

vergadering **20**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 19 januari 2022

Vlaams
Parlement

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ROUWBETUIGING	5
ACTUALITEITSDEBAT over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 4 (2021-2022)	5
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over lessen voor de Vlaamse overheid uit de tragische dood van een onschuldig kind	
ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van gevaarlijke ex-gedetineerden	
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, meer bepaald ten aanzien van daders van intrafamiliaal (inclusief kindermishandeling) en seksueel geweld	
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de psychiatrische zorg voor gedetineerden	
ACTUELE VRAAG van Conner Rousseau aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van daders bij geweld en moord op kinderen	
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het voorkomen van recidive bij plegers van zware delicten	50
ACTUELE VRAAG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energiefactuur	63
ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vernietiging van het systeem van trajectcontroles via een privaat consortium	
ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de beslissing rond de juridische problemen met 'Trajectcontrole as a Service'	
ACTUELE VRAAG van Rita Moors aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de nood aan duidelijkheid aangaande 'Trajectcontrole as a Service' bij lokale besturen	68
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de exitstrategie voor het Covid Safe Ticket	76
ONTWERP VAN DECREET tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen – 1003 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Algemene bespreking	80
Artikelsgewijze bespreking	81

ONTWERP VAN SCHEEPVAARTDECREET – 1007 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Algemene bespreking	81
Artikelsgewijze bespreking	86
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	86
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over geluidswerende wanden langs de E314 – 1088 (2021-2022) – Nr. 1	
Verslag	87
ONTWERP VAN DECREET tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen – 1003 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3	
Artikelsgewijze stemmingen	88
Hoofdelijke stemming	89
ONTWERP VAN SCHEEPVAARTDECREET – 1007 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5	
Artikelsgewijze stemmingen	89
Hoofdelijke stemming	94
MOTIE van Guy D'haeseleer, Adeline Blancquaert, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1103 (2021-2022) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	94
MOTIE van Maxim Veys, An Moerenhout, Jos D'Haese, Hannelore Goeman, Björn Rzoska en Lise Vandecasteele tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1104 (2021-2022) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	94
MOTIE van Sarah Smeyers, Vera Jans, Mercedes Van Volcem, Alessia Claes, Joke Schauvliege en Katja Verheyen tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1105 (2021-2022) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	95
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	95
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	98
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	98

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Filip Dewinter

– De vergadering wordt geopend om 14.05 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

Mijn verontschuldiging voor de kleine vertraging, maar een lid van onze vergadering, die tevens als eerste spreker van het actualiteitsdebat gepland staat, zat daarnet even geblokkeerd in de lift. Daarom vonden we het gepast om even te wachten.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: De ministers Ben Weyts en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

ROUWBETUIGING

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u vragen om recht te staan?

De laffe moord op de kleine Dean heeft niet alleen u en mezelf maar, ik denk, heel Vlaanderen geschokt. Iedereen leeft mee met de getroffen familie. Het lijkt mij dan ook niet meer dan passend dat wij als volksvertegenwoordiging, als vertegenwoordigers van de Vlamingen, als Vlaams Parlement, onze oprechte deelneming aanbieden aan de familie en een moment van stilte waarnemen.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

ACTUALITEITSDEBAT over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 4 (2021-2022)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering.

Het debat is geopend.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Voorzitter, ik zou graag eerst een verklaring namens de regering afleggen, als dat mag.

De voorzitter: Ga uw gang.

Minister Matthias Diependaele: Voorzitter, beste collega's, de visie en doelstelling die ons regeerakkoord naar voren schuift, is kristalhelder. Ik citeer: "Iedereen moet goed kunnen wonen in Vlaanderen. Daarom verdienen alle segmenten van de woningmarkt de nodige aandacht en ondersteuning. De demografische evolutie met een bevolkingstoename en gezinsverdunding stelt de woningmarkt voor grote uitdagingen inzake nieuwe woningtypologieën en woonvormen, betaalbaarheid en kwaliteit."

Onder die vlag voert deze Vlaamse Regering al sinds de start van de legislatuur een ambitieus beleid om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk Vlamingen een kwaliteitsvol en betaalbaar dak boven het hoofd hebben. Dat is onze ambitie, dat is mijn ambitie en ik ben er zeker van dat dit ook voor dit halfroond het streefdoel is, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Maar die uitdagingen waar het regeerakkoord in 2019 over sprak, zijn er niet kleiner op geworden,

integendeel. De coronacrisis en haar slipstream deden daar nog een dikke laag bovenop.

In heel Europa doet zich eenzelfde fenomeen voor waarbij vraag en aanbod uit balans geraken. In onze buurlanden, nog meer dan in Vlaanderen, leidt dat tot stijgende huizenprijzen op zowel de koopmarkt als de huurmarkt. Om hierop een antwoord te bieden, vertrekken we vanuit een bredere kijk op de volledige Vlaamse woningmarkt, en dit telkens vanuit een maatschappelijke doelstelling om het Vlaams wonen zo kwaliteitsvol en beschikbaar mogelijk te maken.

De globale cijfers kennen jullie. Een kleine 73 procent is eigenaar, 20 procent huurt op de private huurmarkt en 7 procent is sociale huurder. De woningmarkt is een complementair geheel. De verschillende segmenten vullen elkaar aan en initiatieven op het ene segment hebben uiteraard een invloed op het andere.

In de eerste plaats grijpen we in op de eigenaarsmarkt. Een belangrijke internationale trend in dit segment is de toenemende prijsdruk. Vooral de aanhoudend lage rentestand, voortvloeiend uit het beleid van de Europese Centrale Bank, is hierin een belangrijke actor. Ook Vlaanderen ontsnapt niet aan deze tendens, maar scoort comparatief gezien beter dan veel van de ons omringende landen. Een van de verklaringen daarvoor is de afschaffing van de woonbonus. Deze had een pervers en prijsopdrijvend effect. De afschaffing ervan heeft nu een temperend effect op de prijsstijgingen, en dat is wel degelijk academisch bevestigd.

Daarnaast hebben we recent de registratierechten verlaagd om de eigenaarsmarkt maximaal toegankelijk te houden. Zo werd vanaf 1 januari 2022 het tarief voor de enige en eigen woning verlaagd van 6 naar 3 procent. Ik wil namelijk de markt zo toegankelijk mogelijk houden voor jonge gezinnen, eerste kopers en minder kapitaalkrachtigen. Het is daarmee ook een uitdrukkelijke keuze van deze meerderheid om blijvend in te zetten op eigenaarschap. Dat blijft de grootste troef van onze woningmarkt. Ik wil daar ook de toekomstige generaties mee van laten genieten.

Ten tweede is er de sociale huurmarkt. Het aantal sociale huurwoningen beheerd door sociale huisvestingsmaatschappijen bedroeg 159.217 eind 2020. Het aantal unieke kandidaat-huurders die op de wachtlijst staan, is terzelfdertijd 169.096. Die cijfers liegen niet. Daar zijn we het allemaal over eens. Er is nood aan bijkomende sociale huurwoningen. Daar zetten we ook hard op in, in de eerste plaats door het ter beschikking stellen van de nodige budgetten, de fameuze 4,5 miljard euro. Dat is een historisch hoog bedrag. Geen enkele Vlaamse Regering deed ooit beter.

Maar met de centen alleen komen we er niet. Het is al enige tijd de bevinding dat de sector van de sociale huisvesting te versnipperd georganiseerd is. Door een fundamentele hervorming, de meest ingrijpende hervorming sinds het ontstaan van de sociale huisvestingssector, zetten we momenteel een reuzegrote stap richting meer slagkracht en performantie, richting sterkere maatschappijen die meer en sneller zullen kunnen bouwen, opnieuw vanuit dezelfde ambitie: meer betaalbaar aanbod voor de Vlaming. We moeten de bouwcapaciteit van de sociale huisvestingssector omhoog krijgen. Dat die hervorming richting een sterkere sector een goede zaak is, blijkt ook uit de financiële cijfers. Al sinds 2013 wordt systematisch meer geld voorzien dat de sector kan omzetten in sociale woningen. Ook in de toekomst blijft dat onveranderd. Dat betekent dat net zoals de voorbije tien jaar ook de komende jaren geen projecten van sociale huisvestingsmaatschappijen zullen moeten wachten op financiering. Er zal niet een sociale woning minder worden gebouwd dan de huisvestingsmaatschappijen aanbrenghen.

Maar door corona, de stijgende grondstofprijzen en de omvorming naar de woonmaatschappijen is die capaciteit nog verder onder druk komen te staan. De

sector moet worden versterkt om op lange termijn het bouwritme te kunnen optillen en daarom is er die hervorming naar de woonmaatschappijen. Om die daarin ook op korte termijn en vandaag bij te staan hebben we een actieplan opgesteld. Dat is al uitgebreid besproken geweest in de commissie voor Wonen. Zo hebben we gezorgd voor een snellere dossierdoorstroming van goedkeuring van sociale bouwprojecten door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW). We hebben een nieuwe oproep voor woonbeleidsconvenanten gelanceerd en spoedig zullen er convenanten worden afgesloten met ongeveer 66 gemeenten voor in totaal 3.700 bijkomende sociale huurwoningen. Om maximale benutting van het budget te faciliteren zullen we vanaf 2022 ook de mogelijkheid creëren om op continue basis convenanten af te sluiten, goed voor 1000 bijkomende sociale woningen. Daarnaast zal er dit jaar een nieuwe set instrumenten worden gelanceerd, met name CBO-plus (constructieve benadering overheidsopdrachten), Design and Insulate-plus en Design and Build-plus, en Design and Renovate. Die plussen wijzen op het vernieuwde systeem, maar moeten ook resulteren in meer aanbod en meer kwaliteit.

Binnen diverse van die instrumenten speelt de private sector vandaag al een belangrijke rol. Om na te gaan hoe die instrumenten verder geoptimaliseerd kunnen worden en hoe de private sector nog meer kan worden ingeschakeld voor sociale woningbouw zijn met hen rondetafelsessies ingepland. Om de impact van de stijgende grondstofprijzen tegen te gaan, besliste de Vlaamse Regering op mijn initiatief op 17 december 2021 ook al over een aanpassing van de simulatietabel en de subsidieplafonds. Die geven aan tot welke bedragen een sociaal woonproject gefinancierd mag worden en werd aangepast in functie van de stijgende grondstofprijzen die de maatschappijen voor moeilijkheden plaatsten. Om al die initiatieven op te volgen en te begeleiden werd ten slotte een taskforce met de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen (VVH) opgericht. Zo wordt in nauwe samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappijen zelf maximaal gewerkt aan het optrekken van de capaciteit en het verwezenlijken van zo veel mogelijk nieuwe sociale woningen.

Maar naast al deze initiatieven om ook de sociale woningbouw te versnellen, moeten we meer doen. Naast de koopmarkt en de sociale markt is er nog een segment dat een aanbodimpuls nodig heeft: de reguliere huurmarkt. Een vijfde van onze Vlamingen is gehuisvest op de private huurmarkt, maar we weten dat ook hier, vooral aan de onderkant van de huurmarkt, grote uitdagingen liggen op het vlak van een betaalbaar en kwaliteitsvol aanbod.

Om de betaalbaarheid op de private huurmarkt te ondersteunen, kunnen private huurders onder bepaalde voorwaarden genieten van een tussenkomst in de huurprijs. De ondersteuning wordt voorbehouden voor huurders uit de laagste inkomenscategorieën, waar de betaalbaarheid van het wonen het meest in het gedrang is. Daar bestaan twee instrumenten voor: de huurpremie voor wie vier jaar onafgebroken op de wachtlijst van een sociale woning staat en de huursubsidie voor SVK-huurders (sociaal verhuurkantoor), huurders die verhuizen van een niet-conforme naar een conforme woning en daklozen die naar een geschikte woning verhuizen.

Aan de zijde van de private huurder wordt dus reeds een actief beleid gevoerd. Het budget hiervoor werd over de laatste vijf jaar meer dan verdubbeld, van 44 miljoen euro naar ongeveer 100 miljoen euro. De vaststelling blijft dat we nood hebben aan een uitbreiding van het aanbod aan betaalbare en kwalitatieve huurwoningen. Rond dat spoor zullen we de volgende weken en maanden actie ondernemen.

We zetten ons als Vlaamse Regering volmondig achter een ruimere voorraad aan betaalbare woningen. Wat daarvoor op tafel zal komen, zal er steeds op gericht

zijn om het aanbod aan de onderkant van de woonmarkt te vergroten en om het voor iedereen mogelijk te maken om een betaalbare en kwaliteitsvolle woning te betrekken. Iedereen die het woonbeleid volgt, beseft dat hiervoor geen wonderoplossingen bestaan, maar we zullen creativiteit en durf nodig hebben om op korte en lange termijn bakens te verzetten. We zullen dit woonbeleid van de toekomst vormgeven en we reiken hiervoor de hand naar alle betrokken publieke en private actoren. Het regeerakkoord blijft hiervoor altijd de eerste leidraad, maar daarnaast is het onze plicht om na te denken over extra oplossingen en hierrond een consensus te zoeken. Dank u wel. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Hopelijk hebt u niet te veel psychologische schade geleden na uw korte gevangenschap? *(Gelach)*

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Ik dacht al dat het een boycot was. *(Gelach)*

Goedemiddag. Het is voor iedereen in Vlaanderen en ook buiten Vlaanderen een heel moeilijke tijd. We hebben te maken met een moeilijke gezondheids crisis en er is vandaag ook een energiecrisis. Bovendien zijn de prijzen – dat kunnen we niet ontkennen – zowel van de koopwoningen als van de huurwoningen de laatste twee jaar gestegen. Veel jonge mensen die we ontmoeten of die we kennen, willen een eigen woning kopen. Velen vinden vandaag op de huurmarkt geen woning meer onder de 750 euro.

Minister, er is vandaag sprake van een woonkostcrisis. Als je de huur samentelt met de energiefactuur, dan zijn de kosten voor de mensen echt gestegen. Het is dan ook een grote uitdaging, minister, om het wonen voor iedereen betaalbaar te houden. Nog nooit was de wachtlijst van mensen die een sociale woning willen, zo lang. 170.000 mensen staan vandaag op die wachtlijst. Theoretisch hebben vandaag zelfs 250.000 mensen recht op een sociale woning, maar ze schrijven zich niet allemaal in.

Minister, drie jaar en acht maanden moet je wachten tot je een sociale woning kunt hebben. Dat is een gemiddelde, maar veel mensen wachten ook zeven of acht jaar, soms tien jaar. We stellen dus vast dat u kredieten voorziet, 4,5 miljard euro in deze legislatuur, en dat die kredieten al twee jaar niet zijn opgebruikt. Vorig jaar, op een moment dat de wachtlijsten historisch hoog waren, slaagden de sociale huisvestingsmaatschappijen er niet in om die budgetten te gebruiken. Slechts de helft van de budgetten werd aangevraagd.

Minister, reeds van 2009 volg ik het woonbeleid op in het Vlaams Parlement. Ik heb steeds gezegd, ook tegen uw voorganger, dat het louter bijbouwen van sociale woningen ontoereikend is voor het woonbeleid. Het bouwritme in onder andere de huisvestingssector kan dat niet aan, en dat bewijst ook vandaag het feit dat uw kredieten onbenut zijn.

Bovendien, minister, worden de procedures complexer, net als de vergunningen. En de huisvestingsmaatschappijen hebben vandaag in heel Vlaanderen nog 1600 hectare ter beschikking. Ze kunnen nog 48.000 woningen bouwen, een derde van wat er vandaag op de wachtlijst staat. We moeten dus naar andere oplossingen zoeken. Er is geen andere mogelijkheid.

Minister, ik vraag het u. Wij bepleiten dat het sociaal woonbeleid moet veranderen, ook voor de 170.000 mensen die vandaag wachten, ook voor de 250.000 mensen die vandaag huren aan 750 euro of meer en eigenlijk ook recht hebben op een huurprijs van 400 euro, wat vandaag een gemiddelde is bij sociale woningen.

Minister, daarom hebben wij een voorstel voor u. U mag van mij bijbouwen. Wie bouwt, is voor mij van ondergeschikt belang. Wij kijken naar de mensen. Wij vinden ook dat er meer uitstroom moet komen in de sociale huisvesting. Ik heb dat steeds bepleit en ook zowel Freya Van den Bossche als Liesbeth Homans hebben dat uiteindelijk ingezien. En sinds 2017 hebben we ook tijdelijke contacten.

Maar wat zien we? Er is weinig uitstroom. Bij de beroepsactieve bevolking stroomt slechts 2 procent door naar een private woning of naar een private koopwoning.

Minister, voor ons is een sociale woning een tijdelijke oplossing voor iemand die het tijdelijk moeilijk heeft. Voor ons is dat een startstation van waaruit je de trein neemt en naar een beter leven moet gaan, maar geen eindstation, waar je tot het einde van je leven blijft en niet gestimuleerd wordt om te werken. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Voorzitter, u had misschien verwacht dat ik zou vastzitten in de lift, maar ik kan dat bij dezen ontkennen. *(Gelach)*

Collega's, minister, vorige week werden de meer dan 170.000 kandidaten op de wachtlijst voor een sociale woning wakker met de mededeling dat de bevoegde minister zijn geld niet uitgegeven krijgt en om die reden dan maar 500 miljoen euro zou overhevelen naar de private huurmarkt.

Hiermee geeft u niet alleen aan dat u zelf politiek niet in staat bent om iets te doen aan dit nijpende probleem, het is bovendien ook een motie van wantrouwen ten aanzien van die negentig sociale huisvestingsmaatschappijen die momenteel de handen vol hebben met de grootste fusieoperatie ooit. Het is een transitie die heel wat energie en mankracht vergt van die maatschappijen. Qua timing om uw losse ideeetjes los te laten, kon dit dus toch wel tellen.

En dat deze demarche niet was doorgesproken, noch met de sector, noch binnen uw regering, werd ook al vlug duidelijk uit de reacties die weinig aan de verbeelding overlieten. Eentje wil ik u zeker niet onthouden. Noël Slangen zei in Het Laatste Nieuws: "Net wanneer je denkt dat ook absurditeit zijn grenzen heeft, verschijnt Vlaams minister van Wonen Matthias Diependaele (N-VA) ten tonele. In zijn eentje is hij erin geslaagd om van de sector van de socialewoningbouw zo'n boeltje te maken dat er geen baksteen meer op de andere gaat."

Minister, het is inderdaad zo dat de problemen op de woningmarkt ook de lagere middenklasse raken. Het is immers de bittere realiteit dat het voor veel mensen, ook voor hen die gaan werken en niet in aanmerking komen voor een sociale woning, steeds meer ondoenbaar wordt om nog een woning aan een redelijke prijs te huren, laat staan dat ze nog in staat zijn om iets te kopen, tenzij ze een zak geld van thuis uit meekrijgen.

En dan heb ik het nog niet gehad over enerzijds de uit de pan swingende energieprijzen die het totale prijskaartje voor veel mensen totaal onbetaalbaar maken, en anderzijds de toenemende immigratie die onze woningmarkt in het algemeen compleet ontwricht en onze sociale woonwijken in het bijzonder steeds meer vervreemdt en onleefbaar maakt.

Maar dit probleem los je niet op door die 170.000 wachtenden op zo'n sociale woning in de steek te laten, hen in de kou te laten staan en weg te lopen van uw kernopdracht. Het is net nu dat deze mensen actie verwachten van hun bevoegd minister. Het is net nu dat we verwachten dat u een tandje bijsteekt in plaats van losse ideeetjes te lanceren in de pers waarvan u zelf niet weet hoe u dat concreet

zult maken, of u al dan niet met inkomensgrenzen zult werken, hoe hoog die dan moeten zijn, wie de doelgroep is, wie de privépartners juist zijn enzovoort.

Kortom, na vorige week blijft het beeld hangen van een minister die het zelf allemaal niet meer weet, die vaandervlucht pleegt en wegloopt van de chaos die hij zelf heeft gecreëerd, een minister die meer vragen oproept en onzekerheid brengt dan antwoorden en oplossingen geeft.

Ik hoop dan ook dat u vandaag in dit parlement wel duidelijkheid zult kunnen brengen over op welke manier, met welke middelen en binnen welk tijdsbestek u concreet in een oplossing zult voorzien voor de crisis op de woningmarkt in het algemeen, en de sociale woningsector in het bijzonder, zodat u ervoor kunt zorgen dat in eerste instantie onze eigen mensen, de Vlamingen, kwalitatief kunnen blijven wonen aan een betaalbare prijs. Ik dank u. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega's, we zitten met een groot probleem in Vlaanderen, en dat probleem is een woonmarkt die volledig vastzit. Tienduizenden Vlamingen zoeken wanhopig naar een betaalbare woning, en ze vinden die niet. Het is crisis op de woonmarkt. En aan de onderkant van de private huurmarkt voelen ze die crisis al heel lang. Mensen die niet zoveel verdienen, gewone werkmensen die keihard iedere dag hun best doen, die hebben het moeilijk om de huur te betalen, nu meer dan ooit. Dat is een wooncrisis.

Zij zoeken naar oplossingen, en ze verwachten die van de politiek. Zij kijken naar de Vlaamse Regering. Want de Vlaamse Regering, collega's, is bevoegd voor betaalbaar wonen. Die heeft alle instrumenten om daar iets aan te kunnen doen. Maar dat is vandaag niet het geval. De minister van Wonen, met geldoverschotten en tegelijk de langste wachtlijsten ooit, doet zijn job niet.

Want er is nochtans budget voorzien om die sociale woningen te voorzien. Er is heel veel budget, maar dat geraakt niet buiten. Vorig jaar werd 1 miljard euro niet uitgegeven. En wij als Vooruitfractie klagen dat al meer dan een jaar aan. Wij vragen actie, wij vragen een minister die de zaken in handen neemt, een regering die het verschil maakt op het terrein. Want wat hebben we aan een sterk Vlaanderen als we zelfs voor de meest kwetsbaren niet kunnen zorgen dat ze betaalbaar kunnen wonen? Dan heeft het gewoonweg geen nut dat we hier zitten, collega's.

Alle instrumenten hebben jullie in handen. Jullie zijn verantwoordelijk voor de procedures, voor het budget, voor de gemeenten – waar ik nog geen woord over gehoord heb, en wat nochtans zeer belangrijk is – en voor de sociale huisvestingsmaatschappijen. En in plaats van het heft in handen te nemen, de mouwen op te stropen, is er een aanval gekomen op de sociale huur. Want we hebben in de voorbije week twee voorstellen van twee ministers gehoord. Minister Diependaele wil maar liefst een half miljard euro wegnemen van het budget voor de mensen die het het meest nodig hebben, en het aan beursgenoteerde projectontwikkelaars geven. Hij zegt daar zelf over: 'Dan kunnen ze er nog iets aan verdienen, aan die voordelige leningen.'

Minister Somers daarentegen gooit het over een andere boeg. Die wil hardwerkende mensen na negen jaar uit hun sociale woning gooien. En die vindt of die denkt dat een job hebben alleen voldoende is om op de private markt betaalbaar te kunnen wonen. Was dat maar zo, minister Somers. Was dat maar zo. Maar dit geeft al aan hoe weinig realiteitszin u hebt als u zulke voorstellen doet.

Want de realiteit is dat 170.000 gezinnen op de wachtlijst staan, en dat geen van beide voorstellen die wij gehoord hebben, erop gericht is om hen te helpen. Het

enige antwoord, het enige juiste dat de regering moet doen, en dat weten we allemaal, is meer sociale woningen bouwen. Dat is niet cadeau geven aan de privésector, dat is niet werkende mensen buitengooien. Wij krijgen die voorstellen niet uitgelegd. We krijgen die niet uitgelegd aan een alleenstaande mama die halftijds werkt, aan een magazijnier, aan iemand die bejaarden verzorgt, aan iemand die van week-interimcontract naar week-interimcontract moet gaan. Daar gaat het over.

Die wooncrisis treft inderdaad meer en meer mensen. En ja, er moeten ook voor jonge starters op de woningmarkt initiatieven worden genomen. Er moeten ook voor mensen met een middeninkomen op de huurmarkt initiatieven worden genomen. We hebben die initiatieven genomen, maar die zijn weggestemd. We komen daar ook voor op. Maar gebruik daar toch in godsnaam niet dat geld voor de meest kwetsbaren voor. Want dat is misschien de N-VA-versie van Robin Hood: geld dat bestemd is voor de armsten, voor zij die het het meest nodig hebben, wordt aan beursgenoteerde projectontwikkelaars gegeven. Dat is de omgekeerde wereld. Daar stappen wij niet in mee.

Mijn vraag aan de regering is heel simpel: gaat u er alles aan doen om die 500 miljoen euro bestemd voor sociale woningen, eindelijk om te zetten in woningen? Gaat u ervoor zorgen dat het vooruit gaat, gaat u uw job doen? (*Applaus bij Vooruit en Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, u bent minister van Wonen voor alle Vlamingen, eigenaars en huurders, sociale huurders en private huurders, mensen met een woning en helaas ook nog altijd mensen zonder woning, voor wie u de nodige beleidsmaatregelen moet nemen, en dat doet u ook. U neemt die bevoegdheid intussen al 2,5 jaar ter harte. Zoals u zelf zei, verlaagde u de registratierechten voor de aankoop van een eerste en enige woning van 6 naar 3 procent. U bent ook bezig aan een structurele hervorming van de sociale woonsector. Daarnaast zet u met het verplicht conformiteitsattest in op het verhogen van de kwaliteit van huurwoningen op de private huurmarkt.

We zitten halverwege de legislatuur en we moeten eerlijk zijn: de coronacrisis vraagt op zijn zachtst gezegd wat flexibiliteit van iedereen, dus ook van de regering, dus ook van u als minister van Wonen. U stelt net als iedereen, elk op zijn eigen werkerrein, vast dat we het misschien een beetje anders moeten aanpakken, dat we onze manier van werken moeten aanpassen aan de omstandigheden, dat we moeten roeien met de riemen die we hebben. En u roeit met de riemen die u hebt. U gooit zelfs het roer even om en u doet dat net met de bedoeling om veel al te grote bijkomende schade te vermijden, om zonder al te grote averij uit deze storm te geraken. En ik vind dat dit getuigt van moed. U kon ook gewoon alles op de coronacrisis steken en wachten, wat u ongetwijfeld wat minder kritiek had opgeleverd. Maar u zegt zelf dat door de hervorming van de woonmaatschappijen – en u bent niet te beroerd om dat te zeggen – niet op korte termijn maar wel op lange termijn wat meer sociale woningen zullen worden gebouwd, maar dat dit momenteel in een vertraging zit. Dat is 'reculer pour mieux sauter'. Maar jammer genoeg zorgt dat 'reculer' nu voor wat vertraging.

Sommige SHM's, gelukkig niet allemaal, kijken de kat uit de boom. U bent zo eerlijk om dat toe te geven. Daarbij komt nog de pandemie en als gevolg daarvan de forse stijging van de prijzen, niet alleen van de bouwpreizen maar ook van de woningpreizen. En nu zegt u dat u niet zult wachten op die lange termijn, dat u niet lijdzaam zult toekijken. Er is een woonnood, zowel op de sociale als op de private huurmarkt, en als het ene wat vertraging oploopt, kunt u de voorziene centen misschien beter al in het andere investeren. Want laat ons wel wezen, u

bent minister van Wonen voor alle Vlamingen. En dus wilt u, om een gedeelte van het beschikbare bedrag dat de huisvestingsmaatschappijen nu niet opvragen niet verloren te laten gaan, dat geld spenderen aan de bouw van private woningen. Die woningen kunnen dan via de geconventioneerde huur, dat wil zeggen aan begrensde huurprijzen, op de private markt worden verhuurd. Zij kunnen worden verhuurd aan mensen, mevrouw Van Volcem zei het ook al, die net niet in aanmerking komen om een sociale woning te huren, bijvoorbeeld, mijnheer Veys, u verwees er ook naar, omdat ze werken en omdat hun inkomen net te hoog is maar niet hoog genoeg om onmiddellijk op de niet-geconventioneerde private markt te huren, en zo zien zij hun buffer niet opgaan aan huurgelden. En geloof me, als schepen van Wonen in een centrumstad, zie ik dagelijks dat die mensen er ook zijn. Zij staan misschien niet op een wachtlijst maar ze zijn er eigenlijk ook niet zoveel beter aan toe.

En dus minister, is het goed dat u zegt te kiezen voor de win-winsituatie: meer aanbod aan betaalbare kwalitatieve woningen, zowel op lange termijn sociaal als nu op korte termijn privaat, net om dat verlies tegen te gaan. Daarom wijzigt u nu die koers en onze fractie kan dat alleen maar toejuichen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Beste ministers, wat een zootje was me dat de voorbije week. Minister Diependaele, u sprak hier daarnet dan wel van een rondetafel met de private sector, een taskforce met de sociale sector maar daar gaat het hier vandaag niet om. Het gaat vandaag om wat u hebt voorgesteld. U hebt voorgesteld om een half miljard euro door te sluizen van de sociale sector naar de private sector. Dat is een ongepast voorstel, om nog niet te spreken van een asociaal en onverantwoordelijk voorstel.

Al acht jaar staat de N-VA aan het roer van het woonbeleid, sinds het met de zesde staatshervorming naar hier is gekomen. Wat is er in die acht jaar gebeurd? Het aantal mensen dat wacht op een sociale woning, is gestegen van 120.000 naar 170.000. Dat zijn 170.000 mensen die op de private markt huren tegen een prijs die ze niet kunnen betalen, die het einde van de maand niet halen, die elke euro omdraaien, die beknibbelen op geld of kleding voor hun kinderen, of toch in een onaangepaste, ongezonde woning leven. 0,5 miljard euro wilt u van die mensen die uw steun nodig hebben, doorsluizen naar eigenaars en ontwikkelaars. U moest zich schamen.

Wij vinden dat niet alleen, want al een uur na uw radio-optreden schoot ook CD&V in de pen. Mevrouw Jans, minister Crevits, zelfs de voorzitter van CD&V, zeiden ook: 'Nee, dit accepteren wij niet.'

Wat ik van u vandaag wil horen, minister, zijn geen taskforce, geen rondetafel, geen wilde plannen; ik wil horen wat er gaat gebeuren. Zet u door met uw onzinnig plan om 0,5 miljard euro door te sluizen, of hebt u ondertussen een goed gesprek gehad met minister Crevits en zegt u: 'Minister Crevits heeft gelijk.'? U moet er niet mee lachen. Het gaat over 170.000 mensen in de penarie en die zijn uw verantwoordelijkheid, minister.

En alsof dat nog niet genoeg was, kwam minister Somers op de proppen. Hij dacht dat u wat hulp nodig had in uw departement. Zijn magische oplossing voor de wooncrisis was: alle sociale huurders na negen jaar carrément uit de sociale woning. Weet u wat de huur van een private woning bedraagt vandaag? Weet u dat? Uw voorstel is wereldvreemd als u denkt dat iedereen met een job zomaar een private woning kan betalen. Niet alleen is het wereldvreemd, maar ook totaal zinloos. Het is een totaal zinloze maatregel om de wooncrisis vandaag op te lossen. Het enige wat kan en moet gebeuren – dat zei mijn collega al –, dat zijn meer sociale woningen.

Wat ik van u wil weten, minister Diependaele, u bent minister van Wonen: steunt u dat voorstel om iedereen na negen jaar zonder pardon uit de sociale woning te zetten? *(Opmerkingen)*

Steunt u dat? U moet niet beginnen over de tijdelijke contracten. We weten dat er tijdelijke contracten zijn. We weten dat mensen worden gecontroleerd na negen jaar. Dat is zo. Het gaat over alle mensen, of ze werken of niet, ongeacht hun inkomen. Steunt u dat? U bent de minister van Wonen.

Als er één ding voor mij duidelijk is geworden, collega's, na de voorbije week, is het dat deze regering uit het oog verloren is wat haar kerntaak is. Een kerntaak van ministers, zeker van viceministers, is grondrechten waarborgen, en in dezen is dat het recht op wonen. Ik moet eerlijk toegeven, na de hetze, na het debat de voorbije week, zie ik niet in hoe u dat nog gaat doen. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Beste collega's, beste ministers, de maskers vallen af. *(Opmerkingen)*

Deze Vlaamse Regering, of toch twee van de partijen die erin zitten, maakt eindelijk duidelijk waar het om te doen is als het gaat over sociaal wonen: niet de sector versterken, niet zorgen dat de wachtlijst opgelost raakt, maar de sector kapotmaken, de sector vernietigen en afbreken. Ik ben blij dat u daar eindelijk duidelijk over bent. Eerst blokkeren jullie zelf de hele sector van de sociale huisvesting. Iedereen kondigt aan: als u dit doet, stort u de sector in de afgrond. En wat doet u? Gewoon voortdoen.

Dan krijgen jullie natuurlijk het geld niet op, niet uitgegeven. Gelukkig, gelukkig, hebben jullie in plaats van de mensen die al jaren op de wachtlijst staan voor een sociale woning, een andere kwetsbare groep in de samenleving gevonden om verder te helpen: de vastgoed- en projectontwikkelaars. Die hadden jullie hulp echt nodig, voilà, ze kunnen jullie hulp krijgen. Vervolgens, omdat er door jullie eigen beleid niet genoeg sociale woningen kunnen worden gebouwd, zetten jullie de mensen gewoon buiten.

Het voorstel waarover hier gesproken wordt, iedereen die kan werken, buitenzetten, weet u over hoeveel volk dat gaat? Dat gaat over bijna 60.000 gezinnen! 60.000 gezinnen aan wie jullie zeggen: buiten!

En vervolgens doen jullie alsof al die mensen profiteurs zijn, alsof werkende mensen geen recht hebben op een betaalbare sociale woning, alsof een sociale woning een 'ticket for life' is. Dat wordt dan gezegd, met alle respect, door politici die tienduizend euro per maand verdienen en die, wanneer ze door dit slechte beleid binnenkort afgestraft worden en niet opnieuw verkozen worden, kunnen rekenen op een riante uittredingsvergoeding. En dat komt hier dan zeggen dat een sociale woning een 'ticket for life' is of de lotto winnen is? Je moet het verdorie allemaal maar durven.

Het is heel duidelijk dat deze regering de sociale huisvesting wil reduceren tot een noodopvang, een tijdelijke oplossing voor mensen die tijdelijk in de problemen zitten. Ik ben blij dat men daar eerlijk over is. Maar sociaal wonen, beste collega's, is geen noodopvang. Sociaal wonen gaat over het recht op betaalbaar wonen, het recht op kwaliteitsvol wonen en het recht op stabiliteit. En dat is hoe we mensen vooruit helpen. Je helpt mensen niet vooruit door dat tijdelijk te maken en te zeggen dat ze er over een paar jaar uit vliegen. Want er zijn vandaag heel veel mensen die dat nodig hebben. Op de private huurmarkt is het vandaag een beetje zoals de Far West, maar dan zonder sheriff. En jullie kunnen

daarop ingrijpen. Jullie kunnen huurprijzen begrenzen. Jullie kunnen de kwaliteit veel meer waarborgen. Jullie kunnen bijvoorbeeld de huurwaarborg weer naar beneden brengen. Maar dat doen jullie allemaal niet. Maar dan kan men wel ineens het geld van de sociale huur uitgeven en zeggen dat men ineens om de onderkant van de private huurmarkt geeft.

Boven op al die zaken die jullie kunnen doen, is een breed aanbod van sociale woningen ook de beste garantie op lagere prijzen op de private huurmarkt. Meer sociale woningen haalt de druk van de private huurmarkt af. In Frankrijk hebben ze bijna drie keer zoveel sociale woningen, in Nederland bijna vijf keer zoveel. En hier zitten we te discussiëren over stukjes van procentjes. *(Opmerkingen)*

Minister, als minister van Wonen die een half miljard euro voor sociaal wonen over heeft, hebt u maar één taak, en dat is verdorie zorgen dat u dat geld buiten krijgt voor de bouw van sociale woningen en met iedereen in het veld gaan babbelen over hoe u dat kunt realiseren. Ik heb de laatste dagen al meer voorstellen gezien over hoe we dat kunnen oplossen dan u hier in de commissie tot nu toe hebt gegeven. Zorg dat met dat geld sociale woningen worden gebouwd.

En ten slotte, voor de collega's van de CD&V: jullie hebben gezegd dat dit slecht beleid is en jullie hebben groot gelijk. Jullie hebben groot gelijk. Dit is slecht beleid. Dit is wanbeleid. Dit is asociaal beleid. Ik heb een oproep voor jullie. Zet alsjeblieft voor één keer jullie hakken in het zand. Zet jullie hakken in het zand en laat dit niet passeren. Ik weet dat er in deze Vlaamse Regering over niets nog samenhang is en dat jullie altijd vechtend over straat rollen, maar zorg dat jullie het in dezen over één ding eens raken en dat deze slechte plannen er niet doorkomen. Dank u wel. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voor CD&V verdient sociaal wonen beter dan wat we de afgelopen dagen hebben gezien. In plaats van de ideeënwedstrijd steken we beter de handen uit de mouwen en zouden we beter bouwen en werken aan de wachtlijst van 170.000 mensen, die al jarenlang wachten en die we in de steek laten. Want die moeten hun plan trekken op de private huurmarkt.

Zij vernamen dat de minister het budget, voor hen bestemd, naar eigen zeggen niet krijgt uitgegeven en dat een half miljard euro daarvan naar privéontwikkelaars zou gaan om goedkoop te verhuren, zonder, zo lasen we in de krantenartikelen de bijzondere wens van de minister, enige inkomensgrens.

Minister, dit is voor ons geen optie. Ik vind het zelfs onfatsoenlijk dat u dat soort zaken suggereert, op een moment dat 170.000 mensen staan te wachten op de wachtlijst en de sector nog altijd niet weet waar hij staat met de geplande hervorming.

Vervolgens wou Open Vld de huur van de sociale woning in de tijd beperken. Het leek wel alsof u af wilt van sociaal wonen. Voor CD&V is een sociale woning niet het probleem. Voor CD&V is een sociale woning een deel van de oplossing.

Tienduizenden mensen vandaag, economen, journalisten, ondernemers, leerkrachten, verplegers, zijn wie ze zijn en kunnen zijn wie ze zijn doordat er een sociale woning was en doordat die sociale woning het verschil maakte. Het doet me dan ook pijn te horen hoe jullie over mensen spreken die in een sociale woning hun thuis vinden.

Minister Diependaele, u had het over het 'bijbehorend doelpubliek'. Bij Open Vld koos men voor 'win for life'. Hoe cynisch. Die winnaars van die 'win for life', dat

'doelpubliek', weten jullie wie dat zijn? Dat zijn 145.000 mensen die elke dag zoals u en ik proberen er het beste van te maken. Dat zijn vaak werkende mensen met een karig loon. Dat zijn onze pakjesbezorgers. Dat zijn de poetsvrouwen. Dat zijn onze winkelbedienden. Vaak zijn dat ook gepensioneerden: een op de drie, heel wat. Dat zijn mensen die hun hele leven lang hebben gewerkt, die misschien vandaag de dag vrijwilligerswerk doen in het vaccinatiecentrum in uw gemeente. Dan applaudisseren we, maar als ze dan naar huis gaan, dan hangt dat blijkbaar af van welke de woning is waarnaar ze terugkeren.

Concreet, wat hebben die ballonnetjes nu eigenlijk opgelost? Voor de mensen op de wachtlijst, die 170.000 gezinnen: niets. Voor de mensen die niet op de wachtlijst staan, maar die op het einde van de maand veel te veel moeten betalen: niets. CD&V wil dat de gemaakte afspraken worden nageleefd. Ik ben ontzettend fier op ons Vlaams regeerakkoord en een heel aantal zaken specifiek uit dat Vlaams regeerakkoord. De budgetten voor sociaal wonen zijn daar één van. We hebben toen afgesproken dat de budgetten voor sociaal wonen bestemd zijn voor sociaal wonen. Dat spreekt nogal voor zich. Die budgetten benutten, sneller en meer bouwen, dát moet onze ambitie zijn, niet nu in januari zeggen dat het in december vast niet gaat lukken. Collega's, wie dat bouwt, dat maakt voor ons niet uit, maar wél wie erin zal wonen. De woningen moeten gaan naar degenen die die het hardst nodig hebben. Ook vandaag kan de privésector al sociale woningen bouwen. Er zijn verschillende formules. U hebt daarnaar verwezen. Zet daarop in. Zorg dat die mogelijkheden worden benut. Ook hier, opnieuw, meer woningen, sneller bouwen. Dát hebben we nodig: ambitie.

Minister, als u daarnaast, daarnáást ook een beleid wilt voeren dat wonen betaalbaar maakt voor hen die niet in aanmerking komen voor sociale huur, dan vindt u in ons een grote bondgenoot. Laten we bekijken hoe we die mensen met die grote woonnood kunnen helpen. Laten we innovatieve strategieën opzetten. Kom, aan de slag. Er ligt werk op de plank. Ik stel voor dat we stoppen het te hebben over die piepkleine groep die het verpest voor iedereen en dat we onze schouders zetten onder een woonbeleid dat sociaal en correct is. Laten we alsjeblieft oplossingen bieden, in plaats van ideeën die de aandacht daarvan afleiden. *(Applaus bij CD&V, Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Ik kan mij voorstellen dat de regering nog een repliek heeft.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel voor alle tussenkomsten. Ik heb nog een paar zaken, eigenlijk voornamelijk ter aanvulling, maar ook voor een paar mensen die vragen stelden of opmerkingen maakten, maar blijkbaar niet doorhebben dat sommige van die zaken al bestaan.

Eerst en vooral, we zijn het er allemaal over eens dat we moeten blijven inzetten op de bouw van sociale woningen. Dat heb ik daarjuist heel duidelijk gezegd. Daar hebben we ondertussen al ettelijke keren vragen om uitleg, meestal op initiatief van de Vooruitfractie, over beantwoord in de commissie. Daarbij hebben we telkens gezegd wat we aan het doen zijn om die capaciteit in de sociale woningbouw te verhogen.

Er is daarnet gezegd dat het de jongste twee jaar is dat die budgetten moeilijk besteed geraken. Dat is niet waar. Er zijn mensen onder u die de cijfers ter zake hebben opgevraagd. Sinds 2013 was er een lichte stijging, maar ergens rond 2015 is er een maximum bereikt, en nadien is het altijd blijven hangen rond de 750 miljoen euro. Vorig jaar is het gezakt naar 660 miljoen euro. Dat is een vaststelling. Vandaar ook dat we nu die oefening aan het doen zijn om de capaciteit van die sociale woningsector te versterken, maar dat is een oefening die tijd vraagt. Jullie weten ook dat die projecten een gemiddelde doorlooptijd van

gemakkelijk vier, vijf, zes jaar hebben. Gemakkelijk! Velen onder u zijn ook actief bij lokale besturen. Bij sommigen duurt het nog veel langer. Die oefening zal dus waarschijnlijk pas over enkele jaren haar effect hebben.

Ondertussen kan het natuurlijk niet de bedoeling zijn middelen verloren te laten gaan. Daar zijn we het allemaal over eens. Ik heb dat in alle tussenkomsten gehoord. Dan zullen we moeten bekijken hoe we dat kunnen doen, want de capaciteitsverhoging die we vandaag doen bij de sector zal pas over langere tijd een positieve uitkomst hebben.

Een opmerking daarbij: de hervorming die we vandaag doen, heeft daar zeker een effect op. Dat heb ik altijd bevestigd. Ik ontken dat niet. Maar dat dat het grootste effect is, dat er stokken in de wielen zouden worden gestoken, dat is pertinent onjuist. Dat weten we allemaal. De dossiers in 2021 zijn met ongeveer 80 à 100 miljoen euro gezakt tegenover 2020, en dat heeft voornamelijk te maken met, eerst en vooral, de coronacrisis en natuurlijk ook met de bouwstoffenprijzen die enorm gestegen zijn.

Er zijn ook gevolgen van die hervorming, maar eigenlijk is de sector zelf nog niet geconfronteerd met de eigenlijke gevolgen van die hervorming. In het komende jaar zal dat wel gebeuren. Ik heb ook niet ontkend dat er huisvestingsmaatschappijen zijn die zich daar ongerust over hebben gemaakt en daardoor jammer genoeg projecten hebben vertraagd, maar dat was niet nodig. Het ligt dus zeker niet aan die hervorming, laat staan dat het is om stokken in de wielen te steken. Integendeel, het gaat om het vergroten van de bouwcapaciteit van de sector. Dat is mijn eerste opmerking.

Ten tweede gaat het over de vraag of er geld naar private ontwikkelaars wordt gestuurd enzovoort. Dat gebeurt vandaag al, en geen klein beetje! Op heel wat gebieden wordt er in de sociale woningbouw doorgedreven samengewerkt met private ontwikkelaars. SVK Pro kent u, CBO, Design and Build Plus, ... al die systemen bestaan vandaag al, en dat is ook een goede zaak. Het is een middel om de procedures te versnellen, omdat we zien dat het bij private ontwikkelaars soms wat sneller gaat dan in de sociale woningbouwsector. Dat lijkt me dan wel positief, want wie is daarmee geholpen? De sociale huurder zelf. Het betrekken van de private ontwikkelaars doe je niet voor hun schone ogen, maar om de sociale huurders sneller te kunnen helpen. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

Dat daar dogmatisch-ideologisch problemen mee zijn, 'so be it'. Mijn grootste bezorgdheid is de sociale huurder aan een woning helpen. Evengoed nemen we andere maatregelen, als zij sprong, om effectief te zorgen dat mensen die in een sociale woning zitten, de mensen zijn die er recht op hebben en er ook nood aan hebben. Dat kan dan beperkt zijn. Dat heb ik altijd gezegd. Ik heb altijd uitdrukkelijk gezegd dat dat niet de grote oplossing is voor die wachtlijst, natuurlijk niet. Maar het moet wel eerlijk en correct zijn. Ik ben ervan overtuigd dat dat het beeld van sociaal wonen positief moet bijstellen. Als we daar niet op ingrijpen, zou dat schuldig verzuim zijn. Dan blijven er een klein aantal mensen onterecht op de wachtlijst staan, die eigenlijk in de plaats van anderen in die woningen zouden moeten gaan.

Het laatste punt: kun je in de sociale woonsector andere doelgroepen betrekken, extra doelgroepen – ik weet niet hoe dat hier werd genoemd? Ook dat kan vandaag al, dat gebeurt vandaag al. Het is dan nog een systeem van de vorige minister van Wonen, namelijk Freya Van den Bossche. Ze heeft een systeem op poten gezet van bescheiden wonen. Dat systeem zorgt ervoor dat ook de doelgroep net boven de sociale huurder – mensen die recht hebben op een sociale woning – kan worden geholpen. De sociale huisvestingssector zelf was daar vragende partij voor. Het is een andere financiering, maar het is evengoed hun

capaciteit, hun inspanningen, en ook subsidieaanleg, die daarvoor worden gebruikt. Voor alle duidelijkheid, dat heeft weinig succes, maar het systeem bestaat al van 2014.

Daarnet is het heel uitdrukkelijk aan bod gekomen – voor alle duidelijkheid vind ik het niet erg dat daarover discussie bestaat, dat debat kan alleen maar helpen – maar we zijn het er allemaal over eens wat de doelstellingen zijn. We zullen ook de moed moeten hebben om eerlijk vast te stellen waar de problemen zitten. Dan zullen we de moed moeten hebben om met voorstellen te komen en out of the box na te denken om daar een oplossing voor te vinden. Dat is de uitdaging die ik graag aanga voor de komende maanden en jaren.

De woningmarkt is een zeer trage en weinig volatiele markt. Je hebt daar niet snel een aanbod dat zich kan afstemmen op de vraag. Dat betekent dat we vandaag al initiatieven moeten nemen om te zorgen dat we over enkele jaren kunnen vermijden dat we in situaties komen waar de buurlanden ondertussen wel al mee worden geconfronteerd.

Ik wil daar nog een punt aan toevoegen. De vraag om te zorgen voor iets op de private huurmarkt, kwam ook van Groen en Vooruit. Ik heb hier de voorvallen van de laatste jaren, toen er verschillende keren werd gevraagd naar een systeem van geconventioneerd huren. Mevrouw Moerenhout, u zei daarnet – wat was het ook weer – asociaal en onverantwoordelijk. Ik citeer: “Overweegt de minister een herinvoering van het systeem van geconventioneerd huren” – en luister goed – “waarbij een verhuurder bijvoorbeeld een lagere huurprijs stelt, terwijl hiertegenover een financiële steun voor de verhuurder voorzien wordt.” Dat is het, dat is het inderdaad. *(Applaus bij de N-VA)*

Hetzelfde voor de heer Veys. U hebt daar verschillende keren naar gevraagd, en zeer terecht. Op een bepaald moment hebt u gevraagd: “Dat is iets wat we in het begin van de legislatuur al hebben voorgesteld. Als ik het goed heb begrepen, zegt u neen.”

Nee, ik heb toen geen neen gezegd. Ik heb wel een opening gelaten, en waarom? Omdat we op dat moment toch geen duidelijk zicht hadden op hoe we dat incentive aan de verhuurder moeten geven. Daar zit het natuurlijk.

Hoe moet je effectief een verhuurder gaan overtuigen om zijn goed, zijn belegging eigenlijk, aan een lagere huurprijs ter beschikking te stellen? Dat is de uitdaging waar we voor staan, en daarvoor zullen we ideeën moeten gaan zoeken. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben het absoluut eens met veel dingen die collega Diependaele gezegd heeft, collega's. Ik vind ook dat dit debat heel ruim moet worden gevoerd, maar wat voor ons elementair is, is dat het regeerakkoord uitgevoerd wordt. Dat betekent dat de budgetten die bestemd zijn voor de doelgroep van het sociaal wonen, ook daarvoor bestemd worden. Elke euro. Mijn partij zal het dus nooit eens zijn met het zomaar verschuiven van doelgroep, of het anders aanwenden van budgetten. Net zo zijn wij het ook niet eens met andere afspraken dan deze die de voorbije weken al gemaakt zijn in de regering, met collega Somers trouwens. We willen echt activerender gaan werken met mensen die in sociale woningen wonen. Dat is de reden waarom ze zich vanaf 1 januari 2023 ook zullen inschrijven bij VDAB: om het arbeidspotentieel maximaal te gaan benutten. Maar we willen niet dat dit gehanteerd wordt als een zweep. Dit is een activeringsmaatregel, maar geen zweepmaatregel. Dus, collega's – het is ongebruikelijk dat ik op deze wijze tussenkom in dit debat, maar ik zal het nu toch maar doen –, het standpunt van mijn fractie is dat wij respect willen voor

het regeerakkoord, zowel wat de budgetten betreft, als wat de afspraken betreft rond activering. Collega Jans heeft dat op een perfecte wijze verwoord. Dank u wel. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik zal straks nog wel de gelegenheid krijgen om wat langer tussen te komen dan één minuut, maar ik wil eerst en vooral ook eens benadrukken dat wij een regeerakkoord hebben, en dat deze regering zich eensgezind achter dat regeerakkoord schaart. Maar ik vind het wel belangrijk dat, als er een debat gevoerd wordt over de uitdagingen, we bereid moeten zijn om nieuwe pistes te bewandelen.

Ik ben het er volkomen mee eens dat er meer sociale woningen nodig zijn in ons land. Er staan 250.000 mensen op een wachtlijst. Niet op een wachtlijst, dat zijn er 170.000, maar 250.000 gezinnen komen in aanmerking voor een sociale woning. Wij bouwen vandaag 2500 sociale woningen bij per jaar. Ik ben de eerste om te zeggen: dat moet meer zijn. Laten we proberen dat te verdubbelen. Of laten we liberaal voluntaristisch zijn: verdriedubbelen! 7500 woningen per jaar. Hoelang duurt het voor we die 2500 woningen gebouwd hebben? Als we dat kunnen, die 7500. Dat is niet alleen een financieel probleem, maar ook een probleem van ruimte: waar gaan we het doen? Het is ook een probleem van procedures, van mensen die ageren omdat ze het niet graag in hun buurt hebben. We moeten dus meer proberen te doen.

Ik ken een ander cijfer: vandaag stroomt 2 tot 3 procent van de mensen op beroepsactieve leeftijd door naar de private sector: 4000 per jaar. Laat ons eens ambitie hebben om ook dat eens te verdubbelen, of liberaal voluntaristisch te verdriedubbelen. Dan creëren we 20.000 extra woningen per jaar. Dan begin je een echt perspectief te geven aan die 170.000 mensen op de wachtlijst, en de 250.000 mensen die vandaag in aanmerking komen voor een woning, en die nu ook hun plan moeten trekken, maar die niemand ziet, en waarover niemand bekommerd is. Ik ben ook over die mensen bekommerd. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Wat we van dit debat hebben geleerd hebben, is dat, als u een stok in het hoenderhok gooit, minister, u het ons niet kwalijk kunt nemen dat er dan ook een vrij debat komt. Dat moeten we in het parlement ook kunnen voeren. Voor mij is het duidelijk dat het recept van het louter bijbouwen van sociale woningen, mijnheer Veys, mevrouw Moerenhout, absoluut onvoldoende is. Ik heb nog eens de cijfers bekeken. Ook ten tijde van minister Van den Bossche, die toen minister van Sociaal Wonen was, als ik kijk naar de jaarlijkse nettocijfers ... Wat men altijd vergeet, is dat men jaarlijks ongeveer 1850 woningen bijbouwt, maar er komen 700 woningen bij voor inhuurname via een sociaal verhuurkantoor (SVK). Dus we bouwen 1800 woningen bij, maar men vergeet te zeggen hoeveel we er slopen. Dat vergeet men te zeggen.

Ik wil een voorbeeld geven. Eind 2013, toen mevrouw Van den Bossche bevoegd was, zijn er netto 708 woningen bij gekomen. Vandaag hebben we een wachtlijst van 170.000 mensen.

Dus uw recepten, die zijn er niet, of het zijn er veel te weinig. En louter bijbouwen? We willen wel meer bijbouwen, we willen er dubbel zoveel bijbouwen, we willen er vier keer zoveel bijbouwen. We zien echter dat het maximum altijd 1850 is. Dat is een gemiddelde. Ik kan u de cijfers geven. Ik vraag me dus eigenlijk af wat u bezielt om steeds maar te zeggen dat dat het recept is voor de oplossing.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Mevrouw Van Volcem, ik ga met u akkoord dat het absoluut niet goed vooruitgaat met de socialewoningbouw. Maar we moeten ook eens eerlijk zijn en ons afvragen hoe dat komt. Ik heb daarnet gezegd dat de Vlaamse Regering alle instrumenten in handen heeft. De procedures duren te lang: daar kunt u op ingrijpen. Heel veel SHM's zijn ondergefinancierd. Het is ook een verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering om daarvoor te zorgen. Maar dan komen we aan een cruciaal punt, iets wat nog niemand anders hier in zijn tussenkomst heeft durven zeggen: de rol van de gemeenten. Weet u hoeveel van de 300 gemeenten in Vlaanderen er niet op koers liggen voor dat bindend sociaal objectief, dat eigenlijk niet bindend is? Ze hebben namelijk wel de plicht om sociale woningen te bouwen, maar het is geen verplichting. Daar moeten we het misschien ook nog eens over hebben. 120 van de 300 gemeenten liggen op koers.

Minister Diependaele, ik heb u al gevraagd hoeveel van de driehonderd gemeenten hun bindend sociaal objectief zullen halen tegen 2025, het einde van de termijn. U hebt daar nog nooit op willen antwoorden, omdat u weet dat we het niet zullen halen. En dat is mijn kritiek, omdat u als overheid, die verantwoordelijk is voor het recht op wonen, niet alles uit de kast hebt gehaald.

Wat hebben de socialisten gedaan in de jaren negentig? Een noodprogramma, een overheid die bouwt, de overheid die initiatief neemt. Dat is iets dat in het regeerakkoord staat: als de gemeenten niet genoeg doen, kan de VMSW – dat is uw bouwmaatschappij – initiatief nemen. Dat is niet gebeurd. Wij signaleren al sinds juni dat dit probleem er zit aan te komen. En in juni kreeg ik als antwoord van de minister: "Maar laat het duidelijk zijn: het is wel degelijk mijn intentie om elke euro van het beschikbare budget ook effectief in te zetten in de sociale huisvesting." Dat is zes maanden geleden. Dat is mijn kritiek. Schiet eens in actie, neem de zaak eens in handen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik hoor hier voornamelijk liberalen die van alles willen: maal twee, maal drie. Maar hoe lang zijn jullie eigenlijk al aan de macht? En wat is het resultaat? Want met de woorden is er allemaal geen probleem. Maar waar zijn de daden? Dat is de vraag. Minister Diependaele geeft hier een aantal cijfers. Maar u kent de realiteit ook, minister Diependaele, namelijk dat er de afgelopen jaren geen euro is blijven liggen. Er is geen euro blijven liggen. De budgetten die het ene jaar niet opgeraakt zijn, zijn het volgende jaar altijd helemaal opgenomen. Er is geen euro blijven liggen voor de sociale huisvesting.

En ik heb hier begrepen, beste collega's, beste ministers, dat in deze regering de plannen van minister Diependaele en de plannen van minister Somers er niet zullen komen. Dat heb ik begrepen. Ik heb begrepen dat iedere euro die voor sociale huur bestemd is, naar sociale huur zal gaan. Ik heb dus een heel duidelijke vraag aan u, minister Diependaele. Hoe gaat u daar nu voor zorgen? *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Wat hebben we eigenlijk begrepen? Ik ben echt verbouwereerd door de drie tussenkomsten van de ministers. Eerst was er minister Diependaele, die met verve verdedigt dat hij dat halve miljard euro van de sociale sector gaat doorsluizen naar geconventioneerd huren. Inderdaad, geconventioneerd huren is een prima plan, maar niet met geld van de sociale sector natuurlijk! *(Applaus van Groen, Vooruit en de PVDA)*

Dat verdedigt u dus. U krijgt daarvoor applaus van Open Vld en de N-VA.

Dan was er minister Crevits, die zegt: 'Nee, dames en heren, ik kom niet vaak tussen, maar nu kom ik tussen. Het regeerakkoord wordt uitgevoerd. Geld voor de sociale sector, blijft in de sociale sector.'

Alsof de farce nog niet groot genoeg was, komt dan minister Somers tussen. Hij zegt: 'Wij staan achter het regeerakkoord.' Maar ondertussen heeft hij wel op de nationale radio gezegd dat alle sociale huurders na negen jaar uit hun huis moeten. *(Opmerkingen)*

Ik weet niet wat jullie aan het doen zijn, heren ministers, maar we hebben hier een minister van Wonen en twee viceminister-presidenten. U bent geen parlements lid, u bent zelf viceminister-president. Dat betekent dat u geacht wordt om de lijnen van deze regering uit te dragen. En een minister doet niet even mee aan een debatclubje. Een minister voert beleid. Een minister geeft zekerheid aan mensen en schetst de weg die een regering inslaat. Wat moeten alle mensen thuis nu denken, die 170.000 mensen, maar ook al die anderen die vandaag aan het struggelen zijn op de private huurmarkt? Wat moeten die hier nu van denken? Wat staat hun te wachten? Ik heb mensen gehoord die al nachten niet meer slapen omdat ze denken dat ze uit hun sociale woning gezet zullen worden. *(Opmerkingen)*

Zegt u het dan. Wat is het plan van deze regering? Wat is het standpunt van deze regering?

Is het de versie van minister Somers, is het de versie van minister Diependaele of de versie van minister Crevits? *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Spreekt de regering uit één mond? Ik zag twee vingers.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik wil een paar zaken duidelijk zeggen.

Eerst en vooral is de capaciteit geen probleem van de laatste jaren. Als ik me niet vergis, mijnheer Veys, hebt u daar een antwoord op een schriftelijke vraag over gekregen dat al naar 2013 teruggaat. Het is sindsdien dat er steeds wordt overgedragen.

Mijnheer D'Haese, u hebt gelijk: de middelen zijn inderdaad altijd opgebruikt. Ik zal het eerst eens uitleggen, want er zijn weinig mensen die weten hoe het gaat. In tegenstelling tot normale begrotingsregels zijn de leningsmachtigingen voor sociale woningbouw twee jaar geldig. Dat betekent dat we dit jaar nog de middelen van vorig jaar kunnen opgebruiken, maar niet meer die van 2020. Vorig jaar zijn we het jaar begonnen met de middelen op te doen van 2020, en die zijn inderdaad volledig opgebruikt. We zijn dan begonnen aan de middelen van 2021. Hoever zijn we geraakt, mijnheer D'Haese? *(Opmerkingen van Jos D'Haese)*

Hoever zijn we geraakt? Weet u het? 0,88 procent van de 1,1 miljard. Hebt u het goed gehoord? 0,88 procent van de 1,1 miljard die klaar lag, is toen opgebruikt. Dat is iets minder dan 10 miljoen, 9.966.927 euro. Dat betekent dat er dit jaar voor sociale woningbouw meer dan 2 miljard ter beschikking is. Dan is het inderdaad mijn plicht om te kijken wat we daarmee doen, hoe we dat oplossen.

Het eerste dat we hebben gedaan – daar zijn we het allemaal over eens – is te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat de procedures versnellen. We hebben het daar al verschillende keren over gehad. Er is die commissie die voortdurend samenkomt. We hebben die bouwpreizen aangepakt. Er zijn de convenanten die

afgesloten worden. We hebben ervoor gezorgd dat we die dingen kunnen doen, effectief.

Daarnaast zijn we de sector aan het hervormen, net om de capaciteit op lange termijn te vergroten. Maar dan nog blijven we met hetzelfde probleem zitten. Er is dit jaar 2 miljard ter beschikking. Dank u wel. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): We kunnen het blijven herhalen, maar al sinds 2009 kaart ik aan dat het louter bijbouwen van sociale woningen – vroeger waren het levenslange contracten, mijnheer Veys – onvoldoende is. De behoeftigen van vandaag zijn niet de behoeftigen van morgen. Als men een sociale woning bouwt – u weet het ook, want u bent voorzitter van een huisvestingsmaatschappij –, moet men grond hebben. De grond is zo goed als op. Men moet een bouwvergunning hebben, en dat duurt zes jaar. Men moet infrastructuur voorzien. 1850 woningen bijbouwen zonder sloop – want dat zijn er ook 1000 per jaar – betekent, over 308 gemeenten gerekend, 6 woningen per gemeente bij creëren. Is dat voor u voldoende voor de 170.000 mensen of de 250.000 mensen die vandaag gemiddeld 750 euro huur betalen? Dat is mijn vraag.

U blijft altijd hetzelfde zeggen. Vanuit uw hoek blijft u altijd hetzelfde zeggen. Men krijgt een sociale woning, men krijgt die levenslang enzovoort en de nieuwe behoeftigen kunnen we niet helpen want er zijn zes woningen per gemeente, terwijl er bijvoorbeeld in Brugge vierduizend op de wachtlijst staan. U vindt dat normaal? Ik vind dat niet normaal. Ik vind dat het woonbeleid vandaag, ook het sociaal woonbeleid, totaal ontoereikend is, totaal ontoereikend.

Er zijn remmen in de wetgeving ingebouwd die de stimulansen naar werk verhinderen. Ik wil graag op eentje wijzen. Als men aan de slag gaat, moet men meer betalen. Vandaag wordt de huur berekend op basis van het jaarlijks inkomen. Als men bijvoorbeeld 1000 euro inkomen per maand heeft, dan betaalt men – ik zal het ruwweg zeggen want er zijn nog factoren die meespelen, zoals energie – gemiddeld 220 euro per maand. Als men aan de slag gaat voor 1500 euro, dan betaalt men 360 euro per maand. Als men vandaag in een sociale woning woont, dan wordt men gestraft als men gaat werken. Er is niet alleen de klassieke werkloosheidsval maar ook nog eens een huisvestingsval. Wel, daar zal ik mij tegen blijven verzetten. Waarom? Omdat ik vind dat wie werkt, beloond moet worden.

Ik zal u nog eens iets zeggen, mijnheer van de PVDA. U spreekt altijd over mensen met een wedde van 10.000 euro. Ik denk dat ik hier de enige ben van het hele parlement die in een woontoren heeft gewoond tot mijn 22 jaar. Weet u wat mijn ouders zeiden? Als je op woensdag en zaterdag niet gaat werken, dan krijg je geen wekgeld. Daar is niets mis mee.

Er is niets mis met mensen activeren, er is niets mis met mensen stimuleren om hun inkomen te verhogen. Dat is een nobel principe. We zullen de mensen toch niet levenslang een werkloosheidsuitkering en een sociale woning geven. Dat vind ik totaal geen sociaal systeem. Dat is ook sociaal onrechtvaardig. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

Ik zal u zeggen, mijnheer Veys, als u 1200 euro werkloosheidssteun hebt en je betaalt 300 euro, dan heb je 900 euro over in de maand. Iemand die gaat werken, zoals een winkelbediende en iedereen over wie we hier allemaal hebben gesproken, voor een loon van 2500 euro bruto, 1650 euro overhoudt en 750 euro betaalt, heeft evenveel over. Ik vind het maar een heel rechtvaardig principe.

Het gaat om wie arbeidsgeschikt is, mevrouw Moerenhout. We hebben niet gezegd dat iedereen uit een sociale woning moet. We hebben gezegd dat mensen die de handen uit de mouwen kunnen steken, arbeidsgeschikt en gezond zijn, moeten worden gestimuleerd naar werk. Wat is daar mis mee? Een woonproblematiek is altijd een inkomensproblematiek. Als we mensen willen motiveren om hun inkomen te verhogen, wat hebt u daartegen? Wat is daar asociaal aan? Het is het meest sociale dat we voor mensen kunnen doen. (*Applaus bij Open Vld en de N-VA*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Mevrouw Van Volcem, het siert u dat u zoveel emotie in het debat legt, maar er is hier niemand die niet wil dat mensen aan de slag gaan.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Dank u, dan zijn we het daarover eens.

Jos D'Haese (PVDA): Er is hier niemand die niet wil dat mensen hun inkomen verhogen, maar wat we niet willen, mevrouw Van Volcem, is dat mensen het recht op een betaalbare huisvesting verliezen omdat ze kunnen werken. Dat is hier het punt.

Er is geen enkel probleem met wat u net zegt, namelijk dat mensen die een hoger inkomen hebben, ook een hogere huur betalen. De huur blijft nog altijd lager dan op de private markt. Wat gebeurt er wel? De mensen betalen een hogere huur en daarmee kunnen de sociale huisvestingsmaatschappijen opnieuw investeren.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): U bent voor de structuren, niet voor de mensen.

Jos D'Haese (PVDA): Ik ben niet voor de structuren. Ik ben voor meer sociale woningen, mevrouw Van Volcem, en daar heb je centen voor nodig. Als je meer mensen met hogere inkomens hebt in sociale woningen, ook in een mix, krijgen de sociale huisvestingsmaatschappijen opnieuw meer centen om te kunnen investeren. Door jullie voorstel om iedereen die zelfs maar kan werken op termijn uit een sociale woning te zetten, houd je alleen de allerlaagste inkomens over en defincier je zelf de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Ik ben het eens met mevrouw Moerenhout. Ik was daarnet wel iets te snel in haar conclusies gesprongen, denk ik. Ik nam aan dat, als de drie regeringspartners allemaal iets anders zeggen, dat de oorspronkelijke afspraken blijven gelden. Ik vroeg naar oplossingen. Blijkbaar was ik daar te snel in. Ik dacht dat we het erover eens waren dat we die ballonnetjes niet zullen uitvoeren, maar als ik vraag hoe we dat dan zullen oplossen, dan krijg ik geen antwoorden. Ik heb dus een heel eenvoudige vraag, dezelfde als daarnet, en ik hoop dat we er nu wel een antwoord op krijgen: wat zal het beleid van de regering zijn? Zal dat het beleid van de N-VA, van Open Vld, van CD&V zijn of van wat jullie samen hebben afgesproken? (*Opmerkingen*)

Als het dat laatste is, hoe zullen jullie die 500 miljoen euro investeren in sociaal wonen? Hoe zullen jullie dat aanpakken? Dat is de enige vraag die nog overblijft.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Mevrouw Van Volcem, u spreekt me nogal persoonlijk aan. Ik ben inderdaad voorzitter van een huisvestingsmaatschappij. De laatste zeven jaar zitten we bij de top tien investeerders van alle sociale huisvestingsmaatschappijen. U geeft aan dat het mijn schuld is dat er een wachtlijst is en dat vierduizend mensen wachten op een sociale woning in Brugge waar u schepen

van Wonen bent. Ik zie niet goed hoe dat mijn probleem is, eerlijk gezegd, maar dat laat ik aan u over.

U spreekt hier vaak met uw collega's. We zien dat er in heel veel gemeenten om een of andere reden heel weinig sociale woningen komen. Heel vaak zijn dat dezelfde gemeenten. Nochtans zijn heel veel bestuurders van uw partij bezig, en van de N-VA zijn er ook veel bestuurders bij. Collega's, het is zo. Dat is de realiteit. Dat stellen we vast. Om de twee jaar checken we hoe goed alle gemeenten het doen. Mijn vraag aan de regering is: hoe zullen we ervoor zorgen dat de gemeenten effectief doen wat ze moeten doen? Minister van Binnenlands Bestuur, misschien kunt u daarop antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Mevrouw Van Volcem, ik wil twee dingen zeggen.

Er is niemand die wil dat mensen niet werken. Niemand. Wat wij zeggen, is dat niet alle werkende mensen een huurprijs op de private huurmarkt kunnen betalen. U sprak daarnet over 750 euro gemiddeld. Neen, mevrouw Van Volcem, maandag zijn de cijfers gepubliceerd, en de huurprijs vandaag op de private huurmarkt is gemiddeld 850 euro. Dat is drie keer meer dan de prijs van een sociale huurwoning. Dat is drie keer zo hoog.

Weet u welke mensen, minister Somers, mevrouw Van Volcem, na negen jaar nog nood hebben aan zo'n sociale woning? Dat zijn de eenoudergezinnen. Mama's en papa's met kinderen, die zich uit de naad werken, die keihard werken als verzorgende of in de horeca. Dat zijn mensen die keihard werken om hun job te kunnen combineren met de kinderen, met de schooluren, met het opgroeien en opvoeden van hun kinderen. Tot voor kort was Open Vld nog de partij voor de alleenstaanden en eenoudergezinnen. Wel, ik denk dat hier de maskers afvallen, want het zijn die mensen die u niet meer wilt ondersteunen. Het zijn die mensen die u met een eenzijdig voorstel gewoon in de armoede zult storten.

Ten tweede heb ik daarnet geen antwoord gehad op mijn vraag. Wat zegt u tegen al de mensen die vandaag aan het kijken zijn? Wat zegt u tegen die 170.000 mensen die aan het ploeteren zijn op de private huurmarkt en nog eens zoveel mensen die inderdaad niet op een wachtlijst staan, maar het einde van de maand niet halen? Wat zegt u? Wat kunnen deze mensen van deze regering verwachten? Wat staat er de volgende jaren nog in de steigers? Wie had de voorbije week gelijk? U kunt het allemaal wel doen om met die mooie woorden op de radio te komen. Superveel mensen horen dat, en al die mensen zijn ongerust. Wat gaat deze regering doen? U zit samen in een regering en uw politieke opbod van de voorbije week, en dan nog eens op de kap van de meest kwetsbaren, is ongelooflijk schadelijk. Dat is niet alleen voor de politiek, maar helemaal voor uw Vlaamse Regering. Het schetst absoluut een weinig fraai beeld. En dat weet u, minister Somers: u hebt er een paar weken geleden nog een interview in De Standaard over gegeven. U zei dat Jambon I een ramp wordt. Inderdaad. U bent heel mooi bezig. Het is ongelooflijk schadelijk voor uw regering, maar nog meer, en wat ik veel erger vind, voor die mensen zelf. Die mensen zijn vandaag ongerust, en ze hebben recht op een antwoord. *(Applaus bij Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Moerenhout, ik heb daarnet de heer D'Haese gehoord, en ik denk dat dat een eerlijke benadering is. Iedereen in dit parlement, ongeacht zijn politieke overtuiging, is bekommerd over de situatie op de woningmarkt, en dan in de eerste plaats voor de mensen met een klein inkomen, voor de 170.000 mensen die op een wachtlijst staan, de 250.000 mensen die vandaag in aanmerking komen voor een sociale woning, en de vele 100.000'en

die niet op een wachtlijst staan, niet in aanmerking komen voor een sociale woning, maar die ook kreunen onder de stijgingen van de prijzen op de woningmarkt en de krapte op de woningmarkt.

Er moeten twee dingen gebeuren: we moeten er ten eerste voor zorgen dat de volgende jaren meer wordt gebouwd, sociaal, maar ook privaat. Onze noorderburen zijn zich daar ook van bewust. Dat veronderstelt ook dat we moeten zoeken hoe we de regels kunnen vereenvoudigen. Dat is niet eenvoudig, want je komt heel snel ook in andere debatten terecht, over de bouwstop, de open ruimte en dergelijke meer. Dat is géén eenvoudig debat. Als ik dan eens vanuit de functie van burgemeester mag spreken, dan mogen we de steden ook niet verstikken. Dat wil geen enkele stad. Het is dus niet eenvoudig.

Ten tweede moeten we zorgen dat we iets aan de sociale mobiliteit doen. Als een samenleving aanvaardt dat mensen die op de arbeidsmarkt actief zijn, niet in staat zijn om op de reguliere woonmarkt een betaalbare woning te vinden, dan moet ze daar iets aan doen. Een van de wegen om dat te doen, naast het bijbouwen van sociale woningen, is ervoor zorgen dat mensen hun inkomen vergroten en dat we met andere woorden inzetten op meer nettoloon, de jobbonus en stappen die we daar nog verder moeten in zetten.

We moeten ook zorgen dat mensen een groter inkomen kunnen verwerven. De sociale mobiliteit in onze sociale huurmarkt is aan het stilvallen. 10 jaar geleden waren er 12.000 gezinnen die tussen de 10 en 20 jaar in een sociale woning zaten. Vandaag zijn dat er 30.000 die 10 tot 20 jaar in een sociale woning zitten. De uitstroom of de doorstroom is niet groot genoeg. Dat is een falen van de samenleving.

Dat betekent dat er duizenden en duizenden gezinnen zijn voor wie wij er niet in slagen om, zelfs na tien jaar met begeleiding, opleiding, ondersteuning en maatregelen, hun een inkomen te geven dat groot genoeg is – en dat is niet spectaculair groot – om door te stromen. Ook als je van de linkerkant bent, zou je je daarover vragen moeten stellen: hoe komt het dat mensen niet meer in staat zijn om op een duurtijd van tien of twintig jaar hun inkomen verder op te bouwen? Als overheid moeten wij daar meer verantwoordelijkheid in nemen.

En als we erin slagen om ook dat te verdubbelen, dan creëren we opnieuw ruimte voor mensen die vandaag op de private markt veel te veel van hun inkomen betalen om toch een dak boven hun hoofd te hebben. Die twee dingen gaan hand in hand: we zijn het eens met meer bouwen, maar aan de andere kant moet je ook zoeken naar ... Want anders laat je mensen in de steek, mevrouw Moerenhout. Want zelfs al kun je twee keer zoveel woningen bouwen, dan nog zal het decennia duren vooraleer we er genoeg hebben. En ik wil nog aanvaarden dat je er drie keer meer kunt bouwen – eerst wil ik het zien gebeuren, hoe we dat kunnen in het volgebouwde Vlaanderen –, maar dan nog zullen mensen decennia moeten wachten op hun woning. Dus: werk ook aan de andere kant. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zou willen aanvullen op wat collega Somers heeft gezegd, want het is natuurlijk interessant om eens te bekijken wie de mensen zijn die onze sociale woningen vandaag betrekken. Meer dan 50 procent is gepensioneerd, ziek of arbeidsongeschikt. En meer dan 50 procent is ook alleenstaand. Het is een heel specifieke groep, die niet altijd activeerbaar is. Maar, ik ben het er wel absoluut over eens – en dat is ook de reden waarom we als regering beslissingen hebben genomen – dat we er meer op moeten inzetten.

Als je een sociale woning betreft, dan is het, als je niet bent ingeschreven bij VDAB en je bent wel arbeidsgeschikt, een opportuniteit om het te doen. En dat is de reden waarom we als regering hebben gezegd dat we vanaf 1 januari willen dat mensen zich ook echt gaan inschrijven en dat er ook een goede begeleiding is. De doelstelling daarbij is net dat mensen uit hun situatie geraken en meer emanciperen.

Maar voor ons – dat staat ook in het regeerakkoord en we hebben dat ook afgesproken in de regering – kan dit nooit een zweep of een verplichting zijn om mensen uit de woning te halen, maar wel een stimulans om ze te emanciperen en om ze inderdaad een stap hoger te helpen op die ladder van een goed, stevig inkomen. En mijn mensen, ook bij VDAB, zullen daar absoluut in helpen.

Maar weet ook dat dit geen mirakeloplossing zal zijn. Ik heb u net cijfers gegeven over wie onze sociale woningen betreft. Daarin zit ook een hele groep mensen die ziek zijn, arbeidsongeschikt en voor wie het niet zo evident zal zijn om die activering toe te passen. Ik ben er zeker toe bereid – en we zijn het daarover ook eens in de regering – om die activerende maatregelen te nemen, maar het zal nooit – mijn partij zich zal zich daar ook tegen verzetten – een argument kunnen zijn om mensen zomaar uit een sociale woning te zetten. Maar collega Somers heeft al voldoende aangehaald dat dat ook niet de bedoeling is van zijn partij.

Kortom, bijbouwen, ja, activeren, ja, maar vooral om mensen te emanciperen en niet om ze op een of andere wijze te straffen. (*Applaus bij CD&V*)

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik wil het beleid vanuit het beleidsdomein Wonen verder kaderen. Die filosofie zit er al deels in vervat. Maar je zit er met het feit – en dat is niet eens een politieke stellingname, het kan grondwettelijk niet – dat je daar geen voorwaarden van kunt maken. Jullie weten dat ook. Er is een recht op wonen en je kunt daar geen voorwaarden aan vasthangen. Je kunt niet zeggen dat men aan bepaalde voorwaarden moet voldoen om zich te kunnen beroepen op dat recht op wonen.

Maar wat we wél doen – en die evolutie is al een tijdje bezig, in de vorige legislatuur zijn daar ook al initiatieven voor genomen – is dat je bepaalde huurdersverplichtingen kunt opleggen. Dat betekent dat we inderdaad zullen vragen om Nederlands te leren, om zich in te schrijven bij VDAB. Vanaf 1 januari 2023 zal dat een huurdersverplichting zijn. Dat is dat aanklappend, motiveren beleid dat daarin vervat zit. Niet als voorwaarde, want dat kun je niet, je botst daar op een juridische muur, maar wel als huurdersverplichtingen, waarbij je probeert een incentive te hebben, iets om mensen te pushen om die verantwoordelijkheid op te nemen.

Daarenboven is er een tweede onderdeel daarvan: de hele hervorming die we nu doen van de huisvestingssector, is er natuurlijk ook op gericht die sector meer capaciteit te geven, niet alleen om te gaan bouwen, maar ook om die begeleiding te voorzien. Een van de voordelen die de eenmaking van SVK en SHM zal hebben, is het feit dat er bij SVK vandaag al heel wat kennis en knowhow is over het begeleiden van mensen met specifieke noden. Vaak gaat dat over noden met betrekking tot een afstand tot de arbeidsmarkt en dergelijke.

Wel, dat zal samengegoid worden om te zorgen dat we die begeleiding eigenlijk ruimer kunnen ondersteunen, breder kunnen trekken, om op die manier er voor veel meer mensen te zijn. Dus in die zin zit die filosofie daar al voor een deel in.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Ik zal het kort houden, want ik zie mijn minuten niet meer.

Ik zou eigenlijk nog het volgende willen concluderen. Ik denk dat sociale mobiliteit iets zeer belangrijks is. En dat is eigenlijk ook de reden waarom ik ooit in de politiek ben gegaan: omdat ik vind dat mensen vooruit moeten kunnen. Dat is iets wat we delen. De wegen daarnaartoe verschillen duidelijk tussen partijen, en dat is niet erg. Ik zeg altijd: voortschrijdend inzicht. Vroeger was men ook niet voor de tijdelijke contracten. In 2017 hebben we ze toch ingevoerd.

Laat ons duidelijk zijn. Ik zal het nog eens duidelijk zeggen, zodat men ons niet verkeerd begrijpt. De sociale mobiliteit moet natuurlijk niet gelden voor mensen die gepensioneerd zijn. Laten we duidelijk zijn: wie in een sociale woning woont en gepensioneerd is, die gaan wij niet activeren, en die moet ook niet verhuizen. Dat is duidelijk.

Mensen die gezond zijn, arbeidsgeschikt zijn, die kunnen werken, die moeten we activeren, vind ik. Die mensen moeten aan de slag, moeten naar een hoger inkomen, moeten naar een mooier leven. Omdat voor ons een sociale woning een tijdelijke fase is, een startpunt dat eigenlijk de mensen een stukje mentaal weerbaarder kan maken, ook fysiek weerbaarder kan maken, en ook financieel weerbaarder kan maken, om dan uiteindelijk een mooi leven tegemoet te gaan.

Wat ik nog als oplossing wil aanreiken – ik weet niet of ik daar nog de tijd voor heb – is bijbouwen wat kan. Ik zeg u dat er een begrenzing is in het bouwritme. En ten tweede, en sommigen willen daar niet over spreken, zou het toch een grote oplossing zijn om in plaats van alleen bij te bouwen, ook panden in huur te nemen. Als je panden in huur neemt, dan gaat dat toch veel vlugger? Een pand bouwen duurde zes jaar, een pand in huur nemen gaat veel sneller. En je ziet dat ook in de cijfers. 1800 worden er gebouwd, constant, en we zien dat de SVK's toch steeds meer in huur nemen. Ik zou eigenlijk zeggen aan alle actoren in heel Vlaanderen om in plaats van twee woningen per jaar in huur te nemen, er zeven in huur te nemen. En dan kom je tot vierduizend woningen op jaarbasis.

Als we dan nog iets kunnen doen aan de uitstroom, dan is dat ook positief, mevrouw Moerenhout, voor al die eenoudergezinnen die nu 850 euro betalen. Dan hebben zij meer kans op een sociale woning, en hebben ze een grotere mogelijkheid om in te stromen.

En als we dan toch van mening verschillen tussen de partijen in het debat, dan ben ik er ook voorstander van om het budget en de wachttijd voor de huurpremie uit te breiden. U weet dat, minister. Dat is ook een mooie kans voor de 170.000 mensen die vandaag op de wachtlijst staan. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Ik ben toch enigszins ontgoocheld in het antwoord van de dame en heren ministers. Met drie ministers die aanwezig zijn om te antwoorden op een vraag, erin slagen om geen duidelijkheid te creëren? Je moet het maar doen.

Want die duidelijkheid is er dus niet voor die 170.000 wachtenden op een sociale woning. Wat gaat u nu met die 500 miljoen euro exact doen, minister? Behalve enkele algemeenheden heb ik niets concreets gehoord. U komt niet verder dan dat jullie rondetafelconferenties organiseren met de private sector. Er komt niets concreets over specifieke doelgroepen en dergelijke meer.

Voor ons, het Vlaams Belang, is het nodig dat er niet minder maar meer sociale woningen komen, collega's. En we dringen er zelfs op aan om de inkomensgrenzen

te herbekijken, zodat inderdaad de onderkant van die middenklasse in de toekomst ook in aanmerking komt. Niet alleen het loon op zich moet immers in ogenschouw genomen worden, maar ook de stijgende energieprijzen.

Wie de noodzakelijke sociale woningen uiteindelijk zal bouwen, dat zal ons worst wezen, als ze er maar komen. En als de private sector daar nog meer kan bij helpen, dan is dat oké. Het zal erop aankomen voor die sector om een interessant financieel kader uit te werken en een vereenvoudiging van de procedures en regels door te voeren.

Maar wat mij het meest stoort in dit hele debat, collega's, is dat men alleen focust op die 500 miljoen euro van de minister, waarmee we ongeveer 2500 sociale woningen kunnen bouwen. Die moeten er zeker komen, maar die zullen niks fundamenteels veranderen zolang alle andere partijen in dit halfroond wegkijken van de belangrijkste oorzaak van de crisis op de woningmarkt en de socialewoningsector: dat is de ongebreidelde immigratie, en de rampzalige gevolgen van de opengrenzenpolitiek, die een onhoudbare druk legt op onze woningmarkt.

En de cijfers zijn wat ze zijn. In 2019 en 2020 was er enkel in Vlaanderen een positief migratiesaldo van gemiddeld 25.000 per jaar. Voeg daar het fenomeen van de gezinshereniging aan toe en dit maakt dat we de volgende twintig jaar 400.000 extra woningen nodig hebben. Maar waar gaan we die in godsnaam bouwen, ook rekening houdend met het feit dat we allemaal zoveel mogelijk de open ruimte willen bewaren en steeds de mond vol hebben van bouw- en betonstop? Dat is dus onmogelijk.

Collega's, Vlaanderen is nu al volgebouwd. Vlaanderen heeft een bevolkingsdichtheid van 488 inwoners per vierkante kilometer. Dat is ongeveer het dubbele en meer dan bijvoorbeeld Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië, driemaal zoveel als Denemarken en bijna vijfmaal zoveel als Frankrijk, Hongarije, Turkije, Spanje enzovoort. Vol is vol, collega's. 'Rien ne va plus.'

Deze crisis op de sociale woningmarkt valt dus jammer genoeg niet alleen op te vangen met gepruts in de marge door een premie hier en een premie en een subsidie daar uit te delen, of door het bouwen van sociale woningen alleen. Meer sociale woningen bouwen kan enkel een oplossing bieden wanneer het wordt gekoppeld aan minder immigratie. Anders blijft het dweilen met de kraan open. U kunt hier natuurlijk allemaal de andere kant opkijken en doen alsof het probleem niet bestaat, maar de Vlaming in de straat weet wel beter. Besef goed dat voor het huidige sociale woonbeleid, waarbij steeds meer woningen worden ingenomen door vreemdelingen, waar getto's worden gecreëerd die de sociale woonwijken onleefbaar maken en waar de Vlaamse huurders zich niet meer thuis voelen – in sommige sociale woonwijken is het als het ware speuren met een vergrootglas om überhaupt nog een Vlaming te vinden – bij het overgrote deel van de Vlamingen dan ook geen enkel draagvlak meer bestaat.

Wij pleiten er daarom als enige partij onomwonden voor om onze mensen absolute voorrang te geven bij de toewijzing van een sociale woning en dringend een migratiestop in te voeren. En misschien kunnen we daarbovenop al beginnen met een vorige week gelanceerd voorstel licht aan te passen. Minister Somers, misschien moeten we inderdaad beginnen met alle nieuwkomers die arbeidsgeschikt zijn en die het na negen jaar nog altijd vertikken om hier te werken en hier enkel zijn om van onze sociale voorzieningen te profiteren, terug te sturen naar hun eigen land. Dat zou pas een efficiënte oplossing zijn om de wachtlijsten voor een sociale woning weg te werken. Ik dank u. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Collega's, ik vond het de beste tussenkomst van CD&V in deze legislatuur. Ik heb met heel veel plezier geapplaudisseerd. Ik heb mijn voorzitter zelfs voorgesteld om mevrouw Jans een lidkaart aan te bieden, maar zover moeten we misschien nog niet gaan.

Ik heb het daarnet niet gehad over de onenigheid binnen deze regering, over de twee voorstellen van minister Somers en minister Diependaele die zijn teruggefloten door minister Crevits. Mogen wij concluderen dat dit de rode lijn is, dat dit budget daarbinnen blijft en daarvoor zal worden ingezet – hoop ik toch?

De situatie is een beetje gecreëerd door de beslissingen van de regering. Want twee jaar geleden was er ook al een zeer lange wachtlijst, en toen is beslist om dat fusietraject te starten. Dat is zo. Meneer Schiltz, de Vlaamse Woonraad raadde een noodprogramma aan, maar is intussen afgeschaft door minister Diependaele, want dat is het middenveld. Nu kunnen we hen dat niet meer vragen want zij bestaan niet meer. En het feit dat niemand die ook maar een beetje met woonbeleid, armoedebestrijdingsbeleid of arbeidsbeleid bezig is, beweert dat dit goede voorstellen waren, zegt ook al veel. Zolang Open Vld de eigen voorstellen maar goedvindt, denk ik dan.

De kern van de zaak over dat fusiedossier kon eigenlijk al sinds november beslist zijn. Wanneer men de capaciteit wil vergroten en dat is zo'n belangrijk dossier, waarom – lezen we in de krant – is dat dan gekoppeld aan dat stikstofdossier, minister Crevits? Waarom is dat gekoppeld aan de regiovorming, minister Somers?

Kunnen jullie nu niet gewoon beslissen en wat zekerheid geven? Dan zal het op het terrein met de huisvestingsmaatschappijen snel beteren. Dat zou een goede zaak zijn.

Wie werkt, moet vooruitgaan. Absoluut, daar zijn we het mee eens. Maar dit is het eerste voorstel van deze grootte. Deze regering gaat alle Vlamingen aan de slag helpen: de mensen die werk vinden, die hun best doen, geeft ze een duwtje achteruit, en straft ze. Dat begrijpen we niet.

Er is te weinig doorstroom, ik heb een vraag aan de partij van de interim- en flexi-jobs. Vooruit steunt de strijd voor een verhoging van de lonen van de poets-hulpen. De lonen liggen laag. Waarom is er zo weinig doorstroom? Denk dan eens aan uw regering, zelfde constellatie, die de huurwaarborg van twee naar drie maanden heeft gebracht. Jullie hebben dat beslist.

In centrumsteden, op Immoweb, vindt men als sociale huurder die zich net wat verbeterd heeft, geen betaalbare woning. Daarvoor kijken wij ook naar jullie. We vragen al heel lang initiatief op de private huurmarkt, sinds de pandemie al. Dat wordt allemaal weggestemd, dat wordt allemaal niet aangenomen.

Minister Diependaele, u zei dat er nooit meer dan 750 miljoen euro besteed geraakt. Dat klopt. Maar in jaren waarin het volledige budget 750 miljoen euro bedroeg, was dat wel de bedoeling. U doet het gewoon slechter dan de vorige minister en de minister daarvoor. Dat komt deels door uw eigen beslissing. Maar u zegt dat u de capaciteit van de sector voorbereidt. Ik heb u in juni gevraagd of u ervoor kunt zorgen dat de middelen die nu niet buiten geraken, niet verloren gaan. U moet daarvoor in het uitgavendecreet één ding veranderen. Bent u daartoe bereid? U hebt gezegd dat u alle middelen voor sociale huisvesting wou behouden, maar nu zegt u dat die middelen gaan verdwijnen. Slechts één beweging van uw pen en de middelen zijn niet weg. Gaat u dat doen? Wanneer gaat u dat doen?

We moeten eerlijk zijn. Ik hoor hier heel veel woorden: emancipatie, vooruitgang. Akkoord, maar de daden van deze regering tonen helaas het omgekeerde.

De enige vraag vanuit de Vooruitfractie is: stop daarmee. Doe wat u moet doen, zorg dat het recht op wonen er komt. Zorg op het terrein dat die sociale woningen er komen. Dat is de enige effectieve oplossing om de private huurmarkt te kalmeren.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Ik vind dit een heel boeiend debat. Ik ben zelf zes jaar minister van die sector geweest. Ik had er een heel groot hart voor. Veel mensen die ik op het terrein in die tijd heb ontmoet, zullen mij in deze vaststelling bijtreden. Ik denk onder andere aan de betreunde Eddy Pannecoucke, ik kijk naar de collega's van CD&V, die daar werkelijk groot werk heeft verricht. Aan de kant van sp.a denk ik aan Benny Fourier, aan de schepenen Martine De Regge, Leen Verbist. Ik vraag me soms af waar al die goede mensen gebleven zijn. We hebben daar heel veel werk verricht, maar we kwamen, mijnheer Veys, ook tot een aantal vaststellingen.

Ik heb hier gehoord wat de bouwcapaciteit is, men verwijst dan naar het formele, het wettelijke, naar burens die ageren. Er was nog een veel belangrijker reden. We hadden in die tijd meer geld dan projecten, collega Crevits was er toen ook al bij. We moesten bij de begrotingsonderhandelingen een half uur langer binnenblijven om ruzie te maken over het verdelen van het overschot. Dat was de realiteit!

Wat stelden we vast? Op de kredieten stond geen plafond, maar de aannemer zei: 'Ik heb maar twee handen.' Zo simpel kan het zijn. Als dat ergens geldt, is het in de bouwsector. In hoogconjunctuur kunnen ze 1500 huizen bouwen, in laagconjunctuur 2000. Dan schoven sommigen – niet allemaal, ze bouwen niet allemaal sociale woningen – uit de kantoor-, de wegen- en de gezinsbouw op naar de sociale huisvesting. Daar waren de marges het kleinste, maar we botsten op de grenzen van de sector, en die zei dat ze maar twee handen had. In de beste tijd – maar dan ging het slechter met de economie – konden ze 2000 woningen en appartementen opleveren. In heel goede tijden zakte dat naar 1500.

Wat deden we dan? We trokken de ramen open. We gingen over naar publiek-private samenwerking (pps). Ik ben zelf de bedenker van de SVK's. We hebben de huursubsidies verdrievoudigd en zelfs verviervoudigd. Het was, dat mag gezegd worden, een heel verzuilde sector. Ik kwam daar zeer geëngageerde mensen van het middenveld tegen, ze wilden iets betekenen voor hun medemens. Anderen waren alleen maar bezig met hun eigen erf. Ik zit met een huisvestingsmaatschappij in Lanaken die ons – als we braaf zijn – drie projecten per legislatuur biedt. Als we wat te kritisch zijn, krijgen we er slechts twee per legislatuur, en dan houdt het op. Ik verzijn hier niets. Het is – om het in mijn termen te zeggen – de universiteit van het leven.

Dat betekent dus, collega Veys, dat je over het muurtje moet kijken en dat het geen of-ofverhaal is, maar een en-enverhaal. En dat vind ik net het goede aan de voorstellen van de ministers Diependaele en Somers, namelijk: hoe kun je die kredieten aanwenden? Want dit is geen kwade wil. Dit is geen manoeuvre om deze of gene in de kou te zetten en de andere te bevoordelen. Dit is net om je geloofwaardigheid op een kernpunt, artikel 39 van de Grondwet, het recht op wonen, in de praktijk te brengen. En daarvoor moet je duizend bloemen laten bloeien.

Waar wordt daar het meest kritisch naar gekeken, collega Veys? Dat is vaak uw publiek, de lagere middenklasse, die naar de niet-geactiveerden in de sociale woonwijken kijken en mij dan komen zeggen: 'Die doen niets en die krijgen alles.' Ik ben het met die analyse niet eens, maar we hebben het allemaal al heel vaak op straat gehoord. En dus moet je daar beweging in brengen. Vandaag zijn

dat unieke oases van vervangingsinkomenstrekkingen, vooral gepensioneerden, invaliden, werklozen. Alle categorieën kom je daar tegen.

Collega D'Haese, maak nooit de vergelijking met Nederland. Als het gaat over alles wat welzijnsgebonden is, of het nu onderwijs, gezondheidszorg of wonen is, spelen wij – en dat wordt ons door sommigen in de publieke opinie kwalijk aangerekend – twee, drie reeksen hoger. In Nederland mag een arbeider hopen op een sociale huurwoning. In Vlaanderen wordt die huiseigenaar. Dat is onze voorsprong. Onze mensen hebben een lager pensioen, maar moeten later niet meer huren. En ten tweede is die gezinswoning de erfenis voor de kinderen, voor de volgende generatie. Dan kunnen die een vliegende start nemen. In Nederland sturen ze de mensen vandaag naar Vlaanderen, omdat in Maastricht een onnozel, klein appartement 1200 euro kost en bij ons in Lanaken 750 euro. Ze krijgen hun mensen zelfs niet gehuisvest. Maak nooit de vergelijking met Nederland als het gaat over wonen, want dan spelen wij Champions League en staan zijn in tweede of derde nationale. Dat is helaas de realiteit, want het stelt ook wel wat problemen in het grensgebied.

En ten slotte is er uw vergelijking met Domus Flandria. Ondertussen hebben we al die woningen opnieuw moeten bouwen. Er is veel gebouwd, kwalitatief zeer kaduuk. Goedkoop is duurkoop. Ook dat heeft de Vlaamse belastingbetaler uiteindelijk moeten ophoesten. Dus opnieuw: de vensters en de deuren open. Het is een en-enverhaal, geen of-ofverhaal. En zo die mensen vooruit helpen. (*Applaus bij de N-VA en Open Vld*)

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Dank u, voorzitter, na de bevlogen tussenkomst van de collega.

Mijnheer Veys, ik wou u even attent maken op een bemerking die u daarstraks maakte. Laat het vooreerst heel duidelijk zijn: ik denk dat we dit debat zeer sereen moeten voeren en dat we dat inderdaad moeten bekijken vanuit het volledige woonbeleid. Maar u zegt dat de gemeenten niet volgen en dat gemeenten hun sociaal objectief niet halen. Daarstraks werd ook gesproken over de 'asociale N-VA'. Welnu, in mijn gemeente halen we ons sociaal objectief wel.

Mijn vraag is dan eigenlijk ook wat men van de gemeenten verwacht. De gemeenten zijn zelf geen bouwheren. Binnen verkavelingen leggen wij vanaf een bepaald aantal percelen op om daar ruimte te maken voor sociale woningen. Maar onze sociale huisvestingsmaatschappijen kunnen niet volgen. En dan kom ik inderdaad met de vraag te zitten hoe wij met het budget dat er is en in het volledige perspectief ervoor kunnen zorgen dat we ook onze jonge mensen, jonge gezinnen en alle anderen die op zoek zijn, toch een steuntje kunnen geven.

Het ging er daarstraks over bij de inleiding van de minister. En ik vind dat we dat niet mogen vergeten, collega's: 70 procent van de mensen in Vlaanderen zijn eigenaar van hun woning. Er worden hier dikwijls voorbeelden uit het leven gegeven, mijnheer D'Haese. Ik heb pas een jongeman van 26 jaar gezien, met een interimcontract. Die is niet naar een sociale huisvestingsmaatschappij gestapt. Die is niet naar de privéhuurmarkt gestapt, maar is met datzelfde budget waarmee hij naar de privéhuurmarkt zou kunnen stappen, een lening aangegaan en heeft zichzelf een appartement gekocht. En waardoor heeft hij dat ook kunnen doen? Dankzij de registratie die naar beneden is gebracht.

Zo wil ik aansluiten bij de woorden van collega Keulen: het is een en-enverhaal. En waar we sterk in zijn, onze mensen door te laten stromen naar hun eigen woning, dat moet nog altijd het primordiaal zijn. Op die manier kunnen we

inderdaad ook ruimte creëren voor de andere mensen, die ook recht hebben op een deftige sociale woning.

Daar sluit ik mee af. Ik heb de jongste jaren gezien dat er ook enorm is geïnvesteerd in de kwaliteit van onze sociale woningen. Ik zit niet in de commissie. Vorig jaar nog, denk ik, waren er reportages op tv over de slechte kwaliteit. Ik denk echter dat onze sociale huisvestingsmaatschappijen ter zake enorm veel tandjes bijzetten. Dat siert hen. Ik denk dat dat in het belang hiervan is. Zorg ervoor dat er woonmogelijkheden zijn voor alle mensen, op basis van hun capaciteiten en mogelijkheden, maar zeker ook richting eigendom, want dat is toch wel de basis op langere termijn.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, ik mis toch wel iets in dit debat. We weten dat er een woonbeleid moet worden gevoerd voor verschillende segmenten, voor verschillende doelgroepen: voor sociale huurders, voor jongeren die een eigen woning willen verwerven, voor andere dan sociale huurders, specifiek ook voor doelgroepen, met aangepaste woningen voor ouderen en zo verder. Wat ik dan mis in het debat, is dat we samen creatief nadenken over hoe we een vernieuwd woonbeleid kunnen opzetten voor die verschillende segmenten van de woningmarkt. Ik heb hier immers nog maar heel weinig oplossingen gehoord.

Ik hoor hier dat er een probleem van capaciteit is binnen de sociale huursector. Dat is er al jaren, dat is er al heel lang: laten we dat erkennen. Het schommelt jaar na jaar, maar tot op heden blijven nog altijd heel veel mensen wachten, gewoon omdat we er niet in slagen om jaar na jaar voldoende sociale huurwoningen bij te bouwen. Collega Keulen, wat hoor ik dan? Het gebeurt niet zo vaak, maar nu hebt u me wel een beetje ontgoocheld, want u zei dat we zullen moeten onderzoeken hoe we de kredieten kunnen aanwenden. Dan denkt uw fractie, of uw partij, net als anderen, aan het oversluizen naar andere doelgroepen. Dat kan toch niet de oplossing zijn! Die doelgroep moet behouden blijven, maar we moeten creatief onderzoeken hoe we die middelen beter kunnen aanwenden.

Ik wil hier een paar zaken voorstellen. Men heeft het gehad over pps. Ik vond dat goed, want tot nu toe was het altijd veel te veel van 'daar bouwen we grote gebouwen voor sociale huurders, en daar bouwen we iets anders'. Ik geloof ook in gemengde projecten! Ik denk immers dat die het draagvlak heel sterk kunnen vergroten en dat dat ook een weerspiegeling van de samenleving is. Waarom kunnen we daar niet meer op inzetten? Onder meer omdat de eisen die we stellen aan de sociale huisvestingsmaatschappijen, dat niet toelaten. Minister, als gemeenten binnen een pps-project in een aantal woongelegenheden willen voorzien voor sociale huur, dan kan je die nadien verkopen als goede woning, maar je kan niet op voorhand een toezegging krijgen van de sociale huisvestingsmaatschappij dat ze daadwerkelijk kunnen worden ingekocht. Nochtans denk ik dat dat zou helpen en dat heel wat gemeenten echt wel bereid zijn om in het kader van zulke projecten ook bijkomend in een aantal sociale huurwoningen te voorzien. Ik denk dat dat alleen maar een 'win-win-winsituatie' kan zijn. Ik weet ook dat gemeenten, zoals de mijne, creatief nadenken over de manier waarop we private projectontwikkelaars ... Collega Van Dijck, u zegt terecht dat we dat in verkavelingen eisen, maar we kunnen dat misschien ook wel in andere ontwikkelingen eisen. We kunnen zeggen dat we de parkeernorm verlagen als de projectontwikkelaar bereid is om een aantal sociale huurwoningen in dat project op te nemen. Ik gooi maar een aantal zaken op tafel, maar laten we hier in godsnaam, in plaats van te zwartepieten, samen zoeken naar creatieve oplossingen.

Ik wil er ook nog eentje aanreiken in een ander segment. Veel jongeren hebben het moeilijk om een eigen woning te verwerven, heel moeilijk, omdat ze de

nodige middelen niet hebben. We weten dat het onvoorstelbaar duur is. Ik heb al meermaals de vraag gesteld waarom we niet werken met een erfpacht. Als we mensen immers de mogelijkheid geven om eerst de grond in erfpacht te nemen en daarop te bouwen, dan laten we hen eerst investeren in een huis waarin ze al kunnen wonen. Dan huren ze zogenaamd de grond, en nadien kunnen ze die dan inkopen. Zo komen er ook sneller andere woningen ter beschikking op de huurmarkt voor andere huurders. Waarom doen we dat niet? Waarom onderzoeken we niet wat de drempels daarvoor zijn? Ik kan u zeggen dat wij in onze gemeente een project hebben gedaan en dat daar ongelooflijk veel enthousiasme over was. Na vijf, tien of vijftien jaar, wanneer men een partner heeft gevonden, wanneer men carrière heeft gemaakt, kiest men er dan voor om die grond in te kopen, zodat er opnieuw middelen komen voor de overheid, die meer van dergelijke projecten kan realiseren.

Het staat in het regeerakkoord, het staat in uw beleidsnota, minister Diependaele. U hebt gezegd dat u er in de tweede helft van de legislatuur werk wil van maken. Ik denk dat we ongeveer in de tweede helft zitten, ik wil u absoluut vragen om dat mee op te nemen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Het probleem is hier niet het geld, maar wel hoe je het op krijgt. In feite is dat een luxeprobleem, maar het moet wel worden aangepakt. Het is een hele benadering. Ik heb ze opgesomd: de SHM's, de SVK's, de pps, de huursubsidies. We zijn bezig met de betonshift, waarom niet de woonuitbreidingsgebieden voorbehouden, niet alleen voor huisvestingsmaatschappijen, maar ook voor particulieren, investeerders. Als het de bedoeling is dat daar woningen komen voor het sociale publiek, voor de sociale woningmarkt, dan kun je die wel vrijgeven en zo mogelijkheden creëren om opnieuw een boost te geven aan de nieuwbouw en het extra aanbod voor sociaal zwakkeren. Waarom ook niet aan de lagere middenklasse, die je nodig hebt om je draagvlak te behouden en de valse concurrentie tussen twee kwetsbare groepen op te heffen.

Ik heb gezegd: laat duizend bloemen bloeien, maar dan zal het ook een zaak zijn. Toen ik het had over de SVK's en de pps, binnen de huisvestingsector zelf waren de SHM's daar heel boos over. Iedereen zit daar op zijn erf alsof dat iets is wat exclusief moet worden gevrijwaard. Dan kom je de verzuiling negatief tegen. Ik ben ze positief tegengekomen met Eddy Pannecoucke en Benny Fourier en andere mensen die ik heb opgesomd, maar ik ben er ook tegengekomen die zeiden: dit is voor ons, en daar moet je niets anders in toelaten, dat is exclusief ons geld. Daar hoorde ik nooit wat mij dreef: de wachtlijst en de belangen van de potentiële sociale huurders.

Collega Schryvers, uw partij is heel goed thuis in de sector. Laat ook daar nieuwe inzichten toe en zorg dat we op die manier de wachtlijsten verkleinen en aan de kwetsbaarsten in de huisvestingsector, de vervangingsinkomenstrekkingen, maar ook de lagere middenklasse, eindelijk een perspectief geven op betaalbaar wonen. Het is bovendien ook goed voor de economie.

De voorzitter: Laat duizend bloemen groeien. Een liberaal die Mao Zedong citeert, de wonderen zijn de wereld nog niet uit.

Marino Keulen (Open Vld): Neen, het is Deng Xiaoping.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Laat vooral duizend woningen gebouwd worden, denk ik dan.

Mijnheer Keulen, ik ga akkoord: er mag geen valse concurrentie zijn tussen twee groepen. Ik zou aanraden dat u aan uw voorzitter vertelt dat hij niet meer tweet over tickets for life en over mensen die sociaal huren integreren.

Mijnheer Van Dijck, de Vlaamse Regering kan zelf initiatieven nemen. Dat staat in dit regeerakkoord. Dat was eeuwig mogelijk. Ik vind het wel vreemd dat u als burgemeester dan niet de vraag stelt aan Vlaanderen – u bent daar nogal een fan van, neem ik aan – om u te komen helpen, om initiatief te nemen.

Minister Diependaele, u zei daarnet dat wij dit voorstel van geconventioneerd wonen hebben gedaan. We hebben u heel vaak gevraagd om een oplossing te zoeken voor de private huurmarkt waar de kwaliteit zo slecht is. Dat klopt. We hebben een voorstel gedaan en dat is weggestemd. Met uw voorstel zijn er twee fundamentele verschillen. Wij hadden daarvoor geen financiering uit de pot voor sociale woningbouw gehaald. Nogal essentieel, lijkt mij. Wij ondersteunen daarmee particuliere verhuurders, de kleine verhuurders, omdat we daarmee praten. Wij gaven dat niet weg aan een gigantische industrie die op de beurs zit en eigenlijk ook – dat zeggen ze zelf, deze week – geen financieringsprobleem heeft.

Maar goed, als u zo hard fan bent van dat geconventioneerd wonen, dan dienen wij dit in als een motie en kunnen we er straks nog over stemmen. Dan ben ik benieuwd naar de stemming.

Ik doe vooral een oproep om jullie job te doen, want dat bouwen, dat moet er komen. Nog niet alle middelen zijn uitgeput door Vlaanderen. Ik wil eerst dat jullie actie ondernemen, alles in handen nemen wat jullie kunnen doen.

Al die mensen die al heel lang wachten en naar jullie kijken, zien geen resultaten. Ze zien niet wat ze willen. Ze zien drie ministers, twee viceministers-presidenten, een dossier waar u maar niet over beslist, en vooral nul actie, nul resultaten en nul vooruitgang op het terrein. Het is tijd dat dat stopt. (*Applaus bij Vooruit, Groen, de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Mijnheer D'haeseleer, u zou het misschien niet verwachten, want niemand richt zich tot u, daar in uw hoekje, maar ik wil u in alle vriendschap toch iets vragen.

De heer D'haeseleer en ik zijn regiogenoten, uit de Denderstreek. Wij kennen elkaar, en voor corona kwamen we elkaar af en toe eens tegen. Dus ik ken u, en u kent mij. U zegt: 'We zijn voor meer sociale woningen.' Goed, tot daar alles goed. Maar mag ik u in alle rust en in alle realiteit vragen om ermee te stoppen om de sociale huurder af te schilderen als een Nederlandsonkundige crimineel? U voedt daarmee de tegenstand, u voedt daarmee het nimby-effect dat elk sociaal woonproject op zich al heeft. Doe dat niet (*Applaus bij de N-VA, CD&V, Open Vld, Groen en Vooruit*).

Het is waar dat er een migratiedruk is, maar u kunt niet voorbijgaan aan de initiatieven die de Vlaamse Regering, niet alleen deze, ook de vorige, al heeft genomen. De taalkennisvereiste is aangescherpt. Binnenkort komt de minister van Wonen met een versterkte lokale binding als toewijscriterium. Ons inburgeringsbeleid is wat het is. Er is een migratiedruk, maar u weet – ik ben zeker dat u dat weet, want u komt ook onder de mensen – dat de sociale huurder niet alleen die Nederlandsonkundige crimineel is, zoals u het schetst. Dat is helemaal niet het geval. Als u dat blijft doen, als u dat gebrek aan draagvlak, dat er sowieso al is, blijft voeden, als u dat 'niet in mijn achtertuin'-gevoel blijft voeden, dan kunt u aan de ene kant wel zeggen dat er meer sociale woningen moeten komen – dat

zeggen wij allemaal – maar u helpt dat beleid daarmee totaal niet. Dat wou ik u toch nog eens zeggen.

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Mevrouw Smeyers, dat is natuurlijk wel een pijnlijke waarheid, en ik zuig die niet uit mijn duim. Ik heb via schriftelijke vraag eens de cijfers opgevraagd van het aantal Belgen en niet-Belgen in die sociale huisvestingsmaatschappijen. Het is opvallend dat in 2012 nog 68 procent van de bewoners van een sociale woning Belg was. Vier jaar later was dat al gezakt tot 61 procent. Dat wil zeggen, mevrouw Smeyers, dat 38,5 procent in 2016 geen Belgen waren. Je gaat nu zeggen: dat zijn waarschijnlijk Nederlanders, Fransen en mensen uit Luxemburg. Nee, het overgrote deel, namelijk 32 procent, waren niet-EU-burgers. Het is opvallend dat men juist in 2016 gestopt is met die cijfers vrij te geven. Sinds 2016 is er geen enkel cijfer meer beschikbaar met betrekking tot de afkomst van mensen die ingeschreven zijn voor een sociale woning. Ik kan me natuurlijk wel inbeelden welke reden daaraan ten grondslag ligt. Dat is natuurlijk omdat die cijfers heel erg pijnlijk zijn. Ik kan u zelfs zeggen dat in het steeds kleiner wordende deel van de zogenaamde Belgen die kandidaat zijn voor een sociale woning, daar dan ook nog eens de mensen in zitten met een dubbele nationaliteit. U weet dat heel veel Marokkanen en Turken de dubbele nationaliteit hebben. Wel, die zitten dan in dat cijfer ook nog eens onder de noemer van zogenaamde Belg.

U kunt natuurlijk het licht van de zon ontkennen. Dat is natuurlijk uw recht. En natuurlijk is het ook pijnlijk dat u, deel uitmakend van deze coalitie met een links-liberale coalitiepartner en een linkse CD&V, dat allemaal moet slikken. Maar dat zijn gewoon de cijfers, die realiteit zijn, mevrouw Smeyers. Ik zuig dat niet uit mijn duim. Je hoeft enkel maar eens rond te wandelen in de sociale buurten in Aalst en in Ninove. Misschien moeten we dat samen eens doen, en misschien moeten we daar eens gaan kijken wat het percentage is van de Vlamingen die daar nog een sociale woning kunnen betrekken.

Voor ons is het duidelijk, mevrouw Smeyers: als er twintig sociale woningen zijn en er zijn daarvoor veertig kandidaten, dan kiezen wij ervoor om die twintig sociale woningen toe te wijzen aan Vlamingen, aan mensen die hier opgegroeid zijn, die hier bijgedragen hebben of wier ouders bijgedragen hebben aan onze sociale zekerheid. Dat is de keuze die wij maken. Ik verdenk u er zelfs van dat u misschien in uw hart ook meer in onze richting zou willen opschuiven, maar u bent nu eenmaal verplicht, door deel uit te maken van een linkse coalitie, om dat progressief beleid te volgen. Ik kan me voorstellen dat dat u niet aanstaat, maar dat is natuurlijk uw keuze. Wij van het Vlaams Belang hebben de keuze gemaakt: voor ons is het zo dat 'onze mensen eerst' de enige motivatie mag zijn om verder sociale woningen te bouwen en aan mensen toe te wijzen. Want ik heb zonet de cijfers opgenoemd van het positief migratiesaldo en dergelijke: we gaan sowieso naar een regelrecht fiasco, niet alleen op de sociale woningmarkt maar ook op de private huurmarkt in het algemeen. Als u dat ontkent, denk ik dat u weinig voeling hebt met de realiteit. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Iedereen heeft natuurlijk recht op zijn eigen mening, maar ik kan er niet goed tegen dat de cijfers niet juist zijn. Ik heb een artikel bij uit De Tijd, dat al lang op mijn bureau lag omdat ik dacht dat het wel eens van pas zou kunnen komen, want dit wordt ook dikwijls naar voren gebracht in de commissie. De cijfers zeggen duidelijk dat het om 14 procent gaat: een op de zeven is van buitenlandse oorsprong. Dat zijn dus niet de cijfers die u aanhaalt.

Verder wil ik nog duiden dat ik me niet echt links voel, maar wel maatschappelijk geëngageerd.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Mevrouw, ik ken de kwaliteit van het cijfermateriaal van De Tijd niet, maar ik haal in ieder geval mijn cijfers uit het antwoord dat ik gekregen heb van de VMSW, die trouwens publiek raadpleegbaar zijn via het internet. Daarin staat duidelijk dat in 2016 61,3 procent van de mensen die op een wachtlijst staan voor een sociale woning, Belg was, dat 7 procent uit de EU kwam en bijna 32 procent uit niet-EU-landen. En nogmaals: bij die 31 procent zogenaamde Belgen zitten ook nog eens ...

Jeremie Vaneekhout (Groen): Mijnheer Dewinter, ik zou er toch nog eens op willen wijzen dat u hier het voorzitterschap waarneemt. Ik dacht niet dat het woord gevraagd en gegeven was.

De voorzitter: Dit is woord en wederwoord. De heer D'haeseleer werd aangesproken door mevrouw Van Volcem en omgekeerd. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneekhout)*

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Mijnheer Vaneekhout, ik kan me voorstellen dat u het, als lid van een partij die staat voor open grenzen en massale immigratie, natuurlijk niet warm krijgt als ik deze cijfers citeer, evenals een deel van uw kiezers waarschijnlijk. Dit is het gevolg van onder andere het soort migratiebeleid dat uw partij aanhangt. Maar als mevrouw Van Volcem mij aanspreekt, dan denk ik dat ik nog altijd het recht heb om hierop te antwoorden.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het Vlaams Belang kan altijd beginnen met hier een beetje te integreren en het reglement te lezen. Dan weten ze dat dat we hier het woord vragen alvorens aan het woord te komen. Niet waar, beste collega's? *(Applaus van Jeremie Vaneekhout)*

Mevrouw Smeyers, het gebeurt heel zelden, maar ik ben het met u eens dat we die sfeerschepping rond sociale huurders moeten stoppen. Ik zou u echter willen vragen om die oproep niet alleen naar daar te richten, maar ook naar daar. *(Jos D'Haese wijst achtereenvolgens in de richting van Guy D'haeseleer en in de richting van minister Matthias Diependaele)*

Want u moet eens 'Diependaele' en 'sociaal wonen' intypen op Google. Weet u wat u dan tegenkomt? *(Opmerkingen van Sarah Smeyers)*

'Jacht op fraudeurs met privédetectives', 'zwarte lijsten', 'hangmat' ... Dat zijn de woorden die u tegenkomt als u de naam van minister Diependaele googelt samen met 'sociaal wonen'.

Ik ondersteun dus uw oproep, maar richt die dan ook aan uw eigen minister. Stop met continu op die manier over sociaal wonen te communiceren. Laten we ook niet verder gaan in dat idee dat ik zonet heb gehoord, dat je enerzijds sociaal wonen hebt en anderzijds een mooi leven. Die twee kunnen samengaan, beste collega's. Voor heel veel mensen zorgt sociaal wonen voor een mooi leven. Ik hoop dat we die ingesteldheid, die boodschap, ook kunnen uitdragen, ook vanuit deze regering.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Ik wil eerst en vooral de cijfers juist zetten. Mijnheer D'haeseleer, ik heb het net opgevraagd: in 2020 was 86 procent van de sociale huurders wel degelijk Belg, 4,3 procent was EU-burger en 8,5 procent

niet-EU-burger. Voor de kandidaat-huurders hebben we die cijfers inderdaad niet. We bekijken of we dat eventueel in het centraal toewijzingsregister kunnen opnemen, maar dat hangt er nog van af.

Mijnheer D'Haese, als u nu denkt dat ik mij zal verontschuldigen voor een paar maatregelen die we nemen om het gevoel van rechtvaardigheid, eerlijkheid, objectiviteit in de toewijzing van sociale woningen recht te trekken, dan bent u mis. Ik geef heel grif toe dat het inderdaad altijd een moeilijk evenwicht is. Ik wil die zaken aanpakken om ervoor te zorgen dat het geen grond meer is voor clichés over sociale huurders. Dat is de reden waarom we dat willen aanpakken. Dat is de reden waarom we dat gevoel – ik heb dat trouwens ook al gezegd op een congres van sociale huurders – waarmee zij dikwijls leven – ik heb al verschillende keren in commissie gezegd dat dit al in de eerste maand dat ik minister van Wonen was heel duidelijk in mijn mailbox zat –, het onrechtvaardigheidsgevoel, willen wegnemen. Dat zijn de maatregelen waarnaar u verwijst.

Dat gaat dan inderdaad over mensen die een onroerend goed hebben in binnen- of buitenland. Of dat nu in Turkije of in Spanje is, maakt mij niet uit, maar zij hebben geen recht op een sociale woning, en dat pakken we ook aan, zeer duidelijk. Dat u daar een ander idee over hebt, moet u maar weten, maar wij pakken dat duidelijk aan.

We vragen inderdaad om Nederlands te leren. Het Grondwettelijk Hof heeft ons daarover volmondig gelijk gegeven in een arrest dat veel verder gaat dan alleen maar een antwoord op de juridische vragen die worden gesteld. De kennis van het Nederlands, mijnheer D'Haese, maakt niet alleen het samenleven aangenamer maar ook veiliger. Het zorgt ervoor dat het gebouw proper kan worden gehouden. Het is op alle gebied een voordeel. Dus ja, we zetten daar heel hard op in.

Ik heb altijd zeer duidelijk gemaakt dat een zeer klein aantal mensen het te bont maken in een sociale woning, geen respect hebben voor het gebouw zelf, maar dikwijls ook voor hun burens of de mensen met wie ze moeten samenleven hinder veroorzaken. Dan zal eerst de sociale huisvestingsmaatschappij zelf proberen er iets aan te doen. We kunnen het erover eens zijn dat huisvestingsmaatschappijen daar wel degelijk ver ingaan. Pas als die denken dat het er helemaal over is en ze het niet meer in de hand hebben, kunnen ze een uitzettingsprocedure inzetten, maar dan nog moet daar een vrederechter over oordelen. Ja, die mensen verdienen volgens mij geen sociale woning.

Door die dingen aan te pakken, kunnen we ervoor zorgen dat de mensen die vandaag in een sociale woning zitten, ten minste niet meer moeten zeggen: 'Die heeft een eigendom in het buitenland en ik vind dat niet eerlijk.' We proberen ervoor te zorgen dat niemand nog een eigendom in het buitenland heeft.

Er is een reportage geweest over de blokken van het Sint-Maartensdal in Leuven. Het was zeer duidelijk dat er mensen zijn die het te bont maken, maar daar proberen we iets aan te doen. Het laatste dat ik daarmee wil bereiken, is dat de clichés die bestaan over sociale huurders versterkt worden, integendeel zelfs. Ik wil wel dat die problemen aangepakt worden, net om die clichés weg te nemen. Ik heb daar geen enkel probleem mee.

U weet zeer goed dat wat daarnet naar voren gebracht is, een totaal vertekend beeld is van het debat. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Het is natuurlijk niet toevallig dat de heer D'Haese begint over de zogenaamde detectives die door deze regering worden ingeschakeld om eigendommen in het buitenland op te sporen. Ik weet nog goed

dat vóór de verkiezingen een aantal verkiezingsvraagjes werden doorgestuurd naar alle politieke partijen en dat uw partij, de PVDA, de enige was die tegen controles bij vreemdelingen was in verband met eigendommen in het buitenland. Op 1 december 2019 heeft het Antwerps vredegerecht een Turks koppel veroordeeld voor sociale fraude omdat ze niet minder, naast hun sociale woning die ze hier al tientallen jaren betrokken, vier flats en nog eens zestien bouwgronden in Turkije hadden. Met uw tussenkomst en uw antwoord op die toenmalige vraag is het duidelijk welke kant u kiest. Wel, voor ons kan dat inderdaad niet.

En voor ons is de opsporing van eigendommen in het buitenland van heel groot belang, want elke woning die we op die manier ter beschikking kunnen stellen van een Vlaming die er wel recht op heeft, is een woning die we al gewonnen hebben. We kiezen zeker de kant van meer initiatief op het vlak van de opsporing, want voor ons gaat het nog niet ver genoeg. Ik denk dat er daar nog veel meer uit te halen valt.

Uit de eerste resultaten van de onderzoeken die tot op de dag van vandaag zijn bekendgemaakt, blijkt trouwens dat 25 procent van de gevallen positief was. Dus in 25 procent van de gevallen waarin er een onderzoek werd verricht, bleek dat er een eigendom in het buitenland was. De omvang van dat probleem is heel groot. Op die manier kunnen we honderden en misschien wel duizenden sociale woningen ter beschikking stellen van mensen die er wel recht op hebben en die net zoals die andere 170.000 al jarenlang wachten op een sociale woning. Het is voor die mensen dat we het opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik heb daarnet mijn uiteenzetting afgesloten met te zeggen dat er werk aan de winkel is en dat ik voorstel dat we stoppen met te spreken over die piepkleine groep die het voor iedereen verpest en dat we onze schouders zetten onder een woonbeleid dat correct en sociaal is. Ik heb er niets op tegen dat de heer D'haeseleer en mevrouw Smeyers eender waar gaan wandelen, maar ik weet dat de minister altijd heel enthousiast en uiterst gemotiveerd kan vertellen over de maatregelen in het regeerakkoord en om de rotte appels eruit te halen. Deze week werd in Limburg opnieuw in het groot gecommuniceerd dat zowaar 35 mensen er de kantjes van aflopen. Er werd jammer genoeg niet gesproken over de 21.000 mensen die elke dag hun best doen.

Laten we een poging doen om het debat niet af te leiden naar die piepkleine groep. Ik kijk uit naar uw standpunten en naar uw voorstellen. Dit is een verwoude poging, voorzitter, om het debat terug naar de essentie te herleiden. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA en van Robrecht Bothuyne en Brecht Warnez)*

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Mevrouw Jans, ik hoef niet met de heer D'haeseleer te gaan wandelen om te weten wat de realiteit is. Als schepen van Wonen in de centrumstad Aalst, de stad van Daens, kunt u zich voorstellen dat – en ik durf dat te pretenderen – ik weet wie er in de sociale woningen woont. 'Quod erat demonstrandum.' U gaat echt voorbij – en ik blijf dat jammer vinden – aan de kritiek die we van de linkerkant krijgen. Het is altijd goed om van de twee extremen ongelijk te krijgen. De waarheid ligt dan in het midden. Dat stelt me gerust. U gaat echt voorbij aan wat de heer D'Haese dan weer niet goed vindt, namelijk dat deze Vlaamse Regering echt inzet op fraudebestrijding en op het doel dat die sociale woningen moeten gaan naar de mensen die er recht op hebben.

Mevrouw Jans, ik wil me nog even tot u richten. Ik begrijp dat u initieel heel sceptisch stond tegen het voorstel van de minister, omdat het ook leek alsof het voorziene budget waar we week na week terecht trots op zijn, plots versluisd zou

worden naar de private woningbouw. Ik hoop dat de intenties ondertussen duidelijk zijn en dat de toelichting van de minister en de nota van de Vlaamse Regering ter ondersteuning daarvan die ongerustheid hebben kunnen wegnemen.

Minister Crevits, u hebt daarnet een oproep gedaan. U wilt dat elke euro die voorzien is in de budgetten en die ingeschreven staat in het Vlaams regeerakkoord, ook naar sociale woningbouw gaat. We willen dat ook. Dat kunnen we met de hand op het hart zeggen. Ik hoop dat jullie daarin gerustgesteld zijn.

Aan de linkse oppositie zeg ik: het gaat dus echt niet om het doorschuiven van de centen die bestemd zijn voor sociale woningbouw. De heer Vaneeckhout was daarnet met een groot handgebaar het doorschuiven aan het uitbeelden. De minister heeft het duidelijk gezegd: het gaat om het gedeelte van de leningen dat niet is opgenomen en dat we nu inzetten op die private woningbouw. *(Opmerkingen van Jos D'Haese en Maxim Veys)*

De minister heeft het duidelijk uitgelegd. U luistert gewoon niet. U wilt het intentioneel verkeerd voorstellen. Dat doet extreemrechts en dat doet extreemlinks. De minister heeft het gezegd. Het gaat om 0,88 procent van die 1,1 miljard euro van 2021 die nu nog maar zijn opgenomen.

Het systeem is zo dat die maar één keer overdraagbaar zijn en dat ze dus onbenut zijn. De heer Keulen heeft het daarstraks met al zijn ervaring ook geschetst. Er zal dan gedebatteerd moeten worden over die onbenutte centen. De minister van Wonen zegt nu hoe we aan die onbenutte centen komen. Hij heeft de omstandigheden daarvan geschetst: niet alleen corona, niet alleen de stijgende woningprijzen, maar ook de noodzakelijke hervorming. De minister had dat potje van die hervorming kunnen dichthouden, maar ik verzeker u, en ik zie dat ook elke dag op het terrein en in die verschillende huisvestingsmaatschappijen, dat dat potje open moest en dat we op termijn naar meer sociale woningen zullen gaan. Er gaat heel veel geld om in die sociale huisvestingsmaatschappijen en het wordt niet altijd even efficiënt, even performant en even slagkrachtig ingezet. De heer Veys zou de eerlijkheid moeten hebben om dat ook te zeggen. We gaan naar die hervorming en dan zullen we op lange termijn naar een groter aanbod gaan. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ik wil opnieuw naar de essentie van de zaak. Mevrouw Smeyers, in uw eerste tussenkomst daarnet, toen we niet mochten tussenkomen, lauwerde u de minister omdat hij out of the box denkt en lauwerde u het voorstel dat er geld van de sociale sector naar de private sector zou worden gesluisd. Ik dacht eerst dat u een bocht maakte, maar even daarna zei u dat er een potje van 500 miljoen euro van de sociale sector naar de private sector gaat. Aan de andere kant heb ik toch al heel duidelijk minister Crevits en mevrouw Jans tot drie keer toe horen zeggen dat het geld voor de sociale sector binnen die sociale sector blijft en dat dat ook in het regeerakkoord staat. Toen knikte minister Somers, waaruit ik begreep dat Open Vld ook op die lijn zit. Maar wat is het dan? Minister Diependaele, ik richt mij tot u: ik wil echt helderheid. Komt u terug op uw woorden? Komt u terug op het voorstel om dat half miljard euro van de sociale sector naar de private sector te sluisen, ja of neen?

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Mevrouw Smeyers, u zei dat de minister het daarnet heeft gezegd. Dan zou u toch in staat moeten zijn om het voor ons nog eens heel duidelijk te herhalen. Wat zal er met die 500 miljoen euro gebeuren en waar wordt die ingezet?

Ik heb dan nog een bijkomende vraag. Hoelang zullen de woningen die je met dat geld realiseert sociaal worden verhuurd? Dat staat ook in jullie voorstel.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Mevrouw Smeyers, wat u hier vertelt, kan ons niet meteen geruststellen. We hebben gehoord wat de bevoegde minister eerder deze week heeft gecommuniceerd. Ik heb met mijn partij, en ik dacht dat dat duidelijk was, een rode lijn getrokken. Daardoor interesseert uw uitval naar de SHM's mij niet, want het maakt niet uit wie er bouwt. Voor ons maakt het uit waar de middelen naartoe gaan. Voor u lijkt het vooral van belang te zijn wie er niet bouwt. Voor mij maakt dat niet uit.

Laat die sociale huisvestingssector wat ambitie tonen. Het is januari. We debatteren er nu over dat over een jaar, in december, het geld niet zal zijn uitgegeven. Ik heb daarstraks voorgesteld om in de procedures in te grijpen. Ik zal zo meteen in het debat een aantal suggesties en oplossingen brengen, en mevrouw Schryvers heeft er ook al een aantal benoemd. Laten we kijken naar de doorlooptijden bij de procedures die een groot probleem zijn. Laten we kijken naar de normen waar de bouwoffertes boven zitten. Er zijn veel concrete voorstellen, ik krijg ze in mijn mailbox nauwelijks nog gelezen. Ik vond dat de minister wel duidelijk was in zijn tussenkomst en naar het Vlaams regeerakkoord als eerste leidraad verwees. Wij hebben dat Vlaams regeerakkoord als leidraad. Daarin hebben wij een groot budget vrijgemaakt voor sociaal wonen. Wie die woningen bouwt, maakt niet uit.

Zorg dat er meer en zorg dat er sneller wordt gebouwd. Stop met die uitvallen naar de sector en zoek naar oplossingen. Die zijn er: lokale besturen staan klaar, verenigingen staan klaar, de sector staat daarvoor open. We hebben CBO, Design en Build, SVK Pro. Dat zijn manieren waarop we vandaag al de privésector kunnen laten investeren in sociale woningen. Maak daar werk van.

En ik vind dat we dat parlementaire debat moeten voeren. Maar we gaan nu toch niet opeens een idee dat werd geopperd door de minister en dat waardevol is, als een 'out of the box'-idee, en dat ons naar een boeiend woondebat brengt ... Maar de middelen die bestemd zijn voor sociaal wonen en die we allemaal samen hebben afgesproken, die gaan ook naar sociaal wonen. *(Applaus bij CD&V, Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Hulde aan mevrouw Jans om effectief de hakken in het zand te zetten. Dat is goed, dat is nodig en hulde daarvoor. Het is heel simpel: de N-VA zegt hier vandaag a, CD&V zegt hier vandaag b. En de vraag is: wat is het beleid van deze regering? De mensen die ernaar kijken, de mensen thuis, de mensen die in een sociale woning wonen, de mensen op de private huurmarkt, de mensen op de wachtlijst, die hebben nu recht op een antwoord. Wat is het beleid van deze regering? Gaat die 500 miljoen euro naar sociaal wonen of gaat men die 500 miljoen euro overhevelen naar de privésector? Kan men daar nu eindelijk duidelijkheid over scheppen? *(Applaus bij de PVDA, Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord. Uw fractiegenote komt zo dadelijk aan bod op het spreekgestoelte.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dat klopt. Maar collega's, we zijn nu tweeën-half uur bezig over een thema waar heel wat Vlamingen van wakker liggen. En ik acht het parlement, maar ook de Vlaamse Regering groter dan dit. We zijn geen debatclub. We mogen van gedachten wisselen in het parlement, maar er is hier

wel een Vlaamse Regering die intern een brainstorm aan het houden is over wat ze hier nu mee zullen doen.

Ik hoor collega's ministers ertoe oproepen om het regeerakkoord te respecteren. Ik hoor anderen aangeven dat ze het er toch niet helemaal mee eens zijn, dat ze na twee jaar moeten erkennen dat er eigenlijk geen echt plan was dat kon werken en dat ze daarin willen bijsturen. Maar ik hoor hier geen Vlaamse Regering. En als er geen duidelijk Vlaams regeerakkoord is, dan is er ook geen Vlaamse Regering.

Voorzitter, op basis van het reglement wil ik u iets vragen. We hebben er afgelopen maandag op aangedrongen dat minister-president Jambon, de roerganger van deze Vlaamse Regering, aanwezig zou zijn bij dit debat. Voor de collega's van de meerderheid moest minister-president Jambon er niet bij zijn. Zij zagen daar geen voordeel in. Het is niet het eerste dossier waarbij deze regering uit elkaar ligt, het is wel het eerste dossier waarbij de regeringspartijen en ministers zelf hier onderling het debat in het parlement aan het organiseren zijn.

Het gaat mij nog niet over het opvorderen van minister-president Jambon, maar eerst en vooral wil ik vragen: wat is het nu, Vlaamse Regering? Kunnen wij deze plenaire vergadering schorsen totdat er een eensgezind standpunt van deze Vlaamse Regering is? Wij zijn geen debatclub. De Vlaamse Regering mag zichzelf eindelijk ernstig beginnen te nemen. *(Applaus bij Groen, Vooruit en de PVDA)*

De voorzitter: Iedere fractie heeft het recht om een schorsing van de vergadering te vragen. Het opeisen van de minister-president na tweeënhalf uur debat, wanneer we bijna aan het einde van het debat zijn: voor mij niet gelaten, maar met die vraag had u misschien iets eerder kunnen komen.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, ik heb in mijn toelichting heel duidelijk aangegeven dat wij niet de minister-president ...

De voorzitter: Maar vraagt u de schorsing?

Jeremie Vaneekhout (Groen): Wij vragen de schorsing van de vergadering om de regering de kans te geven tot één standpunt te komen.

De voorzitter: Ik geef eerst het woord aan de betrokken minister voor een repliek op een aantal andere vragen. Nadien zullen we de schorsing vragen.

Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: We zijn tweeënhalf uur verder in het debat. Er zijn al heel wat zaken gezegd, die het allemaal duidelijk maken.

Mijnheer Vaneekhout, uw vraag om de minister-president aanwezig te laten zijn, is maandag aan bod gekomen op het Uitgebreid Bureau. En het is niet alleen vanuit de meerderheid dat u daar geen steun voor kreeg. Er was geen meerderheid op het Uitgebreid Bureau. Ik vind het bijzonder flauw dat u daar nu mee afkomt. Want er was afgesproken wie er aanwezig zou zijn. Mevrouw Homans en de heer Dewinter waren daarbij aanwezig. Mevrouw Homans kan daarover getuigen, want zij heeft die vergadering van het Uitgebreid Bureau geleid. Ik vind het een gemene truc om daar nu een ander verhaal over te doen.

Maar goed, de vraag is terecht. Eerst en vooral heb ik daarnet heel duidelijk gesteld dat het vandaag al zo is dat de markt betrokken wordt bij het creëren van extra woongelegenheden. We hebben CBO, SVK Pro en ga zo maar door. Dat gebeurt vandaag al. En dat is natuurlijk een manier om effectief de capaciteit voor de sociale huisvestingssector te vergroten.

Ten tweede, het voorstel ging niet over een verschuiving, op geen enkele manier. Ik heb heel duidelijk gezegd dat er op geen enkele manier ook maar één sociale woning minder zou worden gebouwd.

Het was wel wat nadenken over wat we gaan doen mocht het niet lukken. En zoals daarnet al is gezegd: dit jaar is het iets meer dan 2 miljard euro, waarvan 1,1 miljard euro het laatste jaar. Als je informeel met de sector praat, zullen ze u ook zeggen dat dat een bijzonder grote uitdaging is. En dan lijkt het mij niet onlogisch dat we gaan nadenken om te kijken hoe we dat kunnen doen.

En we zitten op dat eerste spoor. Want het is absoluut een en-enverhaal. En we gaan proberen om die centen nog buiten te krijgen. Maar iedereen hier weet ook dat een bouwproject, zeker van sociale woningbouw, vier, vijf, zes, zeven jaar duurt. Dus ik probeer te denken op lange termijn. Hoe gaan we dat doen op lange termijn? Als er zich in de toekomst eventueel nog zo'n situatie voordoet waarbij we door corona of iets anders een vertraging zien, hoe kunnen we dan toch zorgen dat die middelen nuttig besteed worden, en dat vooral op een manier die effectief de sociale woningbouw ten goede komt. Dat is de bedoeling geweest, en daarvoor gaan we.

Het is dus een en-enverhaal. Er wordt een beetje een valse tegenstelling gecreëerd. Er is geen verschuiving van middelen, het gaat effectief om het systeem waarin we zitten. We zetten alle inspanningen in op die sociale woningbouw, om daar de capaciteit te verhogen. Maar als we daar op korte termijn ... Daar heeft de heer Keulen groot gelijk in, ik denk dat de tussenkomst daarnet zeer terecht was, vanuit het breed middenveld dat er was. Iedereen is daar bezorgd over om dat te doen, maar er zit daar een grens op.

Mijnheer Veys, u hebt daarnet gezegd dat het één jaar boven de 800 is geraakt, en dat was in 2015. Dat was 850. Dat was een bijzonder uitzonderlijk jaar, en ik heb eigenlijk nooit de uitleg gekregen waarom dat zo was. Maar dat heeft veel te maken met het feit dat men kort daarvoor inderdaad meer middelen is beginnen te pompen. Soit. Dat is in elk geval de oefening die we nu ook doen, voor de lange termijn. Maar dat is dus iets om op lange termijn te gaan doen – want nogmaals, zo'n project duurt vier tot zeven jaar. Maar wij zitten er nu mee. En dan is het idee om te gaan kijken wat we daarmee zouden kunnen doen.

De voorzitter: Ik zie dat nog twee ministers het woord vragen.

Vooraleer we hierop verdergaan wil ik toch even duidelijkheid bieden over de schorsing. U vraagt die, en dat zal gehonoreerd worden. Zo hoort het. Maar ik wijs erop dat het vorderen van een lid van de regering door de plenaire vergadering volgens artikel 46 alleen maar kan bij volstrekke meerderheid van stemmen.

Dat doet niets af aan wat er op het Uitgebreid Bureau is beslist. U hebt het recht om dat tijdens de vergadering ook te vragen, als u vindt dat het debat dat vereist. Dringt u daarop aan? Want dan zetten we een stemming klaar en organiseren we een teststemming. En dan gaan we over tot de stemming betreffende het vorderen van de minister-president.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik wil daar misschien toch wat toelichting bij geven, voorzitter. Ik heb, denk ik, heel duidelijk gemaakt in mijn tussenkomst dat wij niet de minister-president vorderen. Wij kunnen alleen vaststellen dat hier een totaal verdeelde regering zit die uit drie verschillende monden spreekt, dat er geen ploeg staat, en dat er ook geen visie is over hoe dit aangepakt zal worden, en dat er daarbij één grote stilte is, een grote afwezige, namelijk minister-president Jambon.

Inderdaad, minister Diependaele, in het Bureau hebben we dat inderdaad besproken. En er waren twee fracties vragende partij, de collega's van Vooruit en wijzelf, om te zorgen dat de minister-president hier aanwezig zou moeten zijn. Dat heeft inderdaad geen meerderheid gehaald in het Bureau. Maar ik denk dat wij nog altijd de vrijheid hebben om dat hier op te merken.

Iets anders is dat ik het, na tweeënhalf uur debat, nog altijd opmerkelijk vind dat hier positie-innames zijn tussen de parlementsleden – tot daaraan toe – maar ook binnen de regeringspartijen en bij de ministers, die diametraal tegenover elkaar staan. En ik hoor het graag zeggen, dat het en-en is. Maar 500 miljoen, een half miljard euro Vlaams belastinggeld kunt u maar op één manier uitgeven. U kunt dat niet twee keer uitgeven.

Dus onze hele heldere vraag is: is er eensgezindheid binnen de Vlaamse Regering over hoe dat half miljard euro zal worden ingezet voor sociale huisvesting? Ik verwacht daar nu een antwoord op. En als dat antwoord niet komt van de collega-ministers, en dat is niet eendrachtig van de Vlaamse Regering, dan vragen wij inderdaad daarna de schorsing, om de regering de kans te geven om met één standpunt naar buiten te komen. Dat is onze vraag. Ik hoop dat dat duidelijk genoeg is. Maar ik zou nu inderdaad graag een antwoord krijgen van de rest van de regering. Minister Diependaele, spreek namens de Vlaamse Regering. En waarom deed u dat afgelopen week in alle persartikels niet?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Kijk, het is inderdaad een dossier waarin het over een aantal zaken ongebruikelijk is dat ministers ook eens verschillen van mening, en dat hier ook publiekelijk zeggen deze namiddag.

Maar twee zaken staan als een paal boven water. Ten eerste: alle budgetten die voorzien zijn voor sociale woningbouw, voor sociale huisvesting, gaan we maximaal, allemaal aanwenden voor het doel waarvoor ze bestemd zijn. Dat is duidelijk, dat heeft collega Diependaele trouwens daarnet ook gezegd.

Hij heeft vorige week een voorstel gesuggereerd waar wij het niet mee eens zijn en waarover ook geen beslissing is genomen binnen de Vlaamse Regering. Dat is dus de start van een debat. Hij heeft vorige week een voorstel gedaan waarin hij voorstelde om, in de veronderstelling dat de middelen niet uitgegeven zouden geraken, misschien een bepaalde piste te bewandelen. Wij zijn daarin duidelijk geweest en we hebben gezegd dat we willen dat alles op alles wordt gezet om de middelen uit te geven en te bestemmen waarvoor ze zijn bedoeld. Dat is de tussenkomst van collega Jans en dat is ook wat ik deze namiddag heb gezegd. En ik ben blij dat collega Diependaele daarnet ook zei dat we alles op alles zullen zetten om die middelen ook effectief aangewend te krijgen.

Maar wanneer u me dus vraagt of er eensgezindheid is over de vraag 'wat als het niet zou lukken', dan is het antwoord vandaag: neen. Dat hoeft ook geen probleem te zijn, want er is hier een heel debat en straks zullen er nog mensen suggesties doen om nieuwe pistes te verkennen. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat er misschien wat creativiteit aan de dag moet worden gelegd om daarvoor te zorgen, maar laat ons daarover de volgende weken fatsoenlijk discussiëren. Dus neen, er is geen eensgezindheid over de vraag wat als de middelen niet op zouden geraken, maar er is wel eensgezindheid dat we alles op alles zullen zetten om ze effectief bestemd te krijgen.

Het tweede debat dat deze namiddag wordt gevoerd is het debat over de activering. De drie meerderheidspartijen staan daar ook allemaal achter. Meer nog, we hebben beslissingen genomen, nog tijdens de laatste ministerraad vorig jaar, om activeringsmaatregelen te nemen. Vorige week heeft een van de collega's een

aantal pistes gelanceerd om dat nog wat te verstrengen. Daar is geen eensgezindheid over, daar is het debat binnen de regering ook nog niet over gevoerd, maar er is wel een pakket maatregelen waarover we het eens zijn, en dat ook is beslist.

Dus collega's, tweemaal ja over de twee discussiepunten. We hebben een akkoord, maar over de extra's, de lagen erboven, is het debat behoudens in de publieke opinie nog niet gevoerd. We moeten dat de komende weken en maanden nog doen. Er is maar een akkoord wanneer er met de drie partijen een akkoord is. En dat is niet er op de punten die zijn gelanceerd. Ik kan daar alleen maar open en eerlijk over zijn. Er is er een regeerakkoord, er zijn middelen die moeten worden bestemd en we zullen alles op alles zetten om die ook uit te geven. Alle andere zaken zijn op dit ogenblik pistes die worden gelanceerd. Maar omdat ze nu gelanceerd zijn door ministers, wordt natuurlijk op bepaalde punten ook door ministers gereageerd, maar hierover is geen eensgezindheid.

En trouwens, aan de collega's van Vooruit die nu zo speciaal zitten te kijken, zou ik nog iets willen zeggen. Ik wil echt de mensen niet te eten geven die elke dag moeten kijken, ook op federaal niveau, naar partijen die met elkaar discussiëren, ook al zitten ze samen in de regering. Het is niet zo ongebruikelijk dat over een aantal zaken ook wordt gediscussieerd, maar het is dan elementair dat in bepaalde debatten de doorsnede opnieuw helder moet worden gezet, namelijk: dat is het regeerakkoord, dat zijn de afspraken, dat zijn de inspanningen. En daar heeft collega Diependaele wat mij betreft daarnet ook heel duidelijk zijn engagement over uitgesproken. En al de rest is discussiematerie. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Tot slot nog minister Somers. Ook de heer Veys vroeg opnieuw het woord, maar ik stel voor dat we eerst de minister aan het woord laten, dan schorsen en dan het debat verderzetten. En uiteraard krijgt mevrouw Smeyers – ik zou ze bijna vergeten – het woord voor we tot de schorsing overgaan.

Minister Bart Somers: Voorzitter, collega's, als het van mij afhangt, hoeft er niet geschorst te worden, want ik denk dat collega Crevits op een heel juiste manier heeft geschetst waar de regering staat.

De regering werkt binnen een regeerakkoord. Minister Diependaele, bevoegd voor Wonen, heeft de voorbije maanden en jaren keihard gewerkt aan het uitrollen van het regeerakkoord en is daar ook op een zeer constructieve manier mee bezig. Maar hij stelt samen met iedereen hier vast dat de uitdagingen op het vlak van wonen heel groot zijn. Hij zoekt naar nieuwe extra wegen en heeft daarover een voorstel geformuleerd, niet in naam van de regering maar als een piste waarop misschien verder kan worden gewerkt.

Er is een reactie gevraagd van de andere partijen. Ik heb namens mijn partij ook een aantal pistes gelanceerd.

We zijn het er in het regeerakkoord heel helder over eens dat we inspanningen moeten doen om in een hogere versnelling te kunnen geraken voor die 170.000 gezinnen die op een wachtlijst staan. Collega Diependaele heeft daarnet in naam van de regering gezegd dat we verder zullen nadenken hoe we dat nog sneller kunnen doen.

Daarnaast hebben we afgesproken om mensen meer te activeren, om de doorstroming te versterken. Mijn partij wil daar verdere stappen, maar dat zijn stappen die buiten het regeerakkoord vallen. Mijn partij houdt zich zeer duidelijk aan het regeerakkoord, wil mee in het debat treden over de vraag hoe we verder kunnen gaan, maar het regeerakkoord is ter zake glashelder, daar kan geen misverstand over bestaan.

Dus ik denk dat we op exact dezelfde lijn zitten als de christendemocraten en de N-VA en dat we het regeerakkoord als begin- en eindpunt beschouwen van ons werk, tenzij we samen stappen verder kunnen zetten. Het debat moet gevoerd worden. Minister Diependaele heeft het gestart, het wordt hier vandaag gevoerd, en ik hoop ook de volgende weken. We gaan binnen de regering verder kijken hoe we meer kunnen doen om aan deze wooncrisis een antwoord te bieden.

Ik denk niet dat er zo'n groot meningsverschil bestaat over waar de regering staat. Dat is eigenlijk glashelder.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, die 170.000 mensen op de wachtlijst verdienen beter dan wat ballonnetjes in een krant, daarom hadden we samen met de collega's aangedrongen op een actuadebat. We zijn bijna drie uur verder en eindelijk krijgen we enige helderheid. De ene helderheid is dat het voorstel van minister Diependaele redelijk dicht bij de prullenmand is terechtgekomen. De andere helderheid is dat de viceminister-presidenten optreden als echte minister-presidenten en mee richting geven aan deze regering, zoals het hoort. Op dit moment is er geen eensgezindheid over wat de toekomst brengt, maar wel over het feit dat het regeerakkoord de bijbel blijft. U weet dat we zeer kritisch zijn over dat regeerakkoord.

Wat ons betreft, is een schorsing niet nodig. We vragen wel met aandring om dit soort spelereien te stoppen. Ik herinner me een Vlaamse viceminister die drie weken geleden schreef: "Vlaamse Regering, 'plus est en nous', we moeten de eendracht versterken en ons plan uitvoeren en oplossingen zoeken." Dit soort onderlinge debatten en politieke spelletjes helpen daar niet bij. De Vlaming verdient beter, maar een schorsing kan voor ons teruggetrokken worden.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister Crevits, minister Somers, minister Diependaele, er is inderdaad veel sprake van valse tegenstellingen. Het is duidelijk voor ons – voor de oppositie bewust nog altijd niet – dat het niet om een verschuiving van budgetten gaat. Het is ook duidelijk dat niemand wil dat die onbenutte 500 miljoen euro verloren gaat. Iedereen wil dat die ingezet wordt op betaalbaar en kwalitatief wonen binnen de contouren van het regeerakkoord, zonder afbreuk te doen aan de engagementen in dat regeerakkoord. We moeten zoeken naar manieren om het aanbod van huurwoningen – sociaal en privaat, geconventioneerd – samen te zoeken. Betaalbare en kwalitatieve woningen zijn een win-winverhaal. Als de oppositie dat niet wil inzien, wij met de meerderheidspartijen zien dat samen wel in.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, ministers, collega's, ik – en waarschijnlijk niet ik alleen – ben echt verbaasd over dit debat. Ik heb niet meer het gevoel dat deze regering weet waarmee ze bezig is. Uw taak, beste regering, is de grondrechten waarborgen, en uw taak, minister Diependaele, is het recht op wonen waarborgen. En dat lukt u gewoon niet. Uw beleid is aan het falen op heel veel verschillende vlakken. Dat vinden uw collega's kennelijk ook, want uw ene coalitiepartner gaat openlijk tegen u in en de andere begint dan maar zelf voorstellen te lanceren.

De vraag die ik mij na dit debat van deze namiddag dan stel is: welke legitimiteit heeft de N-VA nog in dit debat? Minister Crevits, u zegt dat u in de regering van mening mag verschillen en dat er al eens gedebatteerd mag worden. Dat is waar, maar niet hier. Dat mag u doen op café of in de koffiekamer, maar niet hier, als

ministers en als viceminister-presidenten. Wat ik nog veel erger vind, is dat u dat debat op de radio heeft gevoerd, en er heel veel mensen ongerust zijn geworden. Dus u mag van mening verschillen, maar houd het dan binnenskamers en ga het niet op de nationale radio verspreiden zodat alle Vlamingen het moeten horen en alle Vlamingen vandaag niet meer weten waar ze staan.

Dus dé vraag die ik mij nu stel, is: welke legitimiteit heeft de N-VA in deze regering en op het vlak van wonen? Want u staat al acht jaar aan het roer en de wachtlijsten nemen genadeloos toe. Vandaag zijn we in het midden van de legislatuur. De problemen zijn opgelopen. U schetst het zelf ook heel helder. Dan verwacht ik dat u het roer gaat omgooien. Maar neen, wat doet u? U doet er nog een schep bovenop en stelt voor om middelen door te sluisen van de sociale markt naar de privémarkt, wat erop neerkomt dat de sociale markt verder ontmanteld wordt.

Het tweede problematische daarbij is dat u dat deed zonder overleg. U hebt met niemand overlegd, niet met uw coalitiepartners – dat is ondertussen wel duidelijk – maar ook niet met de sector. U hebt met niemand van de woonsector of van de armoedesector overlegd. Ook die mensen waren superverbijsterd na uw radio-optreden. Ik haal er even een citaat bij van de directeur van de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen, Björn Mallants, die zegt dat de minister 'al meer dan twee jaar de sociale woonsector blokkeert'. CD&V zei iets gelijkaardigs, namelijk dat 'Diependaele stokken in de wielen steekt'. Dat zijn toch niet mis te verstane woorden, minister.

En dan vandaag, na bijna drie uur debat, blijkt dat u terugkomt op uw voorstel. U schudt van neen? Ik heb daarnet heel duidelijk bij mevrouw Crevits gehoord: 'We houden ons aan het regeerakkoord, de middelen voor de sociale sector gaan naar de sociale sector.' Ik zeg dat u terugkomt op uw woorden, want dat is tegengesteld aan uw woorden op de radio. Wat is het nu, mijnheer Diependaele?

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Moerenhout, mevrouw Crevits heeft zeer duidelijk gezegd dat er een gemeenschappelijke deler is, en dat is het regeerakkoord. Dat is overduidelijk. Daar zijn we het allemaal over eens. We hebben dat hier veelvuldig uit de doeken gedaan. Dat is waar we aan moeten werken. Dat zijn die middelen in de sociale huisvestingsector.

Maar ja, we zullen nog voorstellen doen. En we zullen die doorpraten met de coalitiepartners, uiteraard. Maar er zullen nog ideeën moeten komen, en ik hoop trouwens van alle kanten. Dit is bij mij gegroeid vanuit het geconventioneerd huren, waar de heer Veys voortdurend naar vroeg. Er zullen nog zaken nodig zijn om effectief die versnelling te doen.

U zegt daarnet dat wij al acht jaar op het domein zitten, met mevrouw Homans als voorganger. Voor alle duidelijkheid, het tempo is dan wel degelijk gestegen. Ik heb de cijfers hier nog altijd voor mij liggen. Sinds 2013 is het alleen maar omhoog gegaan, met een recordjaar in 2015 van 850 miljoen euro, en voor de rest ongeveer een gemiddelde van rond de 750 miljoen euro. Dat hebben we voortdurend gedaan. Die stijgende lijn is dan ook dankzij ons, in samenspraak met de sector, die daar inderdaad de laatste jaren al vooruitgang geboekt heeft. Maar volgens ons – en ik denk dat we het daarover eens kunnen zijn – zitten die nu aan een plafond. En daarom doen we die hervorming, waar we als regering achter staan. Het is de bedoeling om die bouwcapaciteit te verhogen, maar dat zal zijn tijd nemen. Dat gaat enkele jaren duren. Nogmaals, die projecten duren ook vier, vijf, zes, zeven jaar. Dus gaan we moeten kijken en gaan we nog voorstellen nodig hebben om te zien hoe ver we daarmee komen. En we zullen daar op zoek gaan naar een consensus.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik heb mevrouw Crevits toch goed beluisterd, denk ik: 'Het is natuurlijk minister Diependaele die er ook voor moet zorgen dat die budgetten op raken.' Ik vind dat een beetje riskant, maar goed, er is vertrouwen tussen jullie. U zei gisteren in De Afspraak dat u uw voorstel zou voorleggen aan de collega's. Betekent dit dat u dat nu niet meer gaat doen? *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

Oké. Het is goed als u het indient, maar dan lijkt mij dat een wat vreemde constructie, maar goed. Hoeveel jaar zullen die woningen in uw voorstel onder de marktprijs verhuurd worden? Hoelang gaat dat duren? Want als dat maar een tijdelijke oplossing is, wat gaat u doen met al die gezinnen na al die jaren? Ik hoop dat het dan toch wel structureel beleid zal zijn.

Minister Matthias Diependaele: Dat hangt af van welke ondersteuning je krijgt. Je hebt trouwens ook verschillende modellen in het geconventioneerd huren, als je kijkt naar het buitenland. In het Franse voorbeeld kan dat ook gaan over individuele mensen. Het gaat niet altijd over grote groepen. Het kan trouwens ook over renovatie gaan. In Frankrijk of Duitsland is de looptijd afgestemd op de lening die men krijgt. Daar kun je dat op gaan afstemmen. Dat is het Franse voorbeeld waar we naar kijken. Ik denk dat u daar in de commissie ook al op gewezen hebt.

Maxim Veys (Vooruit): Dank u voor uw antwoord. Ik kan dan alleen maar vaststellen dat u voorstellen doet op de radio die niet eens uitgedacht zijn. Dat zegt toch heel veel over hoe serieus u uw taak neemt.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ik denk dat deze hele namiddag daarnet in één mooi beeld werd verrat. Mijn collega vraagt de regering of ze gaat doorzetten met het voorstel. Mevrouw Crevits schudt van neen en de heer Diependaele knikt op exact hetzelfde moment van ja. Gaat u nu door met uw voorstel over dat half miljard euro, ja of neen?

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Crevits heeft volgens mij ook zeer duidelijk gezegd dat we inderdaad zullen nadenken – 'out of the box' was zelfs de term – over ideeën over wat we eraan kunnen doen. *(Opmerkingen)*

Maar dat zullen we moeten zien, hoe dat er juist gaat uitzien. Dat zullen we moeten bekijken. De gemene deler die er is en die mevrouw Crevits zeer duidelijk heeft gesteld, is dat we maximaal inzetten op die sociale woningmarkt. Daar gaan we mee door. Dat is het geld dat we buiten moeten krijgen. Dan zullen we verder zien: wat als ...?

An Moerenhout (Groen): Ik wil wel, maar mevrouw Crevits heeft niet dat gezegd wat u zegt. Ze heeft gezegd: de middelen voor sociale woningbouw blijven bij sociale woningbouw. Punt. Voilà, mevrouw Crevits knikt.

De voorzitter: Het is hier natuurlijk de Wie-kent-kwis niet. *(Gelach)*

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, het is wel ongelooflijk belangrijk. Er zitten 170.000 mensen in de miserie, in armoede. Minister, u hebt een half miljard euro. Dat is een kans van jewelste om dat woonbeleid eindelijk om te gooien, dat woonbeleid dat al jaren in de miserie zit en waar u al acht jaar aan het roer zit, waar u het ene asociale voorstel na het andere poneert en ook uitvoert. U hebt nu een kans, en u verkwanselt ze gewoon, niet alleen door in onmin te zijn met uw coalitiepartners, maar ook door gewoon geen sociale visie te poneren.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik ben hier ook al de hele namiddag met heel veel aandacht naar het debat aan het luisteren. Ik ben immers geen woonexpert. Als ik het zelf kort probeer samen te vatten: mijnheer Diependaele zegt dat hij eigenlijk wel sociale woningen bij wil bouwen, maar dat hij daar op dit moment eigenlijk te weinig in slaagt en dus met een budget van 1,1 miljard euro zit dat hij dit jaar nog uitgegeven moet krijgen. Minister, eigenlijk zegt u er absoluut niet zeker van te zijn of dat wel zal lukken. Dat zegt u in januari, voor december. Ik hoor dan een coalitiepartner die bijna met de moed der wanhoop vraagt of u dat toch op zijn minst zou willen proberen. Maar het is dus niet zeker dat het lukt. Ik hoor u dan al het voorstel lanceren dat, als het niet lukt, u een half miljard zou doorschuiven naar private partners, niet om te investeren in sociale woningen, maar in privéwoningen, die dan geconventioneerd zullen worden verhuurd zonder dat we enige garantie krijgen over hoelang die zouden worden geconventioneerd. Ik hoor mevrouw Crevits dan zeggen: 'Neen, neen, neen, zelfs als het budget niet opraakt, dan staan wij er garant voor dat geen enkele euro van die 1,1 miljard euro die is gereserveerd voor sociale woningen, zal worden uitgegeven aan iets anders dan sociale woningen.' Minister Crevits, dat hebt u gezegd. Kunt u nog eens bevestigen dat geen enkele euro bedoeld voor sociale woningen, zal worden uitgegeven aan iets anders als dat niet opraakt? Minister Diependaele is immers duidelijk nog steeds van plan om dat te proberen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Voelt de minister zich geroepen om daar een antwoord op te geven? Ja.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op den duur wordt het omgekeerd ook wel een beetje kinderachtig, vind ik zelf. Ik ben zeer helder geweest in mijn tussenkomst. Ik vind trouwens wel dat het goed is om eens naar alle voorstellen te luisteren om schwing te krijgen en te houden in die hele huurmarkt. Dat is zeer, zeer belangrijk. *(Opmerkingen)*

In de vier keer of zo dat ik ben tussengekomen, heb ik gezegd dat het geld voor sociaal wonen naar sociaal wonen moet gaan. Collega Jans was daar ook zeer helder over. U mag dat van mij nog vijf keer vragen. Ik wil altijd antwoorden op vragen van parlementsleden, maar dat is duidelijk. *(Opmerkingen)*

Collega Goeman, ik heb ook gezegd dat er een regeerakkoord is, dat er een doorsnee, een constante is waarover we het eens zijn, maar dat er ook voorstellen zijn waarover we het niet eens zijn. Sowieso kun je in onze regering niet iets doen waarover we het niet met drie partijen eens zijn, en er is geen eensgezindheid over de discussiepunten. Ik wil dat ook nog eens herhalen. Ik denk dat dat hier deze namiddag al voldoende is gezegd, maar over de brede sokkel, dat we er verdorie voor moeten zorgen dat er in sociale woningen wordt geïnvesteerd en dat er ook wordt geactiveerd, zijn we het wel eens. Daar hebben we zelfs al beslissingen over genomen. Ere wie ere toekomt: collega Diependaele heeft ter zake de voorbije twee jaar ook moedige beslissingen genomen. Dat is ook iets wat als een paal boven water staat. Er is dus een sokkel waarover we het eens zijn en er zijn twee punten waarover we het níét eens zijn. Voor mijn partij en voor mij is het van belang dat de middelen voor sociaal wonen naar sociaal wonen gaan. Ja, elke euro. Voilà.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister Diependaele, waar staat u vandaag als minister van Wonen? Ten eerste, u hebt een hopeloos verdeelde regering. Dat is heel duidelijk. Ten tweede, u hebt heel veel mensen heel ongerust gemaakt, hopelijk nodeloos. Ten derde, u zult het vertrouwen moeten herstellen, niet

alleen met de regering en met uw coalitiepartner, lijkt mij, maar ook met de sector, met de woonsector, de armoedesector, met de mensen die zeggen dat u eigenlijk al twee jaar die sociale sector aan het blokkeren bent.

Wat Groen betreft, is het dringend tijd om het roer om te gooien, om het geweer van schouder te veranderen. Dat betekent meer sociale woningen. Daarnet zei u dat u nog voorstellen nodig hebt. Ik zal er u als uitsmijter een geven: misschien moet u de beslissing die u een half jaar geleden hebt genomen om een plafond in te stellen, om een stop op de bouw van sociale woningen in te stellen, afschaffen.

U hebt een plafond ingesteld voor steden en gemeenten. Ze mogen maar 15 procent sociale woningen bouwen. Wel, het zou een goede start zijn om die beslissing ongedaan te maken.

Meer steun voor de 170.000 mensen die vandaag op een wachtlijst staan voor sociale woningen, die struggelen op de private huurmarkt. Steun die mensen. En steek uw tijd en energie niet in ballonnetjes, maar wel in het bestrijden van de wooncrisis, want het is ongelooflijk dringend nodig. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Collega's, als er iemand om 14 uur vanmiddag nog geloofde in de coherentie en de daadkracht van deze regering, dan is bij die persoon nu werkelijk alle hoop vervlogen.

Ministers, ik denk dat jullie niet beseffen wat de impact is van de partijpolitieke profilering die jullie in de media voeren. Ik denk dat jullie niet beseffen wat dat doet met mensen, met mensen die op een wachtlijst staan, met mensen die in een sociale woning wonen, met mensen die op de private huurmarkt huren, met het beeld van sociaal wonen.

We hebben nu een hele sequentie gehad met ballonnetjes die worden opgelaten en terug leeggeprikt, en ondertussen is het beeld van de hangmat van de sociale woningen opnieuw geïnstalleerd. En ondertussen is ook het beeld weer geïnstalleerd dat we in sociaal wonen toch maar niet te veel moeten investeren. Waarom komen jullie met die ballonnetjes? Ik zie maar één reden: dat is om te verbergen dat jullie falen om een sociaal woonbeleid te voeren. Het debat daarover heb ik vandaag nog steeds gemist. Jullie zeggen: we horen geen voorstellen, maar ik heb hier al heel wat voorstellen gehoord van de meerderheid – straks komen er nog meer, hoor ik – en van de oppositie.

Los van alle taskforces, wat gaan jullie doen om alles op alles te zetten om de 500 miljoen euro uitgegeven te krijgen? Dat is vandaag de centrale vraag. Gaan jullie de procedures vereenvoudigen? Gaan jullie kijken of we de termijnen kunnen verlengen? Gaan jullie erop toezien dat er meer duidelijkheid komt over de hervorming? Gaan jullie dat belachelijke plafond van 15 procent sociale woningen opheffen? Gaan jullie praten met steden en gemeenten die vandaag niet meer investeren in sociale woningen? Hoe gaan jullie zorgen dat we op het einde van het jaar niet met 500 miljoen euro overblijven, maar dat we die hebben uitgegeven en dat we daar een goede zaak mee hebben gedaan? Dat is vandaag de centrale vraag en ik heb daar nog geen enkel antwoord op gehoord. Ik hoop dat we die antwoorden nu eindelijk gaan krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ministers, we moeten werk maken van een sterk woonbeleid. Te veel mensen hebben vandaag een te grote woonkost, te veel mensen staan op een wachtlijst, te veel mensen hebben een niet-aangepaste woning en

te veel mensen hebben recht op een huurpremie, maar ontvangen die niet. Laten we kijken naar waar mogelijke oplossingen zouden kunnen liggen.

Laat me starten met de sector van de sociale huisvesting. Hier zijn we in ons regeerakkoord en ook in onze beleidsnota ambitieus. Het is cruciaal dat het geld bestemd voor sociaal wonen, natuurlijk ook gaat naar sociaal wonen, zeker nu de sector in de grootste hervorming ooit zit. We moeten er alles aan doen om hen hierin te begeleiden, om te zorgen dat het ritme van de bouw omhoog gaat. De grootste hervormingsoperatie dient niet om te hervormen, maar om meer te bouwen.

Belangrijk is dat we ook tijdens de hervorming de bouwcadans op ritme houden. Voor onze fractie is dat van cruciaal belang. Laten we kijken op welke manier we kunnen zorgen dat dat geld de deur uitgaat. Laten we zoeken naar manieren om de doorlooptijd van de dossiers naar beneden te halen. We bespraken dat al vaak en u nam ook al een heel aantal maatregelen.

De beoordelingscommissie komt nu wekelijks bij elkaar in plaats van drie keer per jaar.

U lanceerde nieuwe oproepen voor woonbeleidconvenanten, en u hebt ook de projectenlijst geactualiseerd, om een zicht te krijgen op de projecten die niet vlot doorstromen. Ik ben trouwens bijzonder benieuwd naar de factoren die ervoor zorgen dat dat niet gebeurt, om daar dan ook gericht op te kunnen ingrijpen.

Sociale huisvesters worden ook geconfronteerd met de hoge bouwprijzen, die momenteel boven de toegestane normen van de VMSW zijn, waardoor dossiers helemaal van vooraf aan opnieuw moeten beginnen, met opnieuw een lange doorlooptijd. Dat lijken me dingen waar we iets aan kunnen doen. Niet enkel bij lokale besturen lijkt er nog een meerwaarde of een winst te vinden in de doorlooptijd van dossiers, maar ook bij onze Vlaamse VMSW. Laten we toch ook niet vergeten dat, in tegenstelling tot vroeger toen er vaak grote volumes werden neergepoot, we nu heel vaak heel bewust kiezen voor kleinschalig wonen, inbreidingsgericht wonen. Een project van twee, vier of zes woningen duurt natuurlijk even lang als een project van 45 woningen.

Naast dossiers die wachten zijn er ook mensen die wachten. Als je langer dan vier jaar op de wachtlijst voor sociaal wonen staat – dat vind ik toch best lang – heb je recht op een huurpremie. Hier moeten we actief gaan kijken om die onderbenutting aan te pakken. Van de mensen die recht hebben op een huurpremie neemt op dit moment slechts de helft die premie op. We bereiken de rechthebbers niet met die huurpremie, die toch een hele slok op de borrel scheelt, als je je moet beredderen op de private markt. Minister, laten we kijken hoe we tegemoet kunnen komen aan die onderbenutting, dan lossen we voor een heel aantal mensen ook al een stuk van het probleem op, of we verkleinen het probleem.

Dan is er de privé. Op dit moment zijn er al een heel aantal mogelijkheden. We kennen SVK Pro, richting de huur, we kennen Design & Build (D&B), en we kennen CBO. Dat zijn allemaal manieren om kansen te geven aan private ontwikkelaars, aan de bouwsector, om te bouwen met als uiteindelijk doel de sociale huisvestingssector. Dat kan op een grond van henzelf, die ze dan samen met het project overdragen, dat kan op een grond van de sociale huisvester, zodat men het gebouw overdraagt. Ik denk dat we die mogelijkheden breder en intenser bekend moeten maken, en dat we ze breder en intenser moeten promoten bij de bouwsector.

En dan zijn er natuurlijk de vele mensen, de vele gezinnen, die niet op de sociale wachtlijst staan, maar voor wie de stijgende huur- en woonprijzen echt wel een probleem vormen. Dat kan niet dringender zijn dan vandaag, en ik denk dat we

daar ook maatregelen moeten treffen. De vermindering van de registratierechten op de eerste woning is een belangrijke stap van deze regering, maar laten we ook durven innovatieve ideeën een kans te geven, om meer werk te maken van bescheiden koopwoningen, betaalbare woningen. Dat kan al dan niet in gemeentelijke regie of in proefprojecten, om binnen een regelluwe zone aan de slag te gaan. Laten we kijken wat de mogelijkheden zijn van pps. Niets staat er in de weg om werk te maken van dat geconventioneerd huren, weliswaar – dat is evident – met een inkomensgrens. Ik ben blij dat dat vandaag ook duidelijk is geworden.

Ons huiswerk is ervoor te zorgen dat er wordt gebouwd, en dat de woningen gaan naar de mensen die ze het hardst nodig hebben. Sociaal wonen belemmert niet, het geeft aan tienduizenden mensen kansen. Maar het woonbeleid gaat, terecht, veel breder dan dat. Laten we daar samen onze schouders onder zetten (*Applaus bij CD&V en van Maxim Veys*).

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– De meerderheid, het Vlaams Belang en Groen, Vooruit en de PVDA kondigen aan een motie te zullen indienen.

De moties moeten uiterlijk om 17.30 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over lessen voor de Vlaamse overheid uit de tragische dood van een onschuldig kind

ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van gevaarlijke ex-gedetineerden

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een behoeftegerichte hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, meer bepaald ten aanzien van daders van intrafamiliaal (inclusief kindermishandeling) en seksueel geweld

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de psychiatrische zorg voor gedetineerden

ACTUELE VRAAG van Conner Rousseau aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opvolging van daders bij geweld en moord op kinderen

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het voorkomen van recidive bij plegers van zware delicten

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, ik wacht nog even tot iedereen zit. Ik denk dat dit thema wel sereniteit verdient.

De voorzitter: We laten nog even de wissel toe op de ministerbanken, met ontsmetting en alles wat erbij hoort.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ministers, collega's, na het heftige debat van zonet denk ik dat we met dit thema terechtkomen bij de essentie van wie we als mens zijn en bij onze ultieme kwetsbaarheid. Een 4-jarig kind. Vlaanderen is gisteren geschokt wakker geworden, vol afschuw, geconfronteerd met de ultieme beestachtigheid die blijkbaar ook in de mens zit. Het zou vandaag in dit huis waarin de Vlaming vertegenwoordigd wordt, dan ook ongepast zijn om grote politieke vragen te stellen en strijd te voeren. Ik denk dat het allerbelangrijkste dat we vandaag kunnen doen, is zelf voelen dat wij allemaal mensen zijn, dat we hier in de eerste plaats zitten als mensen, als politici, en in mijn persoonlijk geval ook als vader van een 4-jarig kind met twee zussen. Die kwetsbaarheid moeten we ook in dit gesprek vandaag aan de dag leggen, een gesprek dat ons doet beseffen dat eender welk beleid dit soort gruweldaden nooit helemaal kan uitsluiten, omdat ze helaas ook behoren tot de essentie van wie we als mensen blijkbaar kunnen zijn.

We zitten hier ook in het huis van de Vlaming, het Vlaams Parlement. Het enige wat wij als politici op dit moment kunnen doen, naast onze steun betuigen en aan de zijde van de slachtoffers gaan staan, is voor onszelf en voor de Vlaming garanderen dat wij zowel in het verleden als in de toekomst iedere dag opnieuw alles hebben gedaan en zullen doen om het zo weinig mogelijk mogelijk te maken dat dit soort wandaden plaatsvindt. Dat geldt voor dit parlement, dat geldt ook voor andere beleidsniveaus.

Maar vandaag, in dit huis, wil ik het vooral hebben over wat wij als Vlaamse overheid hieromtrent nog meer kunnen doen en over wat we al gedaan hebben. Ik kijk dus naar beide ministers. Onze fundamentele vraag vandaag is: welke lessen zijn er nog te trekken om in de toekomst als Vlaamse overheid nog beter te zorgen voor hulpverlening en begeleiding aan psychiatrische patiënten die een bedreiging voor zichzelf en voor de samenleving vormen?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Beste collega's, ik wilde eigenlijk dat ik hier vandaag geen vraag over moest stellen. Laat me dan ook beginnen met, namens mezelf en mijn fractie, onze oprechte deelneming te betuigen aan het slachtoffer en de familie. Ik sluit me zeer graag aan bij de vraag van collega Vaneekhout om er een sereen debat rond te voeren.

De afgelopen week werd een 4-jarige jongen vermoord teruggevonden, vermoord door een zogenaamde vriend die in 2008 reeds veroordeeld werd voor zware mishandeling van een klein jongetje met de dood tot gevolg. Voor deze brutale daad werd de man in kwestie veroordeeld tot een gevangenisstraf van slechts tien jaar. Tien jaar, collega's, in ruil voor het vermoorden van een kind. Begrijpe wie begrijpen kan. Jammer genoeg kan dit blijkbaar in België, kan dit blijkbaar in Vlaanderen. De man werd in de gevangenis omschreven als een psychopaat met een sadistische ingesteldheid. Toch kon hij zonder enige voorwaarde opnieuw de straat op na het uitzitten van die luttele tien jaar, een psychopaat die de afgelopen week opnieuw toesloeg.

Deze Vlaamse Regering beschikt nochtans over de bevoegdheden die dergelijke tragedies in de toekomst kunnen voorkomen. Op 8 maart 2013 heeft de Vlaamse Regering het decreet betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden goedgekeurd. Dat hebt u, beste minister: de middelen om gedetineerden te begeleiden en hen te laten werken aan schuldinzicht en om recidive

te voorkomen. Met een gepaste, dwingende begeleiding had inderdaad misschien – en laat me de nadruk leggen op misschien – voorkomen kunnen worden dat deze sadist en recidivist zijn vreselijke daad zou hebben gepleegd.

Via de media vernamen we ook dat Dave De Cock een persoonlijkheidsstoornis heeft en geen enkel schuldbesef. Minister, dan moet er toch, gezien de ernst van zijn eerste moord, bij iemand een belletje zijn gaan rinkelen dat deze moordeenaar van nabij moest worden opgevolgd. Mijn vraag is dan ook duidelijk. Beste minister, werd Dave De Cock, de dader, opgevolgd? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom in hemelsnaam niet?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ministers, maandag werden we allemaal opgeschrikt door verschrikkelijk nieuws, de moord op de 4-jarige Dean, en daar kunnen we alleen maar allemaal ongelooflijk stil van worden, en van hieruit laten weten dat we meeleven met zijn familie. De dader bleek eerder al veroordeeld voor zware mishandeling van zijn 2-jarig stiefzoontje en had er ook tien jaar celstraf voor gekregen. Hij kwam vrij, na die volledige celstraf, zonder verdere opvolging. Nochtans was toen al duidelijk dat er sprake was van zware persoonlijkheidsstoornissen.

Zoals heel vaak, kunnen we nu discussies voeren over verantwoordelijkheden en bevoegdheden, maar bij naar elkaar wijzen heeft echt niemand baat. Wat we wel moeten doen, is samen zoeken hoe we dit in de toekomst kunnen voorkomen, want dit had niet mogen gebeuren.

In Vlaanderen hebben we het strategisch actieplan Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, dat een aantal doelstellingen formuleert om te komen tot minder recidive en geen nieuwe slachtoffers. Een van de doelgroepen van dat plan zijn de daders van intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. Het is de bedoeling om de leemtes en behoeftes in kaart te brengen en aanbevelingen te formuleren om te komen tot een aanklappend aanbod ten aanzien van deze daders.

Van deskundigen hoorden we ook al de oproep voor een betere opvolging, maar ook om geen cesuren te laten ontstaan tussen een behandelteam in de gevangenis en de behandeling en het behandelteam erna, na vrijlating.

Minister, op welke manier zult u werk maken van een doelgerichte begeleiding van daders van intrafamiliaal geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, zoals dat is opgenomen in het Vlaams strategisch plan Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We zijn als samenleving enorm geschrokken en verslagen dat een jongetje van 4 jaar ontvoerd en vermoord is. De verdachte zou blijkbaar een man zijn die in het verleden al in de gevangenis heeft gezeten wegens mishandeling van een kind. Een kind verliezen is dé nachtmerrie van elke ouder. Ik wil dan ook mijn steun betuigen – en mijn fractie natuurlijk ook – aan de mama en de familie. Ik ben zelf ook mama van een 4-jarig zoontje en ik wil en kan mij niet voorstellen wat dit met een mens doet.

Wat iedereen zich afvraagt, is hoe dit in godsnaam opnieuw is kunnen gebeuren. Wat kunnen wij doen om onze kinderen beter te beschermen tegen dergelijke daders? We zien dat de dader in het verleden een drugsproblematiek heeft gehad, en blijkbaar nu opnieuw, en psychiatrische problemen. Hij heeft zich blijkbaar vrijwillig willen laten opnemen in een psychiatrische instelling, maar dat

werd meerdere malen geweigerd. Uiteindelijk is hij wel behandeld voor zijn drugsproblematiek, maar is hij daarna niet opgevolgd.

Het is een pijnlijke conclusie dat we blijkbaar toch onvoldoende gedetineerden kunnen begeleiden tijdens en na hun gevangenisstraf. Het is als samenleving onze plicht om ervoor te zorgen dat herval zo laag mogelijk is. Enkel en alleen als we dat doen, kunnen we ervoor zorgen dat we dergelijke zaken zoveel mogelijk voorkomen.

De sector zegt al lang dat er problemen zijn. Er is een tekort aan hulpverlening en aan plaatsen in de psychiatrie. De actoren op het terrein vragen een zorgteam, zowel tijdens als na de gevangenisstraf. Mijn vraag is heel eenvoudig, ministers; wat zullen jullie doen vanuit jullie bevoegdheden om ervoor te zorgen dat we dergelijke drama's zo veel mogelijk kunnen vermijden?

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Collega's, ik was gisterenavond ook op de wake. Er zijn geen woorden die je kunt uitspreken om de pijn te verzachten. Er is veel onbegrip en woede. Er zijn ook heel veel vragen. Het gaat om iemand die tien jaar in de cel had gezeten en niet werd opgevolgd. Iemand die een kind van 2 jaar dood sloeg, maar toch nog kan gaan babysitten. Moet zo iemand dan nog met kinderen omgaan? Moet die man geen contactverbod krijgen? Mijn antwoord daarop is volmondig ja. Een leven is ontnomen, het leven van Dean: geen eerste fiets, geen eerste lief, geen studies, geen job. Iemand heeft dat ontnomen, iemand die al een kind van 2 jaar mishandelde met de dood tot gevolg. Iemand die al tien jaar in de gevangenis zat. Iemand die volgens wat we lezen, een zware persoonlijkheidsstoornis heeft en geen schuldbesef. Iemand die wat mij betreft nooit nog in contact mocht komen met kinderen.

Laten we als politici nederig zijn. Ook met een betere justitie en met de beste wetten ter wereld zullen er nog altijd zotten rondlopen. Maar daar mag het niet bij blijven. Dat mag het niet zijn. We kunnen beter. De overheid moet beter: justitie versterken, zorgen voor kordatere opvolging en vooral onze kinderen beter beschermen.

Daarom heb ik een constructieve en eenvoudige vraag, minister Demir. U hebt vorig jaar uw plan gelanceerd om daders beter en kordater op te volgen via risicotaxatie en andere maatregelen. Hoever staat het met die plannen?

Ik wil namens mijn fractie nog een boodschap meegeven. Dit is iets wat we over de partijgrenzen heen en over de regeringen heen samen zullen moeten oplossen om onze kinderen beter te beschermen. Onze fractie zal elk voorstel steunen dat u en uw regering lanceren in dit halfroond om kinderen beter te beschermen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Niets is zo kwetsbaar, zo onschuldig en zo weerloos als een kind. De dood van de kleine Dean is verschrikkelijk. Het raakt ieder van ons in het diepste van ons hart. Het raakt ons als samenleving, want we voelen dat we hebben gefaald. We hebben dat kind niet kunnen beschermen en we hebben die vreselijke feiten niet kunnen voorkomen. De pijn van de moeder en haar familie is onmetelijk en onherstelbaar. Hun pijn is voelbaar voor heel veel mensen, moeders en vaders. De kleine Dean werd vermoord door iemand die werd geacht om voor hem te zorgen. Wat ons bozer maakt, is dat die dader een recidivist is, iemand die in 2008 al een kind mishandeld heeft met de dood tot gevolg. Amper twee jaar nadat hij vrijgekomen is na zijn celstraf, pleegt hij opnieuw dezelfde soortgelijke feiten. Het brutale levenseinde van de kleine Dean kunnen we helaas niet terugdraaien, ook al zouden we dat allemaal willen. We

moeten wel stilstaan bij deze moord en er alles aan doen om zulke verschrikkelijke gebeurtenissen te kunnen voorkomen.

Ministers, hoe is het in godsnaam mogelijk dat een dader veroordeeld wordt, zijn straf uitzit, vrijkomt en al snel opnieuw soortgelijke feiten pleegt? Hoe is het in godsnaam mogelijk dat een dader vrijkomt, terwijl het psychiatrische rapport een antisociale persoonlijkheidsstoornis beschrijft van een persoon die onbehandelbaar is en bovendien geen schuldinzicht heeft? Ondertussen kennen we de terbeschikkingstelling, waardoor dit soort daders vrijgelaten kan worden met opvolging en verplichting tot behandeling, voorwaarden waar de daders niet onderuit kunnen.

Ik roep jullie op, ministers, om te zoeken naar manieren waarbij we recidive door dit soort hoogrisicoprofielen kunnen voorkomen. Ook de Vlaamse Regering heeft daarin een belangrijke verantwoordelijkheid.

Welke stappen zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat men recidive door plegers van dit soort zware delicten beter kan voorkomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik heb jullie allemaal heel aandachtig gehoord. Ik sluit mij ook aan bij de verschillende tussenkomsten die er zijn gebeurd. Wij hebben als samenleving een kind van 4 jaar verloren, een kleuter, en wij hebben dat kind niet kunnen redden.

Ik zal ook niemand met de vinger wijzen, dat is ongepast, maar dit moet ons wel in de spiegel doen kijken. Op elke niveau moet dit elke beleidsmaker, eenieder die met justitie en hulpverlening bezig is, politiek aan het denken zetten.

Het verdriet van de moeder die het verlies van een kind moet verwerken, kunnen wij ons zelfs niet voorstellen. Als je dat niet hebt meegemaakt, kunnen we ons zelfs niet het begin van de pijn van die moeder voorstellen. Het moet ons wel aanzetten om het beter te doen. Wij moeten elke dag opnieuw, als beleidsmaker, nadenken over wat we vanuit het beleid en de hulpverlening kunnen doen om een kind, dat altijd kwetsbaar is, te allen tijde in bescherming te nemen en in veiligheid te brengen. Dat is voor ons allemaal een taak.

Wij hebben vanuit Vlaanderen heel veel justitieassistenten die dag in dag uit hun werk doen, en die de opdracht die ze krijgen met heel veel engagement doen. Wij hebben honderd extra justitieassistenten aangeworven, wij hebben ook extra psychologen aangeworven, omdat wij tijdens een terbeschikkingstelling ook een risicotaxatie willen doen om te weten welke dadertherapie wij aan iemand moeten geven die een aanslag pleegt op het leven van iemand anders.

Vanuit Vlaanderen kunnen wij een terbeschikkingstelling doen als die wordt opgelegd. Hier zijn verschillende partijen aanwezig. Wij willen vanuit Vlaanderen, en ik denk dat we dat ook echt moeten doen, een verplichte terbeschikkingstelling opleggen. Vandaag is dat een mogelijkheid. De rechter kan dat doen. Ik ben eens gaan kijken naar de cijfers. Vorig jaar zijn er een twintig- à dertigtal terbeschikkingstellingen uitgesproken voor een looptijd van vier jaar. Sta mij toe, collega's, om de handen in elkaar te slaan zodat wij zo snel mogelijk – ik heb dit twee jaar geleden ook in de federale Kamercommissie bepleit – de terbeschikkingstelling van een dader die een hoog risico voor onze samenleving vormt kunnen opleggen. Voor mij gaat dat over een kindermoordenaar, een zedendelinquent of een terrorist. Als die mensen veroordeeld zijn, gaan ze de gevangenis in. We laten die toch niet zomaar opnieuw in de samenleving? Laat ons elkaar in dat voorstel vinden om ervoor te zorgen dat er verplicht een terbeschikkingstelling moet gebeuren zodat de justitieassistenten – en we hebben ze nu

aangeworven – diegenen die een aanslag plegen op het leven van iemand –dat is een aanslag voor altijd –, en daders met een hoog risico vijftien jaar kunnen opvolgen. Ze moeten vijftien jaar verplicht ter beschikking van justitie blijven. Ze moeten worden opgevolgd. Ze moeten worden onderworpen aan een risicotaxatie. Nadat ze de gevangenis hebben verlaten, moeten ze vijftien jaar worden opgevolgd, dat is wat experts ook zeggen,. Dat moet ook verlengbaar zijn. Na vijftien jaar moet er opnieuw een risicotaxatie gebeuren. Ik heb het over heel specifieke gevallen: kindermoordenaars of verkrachters. Ik heb het over dat soort hoge risico's. Dat voorstel wil ik doen.

Vandaag is het immers niet verplicht. Ik hoor verschillende tussenkomsten over de terbeschikkingstelling, maar die is vandaag helaas niet verplicht. Als er twintig tot dertig terbeschikkingstellingen zijn die wij vanuit Vlaanderen opvolgen, dan is dat veel te weinig. De justitieassistenten zijn aangeworven, wij hebben ook specifieke profielen aangeworven die die risicotaxatie kunnen doen zodat we dat bij hoogrisicogeveallen kunnen opvolgen. Voor mijn part is dat vijftien jaar en eventueel nog eens verlengbaar.

Het Vlaams strategisch plan hulp en dienstverlening aan gedetineerden werd goedgekeurd door de regering en het parlement. Er wordt een verhoogde inzet voorzien voor daders van intrafamiliaal geweld, van kindermishandeling en van seksueel geweld. We zijn zopas in de gevangnissen van Beveren, Brugge en Hasselt een aanklampend beleid gestart op maat van daders van intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. Daar zijn we nu mee gestart, naar aanleiding van dat Vlaams strategisch plan.

Wat de hulpverlening betreft, verwijs ik naar de collega's van Volksgezondheid. Ik ben het volmondig met u eens, collega's: we hebben in dezen gefaald, maar we moeten alles op alles zetten om dit maximaal te vermijden. Dat betekent ook dat we als samenleving, als politiek, ook moeten zeggen dat we hoogrisicoprofielen verplicht moeten blijven opvolgen. Nu is dat een mogelijkheid. Ik merk dat daar veel te weinig een beroep op wordt gedaan. Daarom moeten we die wet zo snel mogelijk goedkeuren, zodat we dat ook vanuit Vlaanderen kunnen opvolgen. Want de collega vroeg of de dader werd opgevolgd. Neen, er was geen terbeschikkingstelling of wat dan ook uitgesproken. Daarom is die verplichte terbeschikkingstelling er: vijftien jaar en eventueel verlengbaar na een risicotaxatie.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Voorzitter, ik wil mij in eerste instantie aansluiten bij de woorden uitgesproken door verschillende parlementsleden om bijzonder nederig te zijn in datgene wat we hier vandaag bespreken. Velen onder ons zijn vader of moeder, grootvader of grootmoeder. Zoals collega Demir heeft gezegd, kunnen zij zich dat niet inbeelden, maar weten zij dat het verschrikkelijk moet zijn om iemand te moeten verliezen, zeker als dat in deze omstandigheden gebeurt. Ik wil mijn medeleven en respect uitdrukken. Het parlement heeft dat gedaan met een minuut stilte, en ik sluit mij daarbij aan.

Ik wil twee dingen zeggen. Het eerste is dat het beschermen van kinderen en jongeren iets is waaraan we de voorbije periode als parlement en als regering een bijzonder groot belang zijn gaan hechten. Dat is op zich goed. Het is goed dat er een verhoogde waakzaamheid is over de manier waarop we met kinderen omgaan. Situaties van kindermishandeling en verontrusting komen daardoor ook sneller op de radar. Op zich is dat een goede zaak, want daardoor kunnen we ook sneller anticiperen. Zijn er daardoor meer? Dat weten we niet. Maar ze komen wel sneller op de radar, waardoor we daar sneller in kunnen handelen. We zetten daarvoor heel wat elementen en instrumenten in. Ik denk aan de Kindreflex, aan

het versterken van 1712, aan campagnes zoals Nupraatikerover enzovoort. Op die manier willen we dat bespreekbaar maken.

Ten tweede hebben we eind vorig jaar met de Vlaamse Regering nog beslist om het zogenaamde model 2 van het strafregister uit te breiden voor al wie met kinderen en jongeren werkt, professioneel, in de sport of in de vrije tijd. Dat ligt gevoelig, maar net omdat we vertrekken vanuit hoe we dat kind maximaal kunnen beschermen. We hebben vorig jaar het Platform Kindermishandeling opgericht en er zijn voorstellen. Zo heeft collega Schryvers hier een voorstel van decreet op tafel gelegd voor het beschermen van het ongeboren kind bij risicovolle zwangerschappen en er zijn nog andere voorstellen die daaromtrent in dit parlement aanhangig zijn.

Het tweede element gaat over de hulpverlening. Ik denk dat het collega Rousseau was die zei dat er altijd gekken zullen rondlopen. Maar we moeten inderdaad proberen de kans op recidive toch zoveel mogelijk terug te dringen. Daarop moeten we inzetten. Nul risico bestaat daar niet in, daar moeten we allemaal eerlijk in zijn. Maar we moeten wel proberen die recidive zoveel mogelijk terug te dringen.

Collega Demir heeft al verwezen naar het strategisch plan voor hulp en dienstverlening, het zogenaamde STRAP, waarin we net dat als focus hebben: een responsabiliserende begeleiding, nagaan of er schuldinzicht is en of er vanuit dat schuldinzicht naar re-integratie kan worden gegaan, hoe we die re-integratie kunnen bevorderen, hoe we die recidive kunnen beperken, hoe we ervoor kunnen zorgen dat er aan gedetineerden een aanbod wordt gedaan gedurende hun detentie om herstel en re-integratie mogelijk te maken.

Deze hulpverlening is vrijwillig. Collega Demir heeft gezegd dat er stappen moeten worden gezet om dat verplicht te maken. Dat vertrekt natuurlijk vanuit vrijwilligheid. Maar dat aanbod is er. Er zijn bij de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's) bijvoorbeeld de forensische teams, die inzetten op de psychologische hulpverlening aan gedetineerden. Eind vorig jaar heb ik in het kader van het sociaal akkoord VIA 6 (Vlaams intersectoraal akkoord) nog bijkomende middelen uitgetrokken om die forensische teams, die CGG-teams, te versterken. Daar is 450.000 euro aan toegevoegd om dat mee mogelijk te maken.

We hebben ook een project rond het optimaliseren van de praktijken met betrekking tot herstel, en het inzetten van de sociale netwerken, net om ervoor te zorgen dat die kans op recidive wordt teruggedrongen en zo klein mogelijk is, en dat er een naadloze overgang kan gebeuren tussen het traject binnen de gevangissen en daarbuiten.

Maar fundamenteel is het hier natuurlijk zaak, en dat is al door verschillende mensen hier ook aan bod gebracht, of de betrokkene wel behandelbaar is. Als hij behandelbaar is, dan kun je die trajecten opzetten. En dan moet dat goed gedetecteerd worden. Dan moeten daar uitspraken over gedaan worden. En dan moet de hand gereikt worden om, eenmaal terug in de samenleving, dat op een begeleide manier te kunnen doen en dat goed te kunnen doen. Maar als de betrokkene niet behandelbaar is, dan zijn er natuurlijk andere instrumenten die daarvoor ingezet moeten worden. Dan zijn er andere beslissingen die daaromtrent genomen moeten worden.

Als het gaat over iemand die een asociale persoonlijkheidsstoornis heeft, dan is dat zo. In dit betrokken geval heeft hij een beroep gedaan op de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en op de CGG's. Er is daar vanuit de ambulante hulp een beroep op gedaan, met het oog op de re-integratie, maar niet met betrekking tot zijn psychologische achterliggende kenmerken. En dat is waar veel meer,

en ook veel dwangmatiger op moet worden gewerkt om, wanneer we met dit soort van casussen zitten, daaromtrent te kunnen werken.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Bedankt voor de antwoorden. Ik denk dat we inderdaad ook allemaal gezegd hebben dat dit nooit iedere gruweldaad die in de samenleving gebeurt, zal uitsluiten. We moeten de eerlijkheid hebben om dat te zeggen.

Maar tegelijk mogen we inderdaad kritisch naar onszelf kijken als brede samenleving en als beleid op alle niveaus. En dan moeten we eigenlijk vaststellen dat we drie keer gefaald hebben. We hebben gefaald als samenleving bij het eerste slachtoffer, door op dat moment al niet een vroegopsporing en hulpverlening te kunnen aanbieden. We hebben gefaald tijdens het gevangenstraject om de re-integratie voor te bereiden. En we hebben vier jaar nadien gefaald – dat is geen individuele verantwoordelijkheid, en ook geen politieke verantwoordelijkheid – om de re-integratie dan op een goede manier tot stand te kunnen laten komen.

Ik vind dus dat we de opdracht hebben om dat in een heel brede zin te gaan bekijken. En voor mij gaat dat dus van vroegopsporing tot de fase op het einde. Ik ben zeer blij om te horen – ik ben het daarmee eens – dat men bereid is om het gesprek rond de terbeschikkingstelling met het federale niveau op te starten, ook over de verplichting daarvan in bepaalde gevallen. Ik denk dat we dat moeten doen. Maar ik denk dat we ook de bredere zoektocht moeten starten rond hoe we alle hulpverleningsvormen kunnen integreren – CGG's, CAW's, heel het brede traject van hulpverlening van voor tot na. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er meer integratie is? Dat is ook iets wat uit de sector komt. Hoe kunnen we dat waarmaken? En zijn jullie bereid om daarover op korte termijn het gesprek met de federale collega's te starten?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Bedankt voor het antwoord, ministers.

Minister Demir, ik had het uiteraard ook over de opvolging binnen de gevangenis. De man in kwestie kreeg inderdaad hulp bij zijn drugsproblematiek, maar de man werd ook bestempeld als psychopaat met een sadistische ingesteldheid. Als zelfs zo iemand na het uitzitten van zijn slechts tienjarige gevangenisstraf, als zelfs zo iemand al niet opgevolgd wordt anno 2018 ... Zelfs in 2018 werd de man na zijn gevangenisstraf niet opgevolgd. Wie in hemelsnaam wordt dan wel nog opgevolgd?

Minister, ik volg u volledig, maar dan ook volledig bij het voorstel van die verplichte terbeschikkingstelling, en al zeker bij dergelijke zware daderprofielen. Ik vraag mij dan ook af op welke termijn u precies die gesprekken zult aangaan met uw federale collega.

In uw 'strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025' stelt u dat er maximaal ingezet zou worden op de hulp- en dienstverlening om recidive te beperken en slachtoffers te voorkomen.

De laffe kindermoord op het arme slachtoffertje en de afwezigheid van enige begeleiding van de dader maken toch wel duidelijk dat wat nu gebeurt, alles behalve volstaat. Het maakt duidelijk dat de risicotaxatie – het is hier al een aantal keer gezegd – die toch wel een stokpaardje is binnen de commissie Justitie, heeft tekortgeschoten. Ik wil van u dan ook graag horen welke lessen u hebt getrokken uit deze tragedie van het zwaarst denkbare misdrijf, namelijk moord, en dan nog op een kind? Hoe zult u dat maximaal voorkomen?

Ik ben me ervan bewust dat het uiteraard nooit mogelijk is om een garantie te geven, maar als samenleving zijn wij, en zeker u als bevoegd minister, het toch verplicht om alle maar dan ook alle inspanningen te leveren om te voorkomen dat monsters zonder enig schuldinzicht na hun vrijlating opnieuw moorden kunnen plegen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, het is echt nodig dat opvolging wordt gegeven aan daders tijdens de detentie, maar ook nadien. En ik ben heel tevreden van jullie beiden te horen dat jullie bereid zijn om ter zake actie te ondernemen. Immers, daders van bepaalde misdrijven mogen niet van de radar verdwijnen, zeker niet wanneer het om kinderen gaat, nooit.

De terbeschikkingstelling is een mogelijkheid die momenteel bestaat en waar er dus bijkomende initiatieven zullen worden genomen, maar we kunnen ook zelf al kijken wat we intussen ook zélf kunnen doen. We kunnen immers niet met één maatregel iedereen vatten en zorgen dat het nooit meer gebeurt, maar we moeten alle mazen van het net zoveel mogelijk dichtten op alle mogelijke manieren. We zagen immers ook al meermaals dat daders die geweld hebben gepleegd tegen kinderen, nadien nieuwe relaties aangaan, een nieuw gezin stichten, een nieuwe partner hebben die ook al kinderen heeft. En er is momenteel geen informatiedoorstroming over veroordelingen, over geweld op kinderen naar bijvoorbeeld Kind en Gezin, die nochtans in elk gezin komen waar pas een baby'tje is geboren. Als we die informatiedoorstroming wel zouden kunnen organiseren, dan zouden daar toch al knipperlichten gaan branden en zou er veel sneller een risico-inschatting kunnen gebeuren.

Minister, hoe kan er een betere doorstroming komen van informatie over daders van geweld tegen kinderen naar onder meer de diensten van Kind en Gezin zodat er extra alertheid ontstaat?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Vaak zien we bij dergelijke daders dat er eigenlijk al een heel traject aan vooraf is gegaan, vaak al vanuit de kindertijd. We zeggen altijd dat het beter voorkomen dan genezen is, en dat is ook zo. Vaak gaan er al heel vroeg alarmsignalen af. Maar we weten allemaal, en dat ontkennen we hier ook niet, dat er wachtlijsten zijn, dat er te weinig personeel is in de zorg in het algemeen en in de integrale jeugdzorg. Ik denk dat we daar alle zeilen moeten bijzetten om een situatie, wanneer alarmsignalen worden opgevangen, heel vroegtijdig halt toe te roepen.

En wanneer mensen toch in de gevangenis belanden, is het wel de bedoeling dat zij daar niet gewoon hun straf uitzitten maar dat wordt gewerkt aan hun onderliggende problemen. Vandaag is het een groot probleem dat er onvoldoende begeleiding is binnen en buiten de gevangenis. De actoren op het terrein vragen echt specifiek naar één zorgteam. Ik denk dat het een heel goed voorstel is dat één zorgteam specifiek die mensen opvolgt binnen en buiten de gevangenis.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Ik dank de ministers voor hun antwoord.

Minister Demir, wanneer u pleit voor een verplichte terbeschikkingstelling, kan ik u alleen maar zeggen dat u daar persoonlijk op mijn steun kunt rekenen, maar dat ligt natuurlijk niet in handen van dit parlement. Wat wel in onze handen ligt, is iets wat een collega van ons en van u gisterenavond in Terzake heeft gezegd, namelijk dat er een probleem is met informatie-uitwisseling om sneller en beter

te kunnen ingrijpen, vooral met het oog op het beschermen van kinderen en jongeren. Mijn concrete vraag aan jullie beiden is of er initiatieven zullen volgen om de barricades die er nog zijn tussen de verschillende diensten over informatie-uitwisseling, op te heffen. Kunt u het parlement daar ook bij betrekken?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Beste ministers, als iemand vrijkomt die een zwaar delict gepleegd heeft, moet er toch een grote mate van garantie zijn dat die pleger niet bij vrijlating opnieuw dezelfde recidive gaat plegen. Ik ben akkoord dat een terbeschikkingstelling bij dergelijke zware feiten heel erg belangrijk is. Dat ligt inderdaad op het federale niveau. Bij een uitbreiding van de terbeschikkingstelling moet Vlaanderen wel voorzien in een uitbreiding van het personeelskader zodat de mensen die ter beschikking worden gesteld, begeleid kunnen worden. Staat u dan klaar? Staat u klaar met een groter team voor de begeleiding van die zware delinquenten?

Jullie spreken allebei over een extra investering in het personeelskader. Ik veronderstel dat u spreekt over een investering in de forensische dienst van de centra voor geestelijke gezondheidszorg (CGG's). Dat gaat vandaag over een extra investering van elf netto voltijds equivalenten (vte's) van psychologen in die forensische dienst voor heel Vlaanderen. Is dat voldoende? Is er geen uitbreiding nodig van het kader? We horen van het werkveld dat er nog steeds een groot tekort is aan personeel om begeleiding te voorzien voor mensen die uit de gevangenis komen.

Daarnaast bereikt mij een vraag vanuit het werkveld rond een zorgteam, rond een betere samenwerking. De forensisch psychiaters vragen dat er een team komt van psychiaters, psychologen, criminologen en maatschappelijk werkers die samenwerken rond één dossier, zowel in de gevangenis als nadien bij vrijlating en terbeschikkingstelling. Steunen jullie die vraag? Hoe gaan jullie daaraan werken?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Collega's, als er ook maar één goed iets kan voortkomen uit de dood van de kleine Dean, laat het dan zijn dat er vijf dingen veranderen. Eerst en vooral ben ik heel blij met de steun voor het voorstel om een verplicht contactverbod op te leggen aan iemand die een kind vermoord heeft. Ik denk dat we daar het best federaal werk van kunnen maken.

Twee, ik heb heel veel collega's horen pleiten voor het voorstel dat collega Sophie De Wit federaal heeft gedaan om de terbeschikkingstelling verplicht te maken en veel langer dan vandaag het geval is.

Drie, minister Beke, we hebben een voorstel ingediend om een meldcode te maken rond alle vormen van geweld op kinderen, zodat alle hulpverleners daar met respect voor het beroepsgeheim wel essentiële informatie kunnen delen. Mijn vraag aan u en aan minister Demir is de volgende. We horen dat er verschillende meldcodes zouden komen, eentje voor seksueel geweld, eentje voor intra-familiaal geweld en eentje voor kindermishandeling. Dat lijkt mij niet de weg om te gaan. Zult u werk maken van één meldcode?

Vier, ik vind het heel belangrijk dat er federaal wordt geïnvesteerd in middelen die geïnterneerden bijstaan. Dat betekent dat daar vandaag een inhaalbeweging bezig is om psychologische, psychiatrische bijstand te voorzien omdat we daarvoor een paar keren zijn veroordeeld door Europa. Maar gedetineerden krijgen die psychologische, psychiatrische bijstand niet. Dat is een lacune die we allemaal samen moeten aanpakken.

Als laatste punt vind ik het inderdaad een goed idee om ervoor te zorgen dat er geïntegreerde zorgteams komen die mensen die in de gevangenis zitten vanuit een perspectief van verschillende hulpverleners samen binnen en daarna buiten de gevangenis blijven opvolgen. Als we daar samen werk van kunnen maken, komt er misschien één goede kleine verandering uit dit verschrikkelijke falen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dat zijn verschillende terechte vragen. Ik begin bij de informatiedeling. We hebben onze justitieassistenten aan het begin van de legislatuur een opleiding gegeven rond de kindreflex. Ze kunnen en moeten verontrostende situaties melden aan de Vertrouwenscentra Kindermishandeling zodat de informatie komt bij degene die ze nodig heeft zodat men actie kan ondernemen.

Twee, wat betreft de verplichte terbeschikkingstelling, een vraag van mevrouw Blancquaert, hebben we anderhalf jaar geleden al een voorstel ingediend. We zijn naar de Kamercommissie geweest om dat nog eens te bepleiten. We horen ook van heel wat experts dat men hoogrisicodaders – als het gaat over een aanslag op het lichaam van eenieder – te allen tijde moet opvolgen.

Daarom stellen wij dus de vraag om dat te doen. We hebben nu een honderdtal extra justitieassistenten aangeworven. We zijn nog niet rond. Die aanwervingen blijven gaan. Ik denk dat we nog een tiental profielen zoeken. Risicotaxatie is nieuw in Vlaanderen. Wij hebben dat ingevoerd, vandaar dat we ook heel specifieke profielen hebben aangeworven, zoals psychologen. Maar we kunnen natuurlijk risicotaxatie doen zodra iemand ter beschikking is gesteld. Zodra die in handen wordt gegeven van de Vlaamse justitie, wordt er een risicotaxatie gemaakt, zodat we weten wat we kunnen en moeten doen met bepaalde profielen.

Als we nu kijken naar dit geval, wat de voorwaarden betreft: het laatste jaar van zijn straf heeft hij met een enkelband uitgevoerd. Hij werd ook opgevolgd door onze justitieassistenten. Er waren een aantal voorwaarden aan gekoppeld. Dat ging over een behandeling van een verslavingsproblematiek, over voorwaarden rond werk en voorwaarden rond budget. Maar er was geen voorwaarde tot psychologische of psychiatrische begeleiding opgelegd. En dat is natuurlijk wel zeer bitter. Ondanks het feit dat we nu kennen, namelijk dat er in het begin van zijn gevangenisstraf eigenlijk werd geoordeeld dat er een psychiatrische opvolging nodig was, werd dat jaren later niet opgenomen in die voorwaarden. Dat is natuurlijk wel bijzonder bitter, als we vandaag kijken naar wat er gebeurd is.

Daarom houd ik nogmaals mijn pleidooi. Ik heb ook verschillende sprekers gehoord. Ik zou daar niet over twijfelen. Als het gaat over kindermoordenaars, als het gaat over verkrachters, vind ik dat we als samenleving de taak en de plicht hebben om die daders, als ze ooit vrijkomen, alsnog op te volgen. Ik hoop dat we die verplichte terbeschikkingstelling erdoor krijgen, zodat we die vanuit Vlaanderen ook wel kunnen opvolgen, omdat we zien en merken dat dat ook nodig is.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik zal aanvullen op wat collega Demir gezegd heeft. En dan kom ik direct op het punt van collega Saeys over wachtlijsten bij de CAW's en de CGG's. De betrokkene is opgevolgd door een CAW en door een CGG, met de voorwaarden zoals ze zijn gestipuleerd en zoals collega Demir ze heeft gezegd. Het probleem is dat de psychiatrische achtergrond van die man niet meegenomen is en dat dat dus ook niet als een voorwaarde meegenomen is. Dat is het probleem geweest. Hier gaat het over een uitzonderlijk individu.

Mevrouw Vandecasteele, hij is bij de ziekenhuizen geweest. En die hebben gezegd dat het zo'n zwaar geval was dat zij daar niets mee konden aanvangen. Dat is iets waar we naar moeten kijken, denk ik. En dan zitten we in de hervorming van de penitentiaire gezondheidszorg. Dat zijn eigenlijk gevallen voor de forensische psychiatrie.

En ja, collega Vaneekhout en collega Saeys, wij zijn in overleg met de federale overheid om de penitentiaire gezondheidszorg te hervormen. Daar hebben zij natuurlijk een belangrijke verantwoordelijkheid in, en wij een ondersteunende. We steken ons daar niet in weg, voor alle duidelijkheid. Die hervorming is gebaseerd op een aantal grote lijnen. Ten eerste: hoe kunnen we zorgen voor gelijkwaardigheid van zorg voor iedereen binnen en buiten een penitentiaire instelling? Ten tweede: rekening houden met de specificiteit van de penitentiaire context. De zorg moet gelijkwaardig kunnen zijn, maar de context is natuurlijk wel bijzonder specifiek. En dat moet ook zo veel mogelijk ingebed zijn in het brede beleid van gezondheid en welzijn, waar bijvoorbeeld ook de CAW's en de CGG's hun rol in te spelen hebben.

Misschien toch even zeggen dat wij in elke penitentiaire instelling een coördinator hebben, die in elke specifieke situatie bekijkt wat het ambulante aanbod is dat moet worden gedaan. Zo is de betrokkene bij het CAW van Waas en Dender terechtgekomen, zo is de betrokkene bij CGG Mandel en Leie terechtgekomen, maar niet voor de problematiek waarop men bij het begin, zoals collega Demir heeft gezegd, had gewezen als datgene waarover het eigenlijk moest gaan. Dat is natuurlijk bijzonder pijnlijk en bitter. Dat is een belangrijk element. Collega Saeys, ik ben het echter eens met wat u hebt gezegd. Alleen, die coördinatie bestaat. De goede afstemming met de federale overheid moeten we wat dat betreft ook nog doen.

Collega Schryvers, wat die informatie-uitwisseling betreft, vind ik dat u een zeer goed idee naar voren hebt gebracht. Ik ben inderdaad absoluut mee bereid om te bekijken hoe we gegevens uit het strafregister via eBirth kunnen koppelen aan Kind en Gezin, om op die manier ook Kind en Gezin te waarschuwen over een veroordeling wanneer men langsgaat bij een gezin, zodat dat op de radar komt en men daaromtrent ook de nodige stappen kan zetten.

Mijnheer Parys, wat de meldingscodes betreft: wij hebben een Platform Kinder mishandeling. Dat is een van de elementen die daarin worden behandeld.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, ik denk dat we ons inderdaad in de verste verte niet kunnen inbeelden wat dit betekent voor de moeder en de nabestaanden. Je merkt tegelijk dat heel Vlaanderen woedend, diepbedroefd, misstilt is, en dat dat gevoel ook vandaag hier in dit parlement wordt gedeeld. Het is goed en logisch dat we dit vandaag ook hier voelen. Wij hebben echter meer dan dat op onze werklíjst staan. Vanaf morgen moeten wij ons uit de naad werken om in de mate van wat mogelijk is te vermijden dat zulke zaken zich nog voordoen in de toekomst, hoe onrealistisch dat misschien ook is. Het is duidelijk geworden dat roepen om hardere straffen niet voldoende is en dat er werk aan de winkel is wat begeleiding en hulpverlening betreft, en ook qua vroegdetectie. Die wachtlijsten, dat gaat immers daarover. Mensen die zulke problemen, stoornissen ontwikkelen of tonen, mogen nooit op een wachtlijst terecht komen, ook niet voor ze een misdaad plegen. Onze fractie zal daarvoor de komende tijd iedere dag iedere nodige stap zetten en ondersteunen. U kunt op ons rekenen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Collega Vaneeckhout, Vlaanderen is inderdaad woedend, en terecht. Het beleid heeft gefaald, en jammer genoeg niet voor de eerste keer. Voor het Vlaams Belang is het beschermen van onze maatschappij tegen dergelijke gevaarlijke figuren, en het waarborgen van het recht op veiligheid, een van de belangrijkste opdrachten van de overheid. Dat is jammer genoeg iets waar deze overheid momenteel niet in slaagt.

Collega's, er moet mij toch ook iets van het hart, en dat bedoel ik op de meest serene manier mogelijk: als ik zie dat een kindermoordenaar ervan afkomt met een luttel gevangenisstraf van tien jaar, dan vind ik het absurd dat er enorm veel energie kan worden besteed aan het vervolgen van mensen zoals Bart De Pauw of Jeff Hoeyberghs. Voor een ordentelijke bestraffing en opvolging van kindermoordenaars is er blijkbaar heel wat minder aandacht geweest. Het systeem blijft steeds maar dezelfde fouten maken en er blijven maar slachtoffers vallen, slachtoffers die hadden kunnen worden vermeden indien men een degelijk beleid zou hebben gevoerd. Dan schrikt de politiek ervan dat de mensen het vertrouwen in een degelijk falend beleid en gerecht verliezen. Het wordt dan ook hoog tijd dat de normale prioriteiten eindelijk kunnen worden hersteld en dat recht opnieuw rechtvaardig wordt, dat kinderen uiteraard zorgeloos en veilig kunnen opgroeien. In onze samenleving is dan ook allesbehalve plaats voor kindermoordenaars. Minister Demir, ik hoop in u dan ook een bondgenoot te vinden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het gevoel van onrecht bij de dood van kleine Dean is enorm. We voelen dat allemaal. Dit had niet mogen gebeuren. Het is aan ons allemaal om lessen te trekken uit dit drama. We moeten zorgen voor een betere opvolging van daders, zowel tijdens de detentie als nadien. Het ene zorgteam tijdens de gevangenschap en nadien kan alvast een element zijn dat daar zeker toe kan bijdragen.

We hoorden van heel wat experts dat ondanks veel inspanningen van hulpverleners, sommige mensen toch moeilijk te behandelen en te veranderen zijn. Desondanks moeten we hoe dan ook allemaal de handen in elkaar slaan om te zorgen voor een heel aanklappende, volgehouden aanpak op maat vanaf dag één van de veroordeling, maar ook na de straf. Daar moeten we allemaal werk van maken, ieder op zijn niveau, ieder op zijn beleidsdomein, ieder in zijn rol. Dat is het enige wat de mensen nu van ons verwachten, en dat is ook het enige juiste eerbetoon dat we aan kleine Dean kunnen geven.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We moeten hier vooral lessen uit trekken. Als maatschappij zijn we het gewoon verplicht om onze kinderen zoveel mogelijk te beschermen. Een nulrisico bestaat natuurlijk niet. We moeten dat risico zo klein mogelijk houden, en daar hebben we nog wat mogelijkheden, zowel inzake preventie, vroegdetectie, begeleiding in en buiten de gevangnissen, als opvolging en noem maar op. Alle ministers die al die bevoegdheden hebben, moeten de handen in elkaar slaan om daar een goed plan rond uit te werken.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Dank u wel, allemaal, voor de constructieve toon. Dank u wel ook aan de ministers voor hun antwoorden. Vanuit de Vooruitfractie zullen we elk voorstel om kinderen te beschermen, steunen.

Ik wil er ook nog eens op wijzen, ook hier in het parlement, dat er vandaag in Vlaanderen nog heel wat kinderen op bescherming wachten. Ik hoop dan ook dat alle voorstellen om kinderen en jongeren beter te beschermen, ook ter harte

zullen worden genomen in dit halfroond. Op onze steun kunnen jullie alleszins rekenen.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Als mensen de gevangenis verlaten na een celstraf voor zware feiten, dan moet er een garantie zijn dat die mensen geen gevaar meer zijn voor de samenleving. Jammer genoeg doet dit voorval met de kleine Dean me denken aan de moord op Julie Van Espen. Ook daar weten we dat de dader eerder al bekend was bij het gerecht en eerder al veroordeeld was voor verkrachtingen. Dus is er werk aan de winkel.

Ik hoor hier verschillende voorstellen, zowel voor een grotere informatie-uitwisseling, een grotere personeelsinzet, als voor zorgteams die de daders begeleiden, zowel in als buiten de gevangenis. Ik hoop van harte dat daarvan verder werk zal worden gemaakt, zodat er niet binnen enkele jaren opnieuw eenzelfde delict wordt gepleegd door mensen die eigenlijk al veroordeeld zijn voor dergelijke zware feiten.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Staf Aerts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energiefactuur

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, de energieprijzen blijven maar stijgen in heel de wereld, en zeker ook in Europa. Dat is niet zonder gevolgen. Hoge eindafrekeningen en peperdure maandelijkse voorschotfacturen vallen in de brievenbussen. Eindafrekeningen van meer dan 2000 en 3000 euro of maandelijkse voorschotfacturen van gemiddeld 460 euro per maand, maar vaak nog veel hogere bedragen. Dat hakt erin.

Vlamingen zitten heel vaak met de handen in het haar. Ze zijn ongerust en bang, want hoe gaan ze dit nog kunnen betalen?

En vóór de energieprijzen de lucht in schoten, leefde een op de vijf gezinnen al in energiearmoede. Die groep wordt steeds groter. Maatschappelijke medewerkers merken dat op het terrein. Zij stellen vast hoe erg de situatie is in heel veel Vlaamse gezinnen, ook in veel middenklassengezinnen. Doktersbezoeken worden uitgesteld, operaties worden uitgesteld. Dat wordt allemaal uitgesteld, vaak om de kinderen thuis nog – letterlijk – een warme thuis te kunnen bieden. Het is ongeveer etenstijd, maar op dit moment lukt niet iedereen daarin, en zitten kinderen vaak binnen met hun jas aan, omdat er bespaard wordt op de verwarming. De goedkoopste energie is energie die niet verbruikt wordt, dat weten we allemaal wel, maar dat mag nooit ten koste gaan van het algemeen basiscomfort.

We weten ook dat energierenovatie en zonnepanelen structureel de beste bescherming bieden tegen die hoge energieprijzen. Onze Vlaamse woningen scoren op dat vlak ondermaats. We zijn een van de slechtste leerlingen in Europa. We moeten daar dus absoluut een versnelling hoger schakelen. Dat is nog altijd een belangrijk debat, maar niet nu, op dit moment. Op dit moment biedt dat op korte termijn geen oplossing. Op korte termijn moeten we een verschil maken in het maandelijkse bedrag, het eindfactuurbedrag dat door de Vlamingen moet worden betaald. Daar moeten we ook vanuit Vlaanderen een inspanning leveren – andere overheden ook, maar eveneens vanuit Vlaanderen.

Daarop wil ik focussen met mijn vraag: welke maatregelen wilt u nemen, minister, om op korte termijn de stijgende elektriciteitsfacturen van de Vlaamse gezinnen aan te pakken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: We hebben al meermaals in het parlement de discussie gevoerd, zowel in de commissie als hier in het halfrond, rond de energiefactuur. We weten ook dat de hoge energieprijzen vandaag de dag niets te maken hebben met het feit dat de Vlaamse overheid er allerhande zaken in heeft gestoken. Het heeft te maken met de geopolitiek, en natuurlijk ook met de CO₂-prijzen, die gigantisch de hoogte in zijn gegaan. Van 30 euro per ton is het op een jaar tijd naar 90 euro per ton gegaan. Dat heeft natuurlijk ook wel zijn implicaties op onze energiefactuur. Vanuit Vlaanderen kunnen wij twee dingen doen.

Ten eerste kunnen we, zoals we vanaf het begin van de legislatuur met de Vlaamse Regering gedaan hebben, er maximaal zoveel mogelijk dingen uit halen. Dat doen we in de regering heel consequent. Dat gaat over verplichtingen die erin zitten voor openbare diensten, over de distributienettarieven, die dit jaar ook met 20 procent naar beneden zullen gaan, en groenestroomtarieven die we opkopen. Dit jaar zullen we er nog eens 200 miljoen uit halen. En ik wil hier in het parlement ook nog meegeven dat het werk nog niet af is. Je moet van mij geen loze beloften of wat dan ook verwachten. Ik ga eerst proberen om er zaken uit te halen, in de schoot van de regering, vooraleer ik terugkom naar het parlement. Dat is natuurlijk een oefening die ook juridisch juist moet zijn. Dingen die je doet in de energiefactuur, moeten juridisch ook juist zijn, en we weten dat een aantal zaken heel moeilijk zijn. Maar de oefening is dus niet af. Het is echt mijn overtuiging om nog meer zaken uit de factuur te halen.

Een tweede ding dat we moeten doen, is verder inzetten op renovaties. U weet dat we in de schoot van de regering ook hebben beslist om de zonnepanelenpremie dit jaar op dezelfde hoogte te houden als vorig jaar. Ook het aantal premies in verband met hoogrendementsglas, buitenmuurisolatie, enzovoort, is verdubbeld. Dat zal ook blijven. Dat is natuurlijk geen oplossing op korte termijn, maar wel een op lange termijn.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, we hebben hier in de zomermaanden inderdaad ook verschillende keren het debat gevoerd. Waarom hebben we dat toen gevoerd? Omdat, toen al, de energieprijzen aan het stijgen waren, en we toen heel veel federale maatregelen zagen passeren. Maar op Vlaams niveau bleef het toen windstil. Op dat vlak heb ik nu toch weer opnieuw eenzelfde gevoel. Ik geef toe dat er, na heel wat aandringen, in het najaar een verlaging van de energiefactuur is geweest van een 50-tal euro.

Maar de prijzen zijn blijven stijgen. Begin december al riepen 85 organisaties, van experten- en studie bureaus tot armoedeorganisaties, op om die energiefactuur verder te verlagen, om dit aan te grijpen om die grondig aan te pakken en om er meer zaken uit te halen. Die mogelijkheid hebt u nog altijd. U hebt ook een breed draagvlak om die energiefactuur verder te ontvetten. Mijn oproep is dus nog steeds: haal die Vlaamse taken daaruit. Ik hoor dat u nog inspanningen wilt doen, maar op welke termijn kunnen de Vlamingen, die met de handen in het haar zitten, maatregelen van u verwachten?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De energiefactuur was vorig jaar al zeer hoog en behoort tot de hoogste van Europa. Toen was die gemiddeld nog geen

2000 euro, vandaag is die 5500 euro. Dat is dus bijna maal drie op amper een jaar tijd. Op maandbasis is dat dus – want de meeste gezinnen betalen per maand in voorschotten – een verhoging van gemiddeld 166 euro naar 458 euro. Dat is voor vele gezinnen, voor honderdduizenden gezinnen, eigenlijk onbetaalbaar of het leidt ertoe dat ze fors moeten besparen op andere uitgaven, zoals op restaurant gaan of reizen.

Minister Demir, u geeft telkens opnieuw aan dat u iets wilt doen aan die verdoken belastingbrief, die onze energiefactuur is. Maar ik zie daar heel weinig van. U haalt er nu 50 euro uit – ocharme 50 euro – op een jaar. Dat is ook niet structureel, dat is alleen voor een jaar geldig. Ik heb het hier eens op een afbeelding weergegeven. Van die energiefactuur van gemiddeld 458 euro per maand, is gemiddeld 37 procent, ofwel 169 euro, niet bestemd voor de energie of de energiedistributie maar dat zijn belastingen, heffingen, taksen. De rest is energie. Dat zijn niet alleen federale belastingen maar ook Vlaamse. Vandaar mijn vraag aan u, minister Demir: gaat u met uw federale collega, Tinne Van der Straeten, samenzitten om ervoor te zorgen dat die 169 euro, die 37 procent van die maandelijkse energiefactuur, er nu eens eindelijk in zijn geheel wordt uitgehaald? Geen schamele 50 euro op een jaar, maar 169 euro per maand? Dat is absoluut mogelijk als de politieke wil er is.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat de facturen zeer snel naar omhoog zijn gegaan, is voor iedereen pijnlijk, maar ik heb toch problemen met de manier waarop dit voorgesteld wordt, zowel door de heer Van Rooy als door de heer Aerts. U smijt alles in een potje en zegt dan dat Vlaanderen het wel zal oplossen, terwijl we een heel duidelijk onderscheid moeten maken tussen het leveringsgedeelte en de rest. Het leveringsgedeelte is momenteel keihard aan het stijgen door de geopolitiek, waarop wij in Vlaanderen net iets minder vat hebben, denk ik. Wat het Vlaams heffingsgedeelte betreft, heb ik de vorige keer, in december, al gezegd dat dit voor 2022 gedaald is met gemiddeld 105 euro per gezin. De federale heffing is vooral een procentuele heffing want daar zit ook de btw in. De federale heffing is in globaliteit hoger dan de Vlaamse heffing.

Inderdaad, het is een collectieve verantwoordelijkheid, dat kan ik blijven herhalen. Maar men blijft altijd eenzijdig kijken naar ons, ik weet niet waarom. Omdat wij het maar moeten oplossen, bij manier van spreken, terwijl we eigenlijk al oplossingen hebben, terwijl er al dalingen zijn in het Vlaamse gedeelte. Ik heb die nog niet gezien in het federale gedeelte. Het is inderdaad een collectieve verantwoordelijkheid, maar om dan altijd te kijken naar ons, daar heb ik toch wel een probleem mee, want dat is gewoonweg geen correcte weergave van de feiten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, collega's, ik denk dat de mensen thuis absoluut geen boodschap hebben aan niveaus en politici die naar elkaar wijzen, maar dat het zaak is om dit probleem aan te pakken. Ik ben blij dat er op federaal niveau een en ander beweegt. Onder leiding van minister Van Peteghem wordt werk gemaakt van die btw-verlaging en een grondige hervorming van het federale gedeelte van de factuur, iets wat u ook wel toejuicht, denk ik, minister, gezien de suggestie die u hieromtrent een aantal weken geleden in dit parlement nog deed.

Ook Vlaanderen kan een en ander doen. Vanuit het Klimaatfonds kunnen misschien middelen worden ingezet. Ik wil erop wijzen dat dat Klimaatfonds gespijsd wordt door de inkomsten uit de CO₂-rechten, die u daarnet als dé oorzaak van de stijging van de energiefactuur brandmerkte. Dat is niet juist, u weet dat. Het

Internationaal Energieagentschap heeft gezegd dat dit voor een achtste van de stijging goed is, zeven achtste ligt aan de groothandelsmarkten. Maar goed, die discussie zullen we nu niet voeren.

Ik wil een bijkomende suggestie doen, minister, om de energiefacturen aan te pakken, en heel veel gezinnen kunnen dat, namelijk eigen energie opwekken met zonnepanelen. De terugverdientijden liggen nu tussen vier en vijf jaar. Heel veel Vlaamse gezinnen weten niet dat ze een beroep kunnen doen op een renteloze energielening om bij hen thuis zonnepanelen te installeren en eigen stroom op te wekken en op die manier hun factuur structureel te laten dalen. Minister, voer een campagne om gezinnen te helpen en te begeleiden richting eigen zonne-energie-installatie. Met de renteloze lening en de premie die we voorzien, is die zo terugverdiend en kunnen we op een structurele manier ingrijpen op de factuur van de Vlaamse gezinnen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, het is voor Vooruit heel duidelijk: of het nu het Vlaamse of het federale niveau is, men zou best proberen om in de mate van het mogelijke samen te werken om zoveel mogelijk vermijdbare lasten uit de energiefactuur te halen, eender welk niveau daarvoor bevoegd is, en ik hoop dat men daarbij samenwerkt in plaats van elkaar met de vinger te wijzen.

De realiteit is natuurlijk dat daarmee het probleem niet opgelost geraakt. De enige manier om het op te lossen, is maken dat gezinnen zo weinig mogelijk energie nodig hebben. Wie vandaag woont in een energiezuinige woning, wie in een energieneutrale woning leeft, kijkt fluitend naar die stijgende prijzen, want die merkt er bijzonder weinig van. Alleen zijn dat ook gezinnen die in de voorbije jaren tienduizenden euro's hebben kunnen investeren in dat soort van woningen, en dat is een investering die voor de meeste mensen in Vlaanderen gewoon niet haalbaar is.

Vlaanderen heeft daar middelen voor, maar krijgt die met moeite voor de helft besteed. Ik wil nog eens oproepen om gezinnen op de lange termijn fundamenteel structureel te helpen, ook zij die geen kapitaal hebben liggen om die investering te doen, om ervoor te zorgen dat ze die energie niet nodig hebben. Want dat is beter voor ons, beter voor hen en ook nog eens beter voor het klimaat, en dan moeten we daar ook niet over blijven zeuren. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Eenieder, welk niveau dan ook, moet zijn best doen om zoveel mogelijk uit de energiefactuur te halen. We zijn in Vlaanderen een jaar geleden die weg al ingeslagen. Dat blijkt ook uit allerlei verslagen van de VREG. Maar helaas voelen de mensen dat vandaag de dag niet omdat de energieprijzen gigantisch de lucht zijn ingegaan. Het is ongezien wat er op internationaal niveau aan het gebeuren is rond alles wat met energie te maken heeft.

Dat betekent niet dat we niets moeten doen, integendeel. Ik ben vast en zeker bereid om verder te zoeken. Ik ben dat ook aan het doen. Wat we willen doen qua hervorming van de energiefactuur, moet natuurlijk ook wel juist zijn. Als we ergens een verschuiving doen, dan moet dat ook juridisch robuust zijn. We weten allemaal dat als het juridisch niet in orde is, dat terugkomt. Ik zal hier geen belofte doen. Ik zit zo niet in elkaar. Ik ben wel aan het onderzoeken – en dat is al even maar het is niet gemakkelijk – om daar nog een aantal zaken uit te halen. Betekent dit dat we niets gaan doen? Neen, integendeel, maar we zijn juridisch een aantal zaken aan het onderzoeken om ze uit de energiefactuur te halen of te hervormen.

De heer Bothuyne zei dat er meerinkomsten zijn in het Vlaams Klimaatfonds. Dat klopt, inderdaad. Er wordt een schatting gemaakt van rond 75 miljoen euro. We hebben daar in de schoot van de regering al een eerste gedachtewisseling over gevoerd. We zijn van mening dat dit ook structureel moet worden ingezet. Die meerinkomsten moeten terugvloeien naar de gezinnen, maar ze moeten op een structurele manier worden ingezet. We zijn aan het bekijken op welke manier we dat kunnen doen. Het kan op verschillende manieren.

Inderdaad, collega's, als het gaat over – maar dat is dan eerder op lange termijn – renovaties, zijn we verder aan het bekijken in welke mate we daar een turbo op kunnen zetten.

We hebben voor dit jaar 300 miljoen euro gemobiliseerd, maar het belangrijkste is dat die middelen gaan naar diegenen die het nodig hebben. Voor de noodkoopwoningen hebben we sowieso in het kader van de relance 20 miljoen euro extra vrijgemaakt, maar we zien vandaag de dag dat dat geld bijna niet wordt gebruikt. De OCMW's maken daar geen gebruik van, en dat is natuurlijk heel jammer, omdat het net naar die kwetsbaren moet gaan. Voor mensen die een soort krot kopen, hebben we financiële middelen uitgetrokken en we zijn aan het kijken om die toch naar die doelgroep te brengen.

We hebben nog niet zolang geleden een energie-armoedeplan goedgekeurd. We zetten ook in op ontzorging, want ook dat is heel belangrijk. Heel veel mensen willen wel beginnen met renovatie, maar weten niet zo goed hoe ze dat moeten doen. Dit jaar komt er ook een loket voor al die premies, want de mensen zien het bos niet meer door de bomen. Ontzorgen en verder inzetten op die renovaties zullen een oplossing zijn, maar ook de energiefactuur. Ieder op zijn niveau moet voortwerken en iets doen. Dat komt de mensen ten goede. Op Vlaams niveau hebben we er al een aantal zaken uit gehaald, zoals het opkopen van groenestroomcertificaten. Dat is natuurlijk een historische erfenis. Maar dat betekent niet dat het werk af is, collega's. We zetten ons werk voort. Ik ben ervan overtuigd dat we nog een aantal belangrijke zaken zullen kunnen doen.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar ik blijf nog op mijn honger zitten. Net omdat de energieprijzen fel stijgen, moeten alle overheden aan de slag en moeten ze versneld werk maken van de afbouw van de belastingen in de energiefactuur. Op het federale niveau zijn er op dit moment al verschillende voorstellen gelanceerd. Er is daar nog geen eensgezindheid over, maar er wordt grondig en goed over nagedacht. Hier in het Vlaams Parlement hoor ik van u geen enkel concreet voorstel, alleen een intentie, en ik hoor ook geen timing. Dat is bijzonder jammer.

Het is absoluut het moment om te blijven inzetten op zo'n gigantische energierenovatiegolf en massaal te investeren in zonnepanelen. Op die manier kunnen we hoge energiefacturen milderden. Maar er zijn twee belangrijke 'maren'. Ten eerste kan niet iedereen dat zelf. Zelfs leningen zullen niet voor iedereen een oplossing zijn. Heel veel mensen kunnen dat er niet meer bijnemen. We moeten prefinancieren, wat vandaag niet in de voorstellen staat. Ten tweede hebben de Vlaamse gezinnen die steun nu nodig. Ik zal u blijven oproepen, minister, om ook op Vlaams niveau de energiefactuur te hervormen en die van een peperdure belastingfactuur te maken tot wat ze hoort te zijn, namelijk een betaalbare energiefactuur. Maak er werk van! (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Brecht Warnez aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de vernietiging van het systeem van trajectcontroles via een privaat consortium

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de beslissing rond de juridische problemen met 'Trajectcontrole as a Service'

ACTUELE VRAAG van Rita Moors aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de nood aan duidelijkheid aangaande 'Trajectcontrole as a Service' bij lokale besturen

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Collega's, heel wat Vlaamse gemeenten hebben in 2021 de ambitie om extra trajectcontroles te plaatsen via GAS 5. We juichen die ambitie toe, want een trajectcontrole is een heel eerlijke manier om snelheids-overtredingen op te sporen. Het is veel beter dan een flitspaal.

Ook in Bonheiden heeft men die ambitie en daar wil men een beroep doen op een privaat consortium Trajectcontrole as a Service (TaaS). Dat een lokaal bestuur daarvoor een beroep doet op een private partner, is heel logisch en niet abnormaal. Gemeentebesturen kunnen dit niet allemaal zelf doen: een toestel ijk en voorzien in de software. Maar hier gaat TaaS een stapje verder. Het wil de gemeente volledig ontzorgen en in ruil daarvoor vraagt het een commissie van 24 euro.

Dat is natuurlijk wel een bijzonder spanningsveld, want voor die private partner is het in dezen zo dat hoe meer boetes er zijn, hoe meer winst zij zullen maken, terwijl het natuurlijk voor ons, als lokale overheid, maar ook als Vlaanderen, erom gaat om zo weinig mogelijk boetes uit te schrijven. Dat betekent dat iedereen zich aan de snelheid houdt en we daardoor een verkeersveilige omgeving hebben.

Minister, nu hebt u als toezichthouder geoordeeld dat TaaS in Bonheiden een stapje te ver is gegaan en dat de contractuele voorwaarden de gemeentelijke autonomie beperken. Dat is een zeer terechte beslissing wat ons betreft, minister. Het kan nooit zijn dat een private partner bepaalt hoe het lokale mobiliteitsbeleid er moet uitzien en of er nu wel of geen verkeersremmer moet komen in een straat. We moeten dat overal in Vlaanderen vermijden, minister, en dat hebben mijn collega Brouns en ik al meermaals aangehaald namens onze fractie.

Hoe wilt u garanderen dat gemeenten te allen tijde autonoom kunnen blijven beslissen over de verkeersveiligheid, zonder een inmenging van een private partner?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): We hebben het er al meermaals over gehad: lokale besturen kunnen er sinds 1 februari voor kiezen om GAS-boetes (gemeentelijke administratieve sanctie) te gebruiken om de snelheid te handhaven in de zone 30 en zone 50 als de overtreding beperkt is tot maximaal 20 km per uur. Er is een consortium van drie private firma's die Trajectcontrole as a Service aanbieden aan lokale besturen, waarbij ze voor de installatie, het onderhoud en de uitbating zorgen en in ruil 24 euro per uitgeschreven boete krijgen. Daarbovenop leggen zij ook een aantal verplichtingen op aan die lokale besturen: er mogen onder

andere geen werkzaamheden op het traject worden uitgevoerd zonder overleg met die firma en er mogen geen snelheidsremmende maatregelen worden opgenomen. Eigenlijk grijpen die firma's vanuit winstbejag in op het verkeersveiligheidsbeleid van die lokale besturen. Bijna alle partijen hebben die praktijken hier al veroordeeld en gevraagd om in te grijpen, want dit soort trajectcontroles heeft natuurlijk niets meer te maken met het verbeteren van de verkeersveiligheid, iets wat uiteraard wel het uitgangspunt van het decreet was. Er waren klachten bij het Agentschap Binnenlands Bestuur. U hebt afgelopen vrijdag de beslissingen van die gemeenteraden vernietigd. We lazen dat dat was omdat ze niet wettig zijn genomen, maar anderzijds ook omdat de voorwaarden ingaan tegen het algemeen belang en de lokale autonomie dreigen in te perken.

Hoe zult u die beslissingen zo duidelijk mogen communiceren naar uw lokale besturen? Ik denk dat het belangrijk is dat iedereen nu ook weet wat wel nog en wat niet meer kan. Hoe zorgen we er daarnaast voor, toch het allerbelangrijkste, dat dit soort overeenkomsten in de toekomst niet meer kan worden gesloten en dat we niet voortdurend beslissingen van gemeenten hoeven te vernietigen?

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): De Vlaamse Regering heeft het mogelijk gemaakt dat lokale besturen GAS-boetes kunnen innen om kleine verkeersovertredingen te beteugelen. Bijna onmiddellijk sinds dat decreet in werking is getreden, heeft het TaaS-consortium zich op de markt aangeboden. Zij bieden contracten aan lokale besturen aan, waarbij TaaS zegt dat zij de investeringen- en exploitatiekosten op zich zullen nemen. In ruil vragen zij van de lokale besturen 24 euro per registratie om de geïnvesteerde kosten te laten terugvloeien.

De contracten die TaaS aanbiedt aan de lokale besturen, zijn de afgelopen maanden vaak onderwerp geweest van discussie. We hebben hierover ook het debat gehad in dit halfrond. De inhoud van die contracten was onderwerp van discussie en werd door verschillende partijen als niet oké bevonden.

Minister Peeters, afgelopen donderdag hebt u in de commissie aangegeven dat u het niet nodig vond om bijkomende richtlijnen aan de lokale besturen te geven omdat u vindt dat het decreet duidelijk is. U vindt ook dat op de website voldoende informatie wordt gegeven om het decreet over de GAS-boetes correct toe te passen. De dag daarna hebt u, minister Somers, het contract met de gemeente Bonheiden vernietigd omdat u enerzijds aangaf dat er een gebrek aan motiveringsplicht was en anderzijds, toch wel de kern van de zaak, een uitholling van de lokale autonomie.

Minister Peeters, bent u nog altijd van oordeel dat er geen bijkomende richtlijnen nodig zijn voor de lokale besturen? Zij moeten toch duidelijk weten in welk kader zij zich kunnen bewegen?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, ik dank jullie voor jullie vraagstelling. Verkeersveiligheid is een prioriteit voor de Vlaamse Regering. Collega Peeters maakt daar heel hard werk van vanuit haar bevoegdheden.

Het is een goede zaak dat, dankzij het nieuwe regeerakkoord, lokale besturen meer kunnen bijdragen aan de verkeersveiligheid, dat ze kunnen meewerken aan de handhaving. Want sensibilisering is heel belangrijk, maar we weten allemaal dat handhaven het sluitstuk is. We weten dat bij de handhaving de methodologie van de trajectcontrole een heel nuttig instrument is. Bij een gewone flitspaal begaat ongeveer 6 procent van de mensen overtredingen. Bij trajectcontrole is dat minder dan 1 procent, en vaak minder dan 0,1 procent. Het is dus eigenlijk

ook de beste vorm van preventie. Mensen passen hun gedrag fundamenteel aan wanneer ze weten dat er trajectcontrole is. En hoe meer trajectcontroles, hoe beter, want dan komt er op een zeker moment een mentale switch: men kan niet meer onthouden waar er trajectcontroles zijn en men gaat de regels overal veel beter respecteren. Dat is een goede zaak.

Het feit dat gemeentebesturen zoeken naar hoe ze dat concreet kunnen doen, is op zich ook geen probleem. Maar zoals ik in december al bij de vorige vraagstelling had aangekondigd, is het zo dat, wanneer men met een private partij samenwerkt en daarbij eigenlijk de lokale autonomie in gevaar brengt en de mogelijkheid om zelf te beslissen, of wanneer men de verkeersveiligheid in gevaar brengt, door de mogelijkheden om daarop in te grijpen te beperken, er zich dan een probleem stelt. En ik heb toen aangekondigd dat er een klacht was over een beslissing van Bonheiden en dat ik vanuit het klachtentoezicht mijn positie daarop zou bepalen. Ik heb die procedure op een correcte manier gevolgd.

Ik wil eerst nog kwijt dat Bonheiden een gemeente is – ik ken ze goed – waar enorm wordt geïnvesteerd in verkeersveiligheid. Dat is een traditie die verder gaat dan deze meerderheid. Deze meerderheid doet dat ook heel enthousiast en geëngageerd. Ik wil u daar ook een eresaluut voor brengen. Maar in het contract dat hier werd afgesloten, is niet alleen de wettelijkheidstoetsing een probleem geweest, namelijk een gebrekkige motiveringsplicht, maar ook het algemeen belang komt hier in beeld. Men gaat hier immers een stap te ver. Men creëert minstens de indruk – en ook dat kan al niet – dat een private firma mee kan gaan bepalen waar er verkeersdrempels worden aangelegd, waar men ingrijpt op het profiel van de weg. En dat gaat niet. De autonomie van de gemeente moet daar onbesproken en heel duidelijk zijn. Daarom heb ik die beslissing ook vernietigd.

We gaan daar heel helder over communiceren. Morgen begint een communicatie naar alle gemeenten, naar alle gemeentebesturen. In overleg met collega Peeters is het eigenlijk de taak van de minister van Binnenlands Bestuur om de lokale besturen daarover in te lichten, op basis van de ervaring die we hebben opgedaan met TaaS. We gaan tegen die gemeentebesturen zeggen dat ze, wanneer ze een concessieplicht overwegen, eerst moeten praten met de Vlaamse administratie, die hen daarbij op een positieve manier zal kunnen begeleiden.

Er zijn ook andere manieren om dat te doen. De stad Genk en de stad Mechelen doen dat in eigen beheer en bieden dat aan aan omliggende gemeentebesturen. Dat is een andere manier om het te doen. De twee wegen liggen open. Maar wij moeten er alleszins over waken dat het algemeen belang hier niet in gevaar komt.

U weet dat er nog een aantal andere gemeenten waren waar een contract in de maak was. In totaal gaat het over vier gemeenten: Glabbeek, Bilzen, Haaltert en Sint-Pieters-Leeuw. We hebben contact opgenomen met elk van die gemeenten en hun uitgelegd wat de situatie is. Elk van die vier gemeenten hebben gezegd dat ze hun verantwoordelijkheid nemen en dat ze zich aanpassen aan de beslissing van de minister en aan het kader zoals het wordt gezien vanuit het algemeen belang. Twee van die vier gemeenten hadden nog geen contract ondertekend, twee andere wel, maar daar is de concessiehouder bereid om het contract te laten aanpassen.

Ik denk dat we, wat de actuele situatie betreft, de zaak echt op orde hebben. We zullen heel helder communiceren naar alle gemeentebesturen toe om heel duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. En we nodigen hen uit om, als ze een beslissing willen nemen, als ze overwegen om samen te werken met een partner, voorafgaand contact op te nemen met de administratie wanneer ze twijfelen. Wij staan tot hun dienst.

Daarbij hebben wij een helder kader gemaakt dat het algemeen belang veilig stelt, maar de gemeenten ook toelaat om op een verstandige manier samenwerkingen aan te gaan met mensen om de verkeersveiligheid te dienen.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Minister Somers heeft al in extenso geantwoord. Ik heb zelf al verschillende keren geantwoord, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering. Als u mij vraagt of er een aanpassing moet gebeuren aan het regelgevende kader artikel 29quater van de Wegverkeerswet, is mijn antwoord dat de regelgeving zelf niet moet worden aangepast.

Anderzijds heb ik wel al meerdere keren aangeduid dat wij op dit ogenblik een evaluatie doen van de hele GAS5-regelgeving. En op basis van die evaluatie zullen we bekijken of er her en der bijsturing moet gebeuren. Maar specifiek naar aanleiding van de beslissing rond Bonheiden, naar aanleiding van de beslissing van het TaaS, is collega Somers inderdaad bevoegd. En het is aan hem om al dan niet met de lokale besturen inderdaad in contact te treden, en/of te vragen om de samenwerkingsverbanden die op tafel liggen, voorafgaandelijk even te screenen. Ik denk dat dat op zich al een goede zaak is.

Tot slot kan ik alleen maar beamen wat ook al een paar keer is gezegd. Verkeersveiligheid is een topprioriteit. We weten dat handhaving sowieso de sluitsteen is van heel dit verkeersveiligheidsbeleid. En als lokale besturen ook zelf kunnen handhaven, dan blijf ik dat nog altijd een goede zaak vinden. Dus wat dat betreft zijn artikel 29 quater en de voorwaarden die daarin zijn opgenomen om een GAS5-regeling in te voeren, duidelijk, en is daar niet onmiddellijk een aanpassing van regelgeving nodig. Maar ik kijk ook wel uit naar de evaluatie. Het resultaat verwachten we kortelings.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Ik denk dat we eerst en vooral moeten duidelijk maken dat we zeker geen steen moeten werpen naar Bonheiden. Want ik denk dat zij zelfs een beetje slachtoffer zijn van hun eigen ambitie om de verkeersveiligheid in hun eigen gemeente te gaan verhogen. Het is gewoon heel erg moeilijk voor lokale besturen om dat soort zaken te gaan implementeren. En het feit dat Genk en Mechelen dat al geïmplementeerd hebben, geeft voor mij eigenlijk zelfs aan dat het misschien te moeilijk is voor kleine of zelfs middelgrote lokale besturen om het doen. Want het zijn net die grote steden die het implementeren.

En het is goed dat u duidelijkheid en steun zult verlenen aan lokale besturen, die nadenken over hoe ze een privaat consortium zoals TaaS en de concessie kunnen implementeren in hun gemeente of stad. Maar ik zou tegelijkertijd toch ook wel vragen om dat te doen naar de steden en gemeenten die zeggen dat ze dat niet via een private speler doen, die zeggen dat ze geen enkel risico nemen met het spanningsveld dat een private speler met zich meebrengt. Ik zou ook vragen om daar heldere, duidelijke richtlijnen rond te communiceren, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), zodat ook de trajectcontroles zonder private speler nu heel snel als paddenstoelen uit de grond kunnen rijzen.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Ik denk dat het positief is dat u die beslissing vernietigd hebt. Ik vind het ook positief dat er snel duidelijke communicatie komt naar de lokale besturen, en dat het algemeen belang vooropgesteld wordt. Maar het is nog belangrijker dat de verkeersveiligheid te allen tijde vooropgesteld moet

worden. Want dat is de reden waarom dat decreet en die mogelijkheid tot GAS-boetes zijn ingevoerd. Daarom lijkt het ons toch essentieel dat er decretaal misschien toch aanpassingen gebeuren, zodat we verkeersveiligheid te allen tijde op de eerste plaats kunnen stellen, en dat het verkeersveiligheidsbeleid in handen van de overheid blijft. Want we hebben nu gezien in de praktijk waar het toe leidt als we commerciële firma's ons verkeersveiligheidsbeleid laten bepalen. Ze hebben er belang bij dat mensen overtredingen begaan. En zij gaan, vanuit winst oogmerk, van onze straten winstmachines maken. Dat mogen we nooit laten gebeuren. Ik zou willen vragen om dat decretaal te verankeren, zodat de verkeersveiligheid altijd op de eerste plaats komt. *(Applaus bij Vooruit en Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Ministers, ik heb aandachtig geluisterd naar jullie antwoorden. We zijn natuurlijk ook tevreden met de beslissing die u genomen hebt, en de aankondiging dat de richtlijn inderdaad dan toch vertrekt naar de lokale besturen. Dat is inderdaad belangrijk, dat de lokale besturen weten binnen welk kader ze kunnen ageren.

Nu, minister, ik zou u toch willen oproepen om toch met een open blik naar die evaluatie te kijken. Die evaluatieronde is begonnen in oktober vorig jaar. We zijn nu half januari, en ik neem aan dat de bevragingen toch stilaan binnengekomen zijn, en dat er inderdaad een conclusie kan worden gemaakt. Ik zou toch met aandrang willen vragen om met een open blik te kijken om, indien er een noodzaak is om het decreet inderdaad aan te passen, dat inderdaad mee te nemen. Verkeersveiligheid is inderdaad cruciaal voor alle besturen, en ik denk dat het noodzakelijk is om dat met een open blik te bekijken, en zo nodig inderdaad het decreet te verduidelijken of aan te passen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Voorzitter, ministers, we zijn het niet altijd eens, maar we zijn toch wel tevreden over de beslissing om dat gemeenteraadsbesluit van Bonheiden te vernietigen, zeker wanneer we in contracten zoals dit toch wel een aantal dubieuze bepalingen vinden die ingaan tegen het algemeen belang. En inderdaad, in dit geval kwam dat contract eigenlijk neer op een privaat verdienmodel.

Collega Bart Claes en ikzelf hebben zowel in de commissie als in de plenaire vergadering het standpunt van het Vlaams Belang duidelijk gemaakt. Handhaving mag niet worden overgeheveld naar private spelers, handhaving en boetes mogen nooit muteren naar een verdienmodel en verkeersveiligheid mag nooit onderworpen worden aan winstbejag. Die visie wordt eigenlijk, door de vernietiging van het contract, gevolgd door de ministers.

Mevrouw de minister, van u verwachten wij nu, net zoals een aantal andere collega's die dat hier duidelijk hebben gezegd, dat u inderdaad decretaal ingrijpt, dat u de zienswijze daarop verduidelijkt en wettelijk verankert. Mijn vraag is dan ook of u snel uit de startblokken zult schieten. We kunnen ons inderdaad best goed voorstellen dat die evaluatie nu stilaan kan worden gemaakt en dat een aantal gemeenten op uw initiatief zitten te wachten.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, ministers, collega's, ik denk dat het belangrijk is dat we het kind niet met het badwater weggoien. Gemeenten willen optreden tegen een stuk straffeloosheid die bestaat ten aanzien van snelheids-overtredingen in het verkeer. Daarom hebben we dat ook voorzien in het regeerakkoord. En dus heeft men hier een model uitgewerkt.

Ik denk dat de communicatie vanuit de regering ook altijd helder is geweest. De lokale besturen blijven als wegbeheerder baas over hun eigen wegen en de inrichting van die wegen, ook als het gaat over snelheidsremmers. Daarnaast kan geen sprake zijn van een gemeenschappelijke rekening en moeten de geïnde boetes altijd op een rekening terecht komen die in handen is van de overheid.

Minister Somers heeft de daad bij het woord gevoegd en heeft de beslissing in Bonheiden vernietigd. Wat dat betreft, hoor ik ook in de coulissen dat TaaS de boodschap heeft begrepen en zijn voorwaarden bijstelt om zich te conformeren aan het reglementaire kader dat de Vlaamse Regering nu heeft vooropgesteld. Dat mogen we nu ook eens zeggen. Het parlement heeft daar eigenlijk kort op de bal gespeeld en heeft daar duidelijk zijn bezorgdheden verwoord. En de regering heeft daar ook gevolg aan gegeven. We mogen hier dan ook de kwalificatie 'eind goed al goed' gebruiken. Wat dat betreft, is het helder en kunnen daar in de schoot van steden en gemeenten geen misverstanden meer over bestaan.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega's, voor Groen is het duidelijk: hoe meer trajectcontroles, hoe liever. Maar ministers, wij hebben wel van bij het begin onze bedenkingen geuit bij dat systeem van de GAS-boetes. Dat wordt ook bevestigd door een federaal rapport over GAS-boetes. Daar zijn nog een heel aantal moeilijkheden mee. Mevrouw de minister, ik hoop dat u daar rekening mee houdt in uw evaluatie.

Mijnheer de minister, ten gronde hebt u gedaan wat u moest doen. U kon ook niet anders, de gemeentelijke autonomie werd veel te fel aangetast. Maar er blijven nog andere elementen die voor ons ook heel belangrijk zijn aan die TaaS-overeenkomsten, die niet kloppen, die niet kunnen. Het decreet bepaalt heel duidelijk dat de gemeente zelf die trajectcontroles moeten financieren.

Hier spreken we van een systeem waar TaaS 24 euro krijgt van elke burger die een boete krijgt. Dat is dus niet zelf financieren. U zegt dat u morgen zult communiceren met de gemeentebesturen. Wij zouden het zinvoller vinden dat u pas communiceert wanneer minister Peeters klaar is met de evaluatie. De vraag die ik u vandaag concreet wil stellen, is of u nog altijd vindt dat gemeentebesturen mogen samenwerken op een manier waarbij de inkomsten van een private partner afhankelijk zijn van het aantal verkeersovertredingen. En houdt u, voor dat duidelijk is en voor die evaluatie van minister Peeters klaar is, vast aan de vraag aan de gemeentebesturen om voorlopig geen nieuwe contracten te sluiten? Want dat lijkt me de enige nuttige volgorde: eerst hier in het parlement een evaluatie maken en dan aan de gemeentebesturen zeggen hoe ze verder aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Voorzitter, collega's, het zijn zeldzame momenten waarop we het in het parlement eens zijn, van de rechterzijde tot de linkerzijde, alleszins over een aantal elementen in het dossier. *(Opmerkingen van Chris Janssens)*

Zelfs binnen de regering en zelfs buiten de regering. En zelfs binnen de Vlaams Belangfractie. Dat is fantastisch.

Wij zijn het erover eens dat verkeersveiligheid een prioriteit is. Ik denk dat we het ook eens kunnen zijn dat lokale besturen daar een belangrijke, toonaangevende rol in spelen. Tot slot zijn we het eens dat het verkeersveiligheidsbeleid een zaak moet zijn van de overheid en dat private partners dat niet kunnen sturen in welke richting dan ook. Ik denk dat dat een aantal belangrijke uitgangspunten zijn.

Twee, voor mij blijft het fundamenteel dat lokale besturen de kans krijgen om actief te werken aan het lokale veiligheidsbeleid. De stap die wij gezet hebben door via GAS-boetes mogelijk te maken dat er meer gecontroleerd wordt in 30 en 50 kilometerzones, is cruciaal. Ik ben ervan overtuigd dat dit een omslag gaat teweegbrengen op het vlak van de verkeersveiligheid, gelet op de inspanningen die lokale besturen ter zake kunnen doen.

Drie, we mogen inderdaad, u hebt daar volkomen gelijk in, mijnheer Warnez, niet Bonheiden in de hoek zetten, integendeel. Bonheiden is een van de gemeenten in Vlaanderen die het meest investeren in trajectcontroles, herprofilering van wegen, aanleggen van verkeersdrempels, fietsstraten en dergelijke. Ze hebben daar een hele traditie in opgebouwd. Ik heb het ook af en toe gedaan: als burge-meester steekt men af en toe de nek uit en probeert men paden te bewandelen, maar dat is niet altijd het juiste pad. Daarvoor is er klachtentoezicht. Op basis daarvan kunnen we corrigeren, niet alleen voor de gemeente zelf, maar kunnen we ook het kader scherpstellen. Dat gaan we hier ook doen.

Vier, we gaan niet wachten met communiceren. We zijn al aan het communiceren. Het is heel belangrijk dat er nu wordt gecommuniceerd met de gemeente. Natuurlijk zullen we in de communicatie meegeven dat er nog een evaluatie onderweg is. Maar we zullen duidelijk zijn: als jullie vandaag denken een concessie te moeten aangaan, doe dat dan op een verstandige manier, neem vooraf contact met de administratie zodat u daarin geen fouten maakt.

Ik neem graag uw suggestie mee, mijnheer Warnez, dat we tegelijkertijd moeten communiceren dat er andere mogelijkheden zijn om zich te organiseren. Men kan dat zelf doen. Voor sommige kleine gemeenten is dat misschien niet altijd haalbaar, maar een centrumstad kan daar een rol spelen. We hebben ook een heel mooi nieuw platform gecreëerd: de regio's. Binnen zo'n regionaal overleg kunnen gemeentebesturen samenzitten om dat samen te organiseren. Ik verwijs naar het feit dat sommige gemeenten samen één bovenlokale GAS-ambtenaar hebben. Dat is hetzelfde systeem.

Wat we niet mogen doen, is alle samenwerking met de private sector principieel weggooien. Vandaag gebeurt dat met het controleren op parkeerovertredingen. In heel veel gemeenten loopt dat perfect, dat loopt zeer goed. Het is een duidelijk kader waarin men niet via sturing meer of minder kan verdienen. Het is heel eenvoudig: wie juist parkeert, wordt niet beboet, wie foutparkeert, loopt veel meer kans op beboeting. Waarom? Ik heb het zelf meegemaakt. Dat is een rechtsfunctie voor de lokale politie, maar die heeft vaak veel andere prioriteiten. Vaak bleef het controleren op parkeren op de laatste lijn liggen. Door de samenwerkingen in tal van steden en gemeenten over alle kleuren heen is dat een ander verhaal geworden. Samenwerken met de private sector moet kunnen, maar binnen een heel duidelijk kader. Het lokale bestuur blijft in charge, er kan geen sturing zijn vanuit de private sector die kan wegen op het verkeersveiligheidsbeleid, dat is de taak van de overheid en van niemand anders.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, aansluitend op minister Somers wil ik benadrukken dat snelheid nog altijd een van de grootste killers in het verkeer is. De handhaving is noodzakelijk. We vernamen van heel wat lokale besturen dat er in de zones 30 en 50 nauwelijks handhaving was, vandaar dat we dit kader gecreëerd hebben. Binnen dit kader kan men in die zones mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, effectief overgaan tot beboeten via een GAS-boetesysteem. De voorwaarden zijn heel duidelijk omschreven in artikel 29quater van de wegverkeerswet. Wat daar in Bonheiden gebeurd is, moeten we niet onder de aanpassing van dat artikel onderbrengen.

Wat minister Somers zegt, is heel duidelijk. Dat valt onder de bevoegdheid van de lokale besturen. Natuurlijk kunnen ze samenwerkingsovereenkomsten sluiten, maar natuurlijk mogen ze nooit het algemeen belang of de verkeersveiligheid schaden. Het is opnieuw heel duidelijk: men heeft hier geoordeeld dat er wel een inbreuk was of dat bepaalde dingen niet door de beugel konden omdat men autonomie had afgestaan inzake verkeersveiligheidsbeleid.

Die beslissing is vernietigd. Maar moeten we daarom nu onmiddellijk het kader weggoien, of, zoals sommigen zeggen, het kind met het badwater weggoien? Ik denk het niet.

De evaluatie gaat enerzijds over de mogelijkheden van de GAS-boetes. Ik krijg ook heel veel vragen om het doorstortscenario, het Crossbordersysteem, verder mee te overwegen. Ik hoor inderdaad dat een aantal veeleer kleinere lokale besturen zeggen dat ze niet bij machte zijn om zelf een volledig systeem op te richten om GAS 5 te introduceren. Men doet dat eventueel via samenwerkingsverbanden met alle lokale besturen. Dat kan uiteraard ook. Maar men mag nooit zijn eigen autonomie volledig gaan uithollen. Het is daar dat collega Somers uiteraard namens Binnenlands Bestuur over waakt. Dat is ook zijn bevoegdheid.

Ik hoop zo snel mogelijk met die evaluatie te komen. We gaan die uiteraard ook bespreken met alle stakeholders. We zullen die zeker ook hier in het parlement opnieuw bespreken. En ik sta altijd open voor alle verbeter suggesties. Ik heb dat ook al meermaals gezegd, zowel in de commissie als hier in de plenaire vergadering. Als er verbeter suggesties zijn, wil ik die zeker meenemen. Maar ik denk dat het feit dat we dat kader gecreëerd hebben, toch nog altijd een goede zaak is. We geven op dit ogenblik aan de lokale besturen extra tools om ook te handhaven in de zone 30 en in de zone 50, waar dat vroeger vaak niet gebeurde.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Het is duidelijk dat private spelers van trajectcontroles nooit een geldkoe mogen maken. Het is dus zeer goed dat jullie wel onmiddellijk gaan communiceren hoe dat in concreto in zijn werk zal gaan. Als uit de evaluatie blijkt dat daar een decreetswijziging voor nodig is, denk ik dat niemand hier daar iets op tegen zal hebben.

Ik vind het een heel goede suggestie, minister, ook ten aanzien van lokale besturen die niet via een privaat consortium werken, om binnen de regio's te gaan werken. Een idee voor een laboregiowerking is bijvoorbeeld ook iets om mee te nemen in uw gesprekken met de minister van Binnenlandse Zaken, Annelies Verlinden, om, als de politiezones afgestemd zijn op de regio's, op die manier ook een integraal veiligheids- en verkeersbeleid te kunnen voeren. Ik denk dat ik collega Keulen ondersteun en dat het een goed parlementair debat was de afgelopen weken, waar we samen constructief met elkaar konden spreken.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Ik denk dat er inderdaad een kader gecreëerd is dat goed bedoeld is, voor alle duidelijkheid, maar dat hier in de praktijk toch een uitwerking heeft gekregen die fout loopt. Een kader creëren is één zaak. De verantwoordelijkheid nemen als het fout loopt om daartegen op te treden, is uiteraard ook belangrijk. Daarvoor kijken wij ook naar u.

Als iedereen het erover eens is dat verkeersveiligheid absoluut op de eerste plaats moet komen en dat het verkeersveiligheidsbeleid in handen van de overheid moet blijven, is dat positief. Maar in het huidige decreet hebben we wel een uitwerking gezien waarbij het toch mogelijk is om dat niet te doen. Ik zou er dus toch op willen aandringen om die principes decretaal te verankeren.

Ik wil ook nog eens benadrukken dat vanuit verkeersveiligheid het ideaal is dat er nul euro aan boetes wordt geïnd, omdat dat betekent dat iedereen zich aan de regels houdt. Vanuit die optiek moeten we altijd bijzonder waakzaam en alert zijn om commerciële firma's, die winst moeten maken, daarin te betrekken. Dat wil niet zeggen dat we het kind met het badwater moeten weggooien, maar wel dat we moeten garanderen dat verkeersveiligheid verankerd wordt en op de eerste plaats komt.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Ministers, u weet dat ik een grote voorstander ben van de lokale autonomie en van het feit dat steden en gemeenten inderdaad een groot platform krijgen om kleine overtredingen te beteugelen. Los daarvan denk ik dat we moeten leren uit de problematiek die de contracten met TaaS naar voren hebben gebracht. Want laten we eerlijk zijn, de verleiding voor steden en gemeenten om met het TaaS-consortium in zee te gaan, was zeker het financieringsmodel, namelijk de verleiding dat ze zelf geen euro moesten investeren om de hele trajectcontrole tot stand te laten komen.

Minister Somers heeft inderdaad terecht die contracten vernietigd en gezegd dat de lokale autonomie niet mag worden aangetast, maar ik denk dat we verder moeten kijken en dat we naar de knelpunten moeten kijken. De gemeenten moeten eigenlijk verder kijken en kijken hoe ze in een eigen trajectcontrole kunnen investeren en dat kunnen terugverdienen. We moeten daar aandacht voor hebben, om die knelpunten verder in kaart te brengen en op te lossen, zodat de lokale besturen de handhaving kunnen doen met de juiste insteek, namelijk de verkeersveiligheid opwaarderen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de exitstrategie voor het Covid Safe Ticket

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, zeven maanden geleden werd het Covid Safe Ticket (CST) ingevoerd, eerst om te reizen, nadien voor steeds meer vrijetijdsactiviteiten, zoals fitness, café- of restaurantbezoek en evenementen. Van een dergelijke ingrijpende en vrijheidsbeperkende maatregel zou je toch mogen verwachten dat die ontegensprekelijk zijn nut bewijst, maar het tegendeel is waar. Het CST was bedoeld om coronabesmettingen tegen te gaan, maar toen dat niet lukte, veranderde men het geweer van schouder en gaf men toe dat het eigenlijk een slinkse manier was om de vaccinatiegraad op te krikken. Ook dat lukt echter niet: sinds de invoering van de coronapas is de vaccinatiegraad, die in Vlaanderen sowieso al gigantisch hoog was, nauwelijks gestegen. Politici en experts geven intussen toe dat die fameuze coronapas heeft gefaald. 'Het CST is een brandversneller en zorgt net voor meer besmettingen', zegt Bart De Wever. Toch heeft de N-VA dat CST hier in Vlaanderen zelf per decreet ingevoerd en ligt er nu alweer een nieuwe decreettekst op tafel, opnieuw ingediend door onder meer de N-VA, om het gebruik van het CST in Vlaanderen te verlengen. Niet te stoppen, maar te verlengen.

Diverse experts zeggen ook dat het CST een vals gevoel van veiligheid geeft. Ze willen daarom zelfs 'safe' uit de naam verwijderen en het enkel nog Covid Ticket noemen. Van experts die zeggen dat het niet safe is, van politici die zeggen dat het CST net voor meer besmettingen zorgt, zou je toch mogen verwachten dat ze het onmiddellijk afvoeren wegens contraproductief. Toch houdt men vast aan die

coronapas als enige strohalm. Erger nog, binnenkort moet je zelfs een booster-prik hebben gehad om nog een groene coronapas te krijgen. Waar is in hemelsnaam de logica?

Minister-president, eind deze maand, op 31 januari loopt de Vlaamse regelgeving af die het gebruik van het CST oplegt voor horeca, evenementen en zorgvoorzieningen. Als de N-VA de moed van haar overtuiging heeft, is het dan over en uit met het CST in Vlaanderen. Voor het Vlaams Belang is het in elk geval heel duidelijk: CST, weg ermee, liever vandaag dan morgen. Minister-president, daarom vraag ik u: wanneer zal de Vlaamse Regering dat Covid Ticket, dat helemaal niet safe is, eindelijk afschaffen? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, mijnheer Janssens, zoals iedereen weet, werd het CST in eerste instantie ingevoerd als een beschermingslaag die samen met al die andere maatregelen de viruscirculatie moest doen dalen. Experts gingen ervan uit dat dat CST de verspreiding van covid zwaar zou afremmen. Het zou ons 'ticket naar de vrijheid' zijn. Helaas is na enige tijd gebleken dat het CST die belofte niet helemaal kon waarmaken. De initiële gedachte was dat de vaccins ons bijna volledig zouden beschermen. Dat was, denk ik, net iets te optimistisch. De vaccins beschermen ons zéér goed, maar natuurlijk niet voor honderd procent. Wij dachten dat, als men eenmaal gevaccineerd was en het CST op zak had, men opnieuw ongehinderd, vrij kon leven en bewegen, net als voor de pandemie.

Heeft het CST dan geen nut? Zeker wel. Daar ben ik van overtuigd, want het was een van de middelen, samen met een hele reeks campagnes van de Vlaamse overheid, waardoor mensen zich hebben laten vaccineren. Dat was absoluut een goede zaak. Vandaag is meer dan 92 procent van de volwassenen in Vlaanderen volledig gevaccineerd, en met de boostercampagne zijn we ook heel ver aan het gaan. We zitten nu al boven 72 procent van de Vlamingen die zijn geboosterd. Ook daarmee staat Vlaanderen wereldwijd aan de top.

Intellectueel moeten we ons de vraag stellen of het behoud van het CST nog meer mensen zal aanzetten om zich te laten vaccineren. Hoe lang is die maatregel dan nog nuttig en proportioneel? Een en ander betekent wel dat we er vandaag alles aan moeten blijven doen om zo veel mogelijk mensen aan te zetten om die boosterprik te laten zetten. Als de pandemie eenmaal een endemie wordt, dan ben ik van oordeel dat we afscheid kunnen nemen van het CST. Laten we immers duidelijk wezen: het CST was altijd bedoeld als een tijdelijke maatregel.

We moeten er ons wel van bewust zijn dat Vlaanderen geen eiland is. Om te reizen blijven Europese en internationale regels van kracht, waarbij nog altijd bepaalde covidcertificaten zullen moeten worden voorgelegd.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, verder dan 'wanneer de pandemie een endemie wordt', komt u niet om te zeggen wanneer het CST wordt afgeschaft, terwijl ik zelfs uw eigen partijvoorzitter hoor zeggen dat hij daar eindelijk nu eens van af wil.

Tegelijkertijd ligt er ook alweer een nieuw voorstel van decreet in het Vlaams Parlement voor, waarbij zelfs de macht uit handen wordt gegeven, helemaal van het Vlaams Parlement en van de Vlaamse Regering. Men zegt: we gaan dat CST in Vlaanderen – het voorstel van decreet is onder meer ingediend door Lorin Parys – aanhouden zolang de Federale Regering dat wil.

In Brussel en Wallonië zetten ze in hun eigen decreten nog een einddatum, maar in Vlaanderen is men zelfs zo slaafs aan de federale Vivaldicoalitie dat men zegt: nee, nee, we gaan kijken wat de Federale Regering doet, en wanneer die het niet meer nodig vindt om een CST in Vlaanderen te laten gelden, dan gaan we ons daar slaafs aan onderwerpen.

Wie had gedacht bij de verkiezingen van 2019, waar de N-VA als grootste partij uit de bus kwam, dat die zich ondergeschikt zou verklaren aan de zelfs onverkozen Vandenbroucke en aan de premier van de zevende partij van het land. Mijn teleurstelling in de N-VA is bijzonder groot, collega Parys, en ik vraag u dan ook: zet uw hakken in het zand, niet alleen kakelen en dan het tegenovergestelde doen van wat u zegt. Trek dat voorstel van decreet in en zorg dat het CST in Vlaanderen wordt afgeschaft. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Virologisch heeft het CST inderdaad weinig nut. Dat is ook wat wij altijd hebben gezegd. Om mensen aan te zetten om zich te laten vaccineren, is het zeker een instrument dat kan worden gebruikt. We zijn er altijd heel duidelijk over geweest dat we na de omikrongolf zo snel mogelijk van dat CST af moeten. In het midden van een boostercampagne stoppen met het CST lijkt ons op dit ogenblik niet de meest verstandige zet.

Mijnheer Janssens, als u spreekt over de moed van uw overtuiging, dan moet u die misschien zelf ook eens hebben. Het is wel heel duidelijk aan het worden dat het Vlaams Belang zich aan het outen is als de antivaxpartij. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Als u de moed van uw overtuiging hebt, dan out u zich ook zo. U hebt Dries Van Langenhove in uw rangen, dat is de koning van de antivaxers. Zeg dan ook gewoon aan de mensen dat u als partij niet gelooft in het vaccineren. We zullen volgende week het debat voeren over het CST, maar als we het voorstel van decreet dat we volgende week waarschijnlijk zullen behandelen, niet zouden stemmen, dan betekent dat bijvoorbeeld dat vandaag alle cinema's dicht moeten van het Vlaams Belang. Dat is iets waar we niet in zullen meegaan. We zeggen heel duidelijk: het CST heeft geen virologisch nut, maar laat ons het verstandig afschaffen, en dus na de boostercampagne.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, een paar dingen zijn duidelijk. Een, de gezondheids crisis is nog niet voorbij. Twee, vaccinatie werkt, ook de boosters helpen. Drie, iedere dag komt er nieuwe informatie en komen er nieuwe inzichten en zijn er ook evaluaties van bestaande instrumenten die interessante extra inzichten geven.

Het is een opdracht voor ons allemaal om vanuit iedere hoek, hoe je ook naar deze gezondheids crisis kijkt, niet terecht te komen in een tunnelvisie. We moeten permanent de afweging maken tussen volksgezondheid, effectiviteit van maatregelen en proportionaliteit.

Dat is wat onze partij en onze fractie vragen. Laat ons de debatten ook niet instrument per instrument voeren. Ik zie nu oproepen voor 1G, vaccinatieplicht, behoud van het CST en de toekomst ervan. Collega's, al die debatten hangen aan elkaar. We moeten een geïntegreerd debat voeren over hoe we de volgende fase van de gezondheids crisis ingaan. Dat moet in het federaal parlement worden gevoerd, maar ook hier. De Vlaamse overheid heeft daar belangrijke bevoegdheden in.

Onze oproep is: stop met simplistische uitspraken over hoe we dit gaan oplossen, voer de komende weken op een ernstige manier een parlementair debat, hier op de plaats waar het bedoeld is, ga in gesprek met experts, ga na hoe oude instrumenten eventueel hun plaats kunnen hebben en gebruik daarbij zowel eerdere als recente inzichten over de effectiviteit en de proportionaliteit van de instrumenten. Dat is trouwens ook wat er letterlijk in het advies van het coronacommissariaat staat rond bijvoorbeeld de vaccinatieplicht en 1G om daar interfederaal mee aan de slag te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, het CST is helemaal geen alleenstaande maatregel, en wij hebben ook nooit beweerd dat dit helemaal waterdicht is. Het is één van de vele maatregelen waarmee we moeten proberen ons doorheen deze pandemie te laten geraken. Daarbij zijn vaccinaties, en mensen aanzetten om zich te laten vaccineren, ook een heel belangrijke dam. Natuurlijk moet het CST als maatregel geëvalueerd worden, net zoals alle andere maatregelen, ook voor ons. Ik heb hier ook altijd gezegd, ook bij dat decreet, en ik zal het ook volgende week herhalen, dat proportionaliteit en tijdelijkheid vanzelfsprekend voorop staan.

Maar waar je niet langs kunt, is dat we vandaag op een grote piek van de vijfde golf zitten. Er zijn hoopgevende signalen dat omikron minder ziekmakend is. Laat ons hopen dat die ook bevestigd worden. De boostercampagne is volop bezig. En nu, in volle vijfde golf, terwijl de boostercampagne nog loopt en we mensen nog meer willen aanzetten om zich te laten vaccineren, zomaar het CST stopzetten en overboord gooien? Ik denk dat dat grote onzekerheid creëert, en dat is niet waar wij voor kiezen.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): Collega's, langs de ene kant hoor ik mensen die tegen alle regels zijn. Dan zou geen enkel ziekenhuis nog rechtstaan. Langs de andere kant hoor ik mensen die zeggen: laat ons debatteren tot in het oneindige. Dan zullen er ook niet veel ziekenhuizen nog rechtstaan.

Het CST is niet perfect. Geen enkele maatregel is perfect. Het gaat altijd over de collectiviteit van de maatregelen. Iedere keer als er maatregelen genomen werden, gingen de cijfers naar beneden. Het CST heeft voor mij en voor ons ook een tijdelijkheid. Ik ga meteen studies noemen.

Wie mij daarnet in Villa Politica gehoord heeft, zal zien dat het voor ons, als er een barometer kan goedgekeurd worden, moet duidelijk zijn dat als het goed weer wordt, paraplu's in de paraplubak kunnen, op voorwaarde dat er wel nog altijd paraplu's in die paraplubak zitten. Ik geef even de laatste cijfers van vandaag. De ziekenhuisopnames stijgen nog altijd, ze zijn weer op het hoogste punt van de laatste weken. Momenteel liggen er meer dan 2000 covidpatiënten in onze ziekenhuizen. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Ja maar, een ziekenhuis is meer dan alleen een intensieve zorg. Ik zou graag uitspreken, mijn tijd is bijna om.

De voorzitter: De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (Vooruit): De hoofdeconoom van Trends, dat is nu niet bepaald mijn strekking, publiceerde gisteren dat studies uit Frankrijk, Italië en Duitsland hebben bewezen dat het CST heel wat ziekenhuisopnames heeft voorkomen, heel wat doden, en ook heel wat welvaartsverlies, wat toch ook belangrijk is.

Minister-president, mijn vraag is: als we op een bepaald moment, hopelijk, geen bewijzen of pasjes nodig hebben – ik hoor bij uw partij soms dat die geen nut hebben – wat ziet u dan anders, in de plaats daarvan, om de pandemie te bestrijden en de ziekenhuisopnames tegen te gaan? Want dat is waar het over gaat. *(Applaus van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's, voor de tussenkomsten. Mijnheer Janssens, voor mij is het heel duidelijk: het CST zet mensen aan om zich te laten vaccineren. Het is voor mij heel duidelijk: vaccineren, vaccineren, vaccineren. Dat is de manier om uit de crisis te komen. Wat mij betreft, wanneer we de pandemie afgebouwd hebben en in een endemie terechtkomen, dan kunnen we ook van het CST afscheid nemen.

Mijnheer Rousseau, het kan eigenlijk heel eenvoudig zijn. Hoe behandelen we vandaag griep? Ik denk dat we morgen ook corona zo kunnen behandelen, als corona van pandemie overgegaan is naar endemie. Het is eigenlijk het model zoals we vandaag griep bestrijden.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, niet de onverkozen Vandenbroucke, niet de premier van de zevende partij van het land, maar de Vlaamse Regering moet hier in Vlaanderen de baas zijn. Als uw regering nog iets om vrijheid geeft, vrijheid voor alle Vlamingen, stop dan die discriminatie. Stop die beperkende maatregelen. Stop de QR-samenleving. Laat het gezegd zijn, collega Parys, door iemand die zelf gevaccineerd is, maar die, in tegenstelling tot u blijkbaar, het niet duldt dat honderdduizenden Vlamingen beknot worden in hun vrije keuze. Honderdduizenden Vlamingen aan wie de toegang ontzegd wordt tot de bioscoop, het theater, het café of restaurant. Honderdduizenden Vlamingen ook, wier stem hier in dit parlement of in de media amper of niet gehoord wordt.

En dus, minister-president, is de keuze aan u en aan de N-VA. Wat wordt het? Wordt het de dictatuur van socialisten als Rousseau en Vandenbroucke, die vrijheid enkel als een beloning zien voor wie gehoorzaamt aan de staat? Of wordt het respect voor fundamentele burgerrechten, zoals bepleit door nationalist, die vinden dat enkel kindermoordenaars en andere criminelen van hun vrijheid beroofd mogen worden? Ik, als vrijheidslievende nationalist, wil geen 1-, 2- of 3G-beleid, maar een 4G-beleid, met de vier G's van Gezond verstand, Gastvrije horeca, Gelijkheid voor alle Vlamingen en eindelijk terug naar het Gewone leven. Ja, het Vlaams Belang kiest uitdrukkelijk voor vrijheid voor alle Vlamingen en roept u daarom met aandrang op: schaf dat zinloze en waardeloze CST onmiddellijk af! *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ONTWERP VAN DECREET tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen – 1003 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1003/2)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 3.*

Er is een amendement op artikel 4. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1003/3)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 5 tot en met 19.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het amendement, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN SCHEEPVAARTDECREET – 1007 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van Scheepvaartdecreet.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): We willen toch tussenkomen bij deze algemene bespreking van dit ontwerp van Scheepvaartdecreet. Met dit ontwerp van decreet is voor vernieuwing van de wetgeving gezorgd voor het beheer van bevaarbare waterlopen in functie van scheepvaart. We denken dat dat decreet nodig is. Voor verschillende facetten heeft het ontwerp een verduidelijking en een verbetering van de wetgeving teweeggebracht. Dat is positief. Een betere afstemming met de Europese wetgeving over de binnenvaart en de waterwegen, daar kunnen wij achter staan.

Maar toch hebben wij een heel belangrijke opmerking, die we ook in de commissie hebben gemaakt. Wij vinden dat dit ontwerp van Scheepvaartdecreet te weinig rekening houdt met andere functies: ecologische functies en multifunctionaliteit. Zowel in Vlaanderen als in het internationaal beleid wordt ingezet op integraal waterbeleid, waarbij die multifunctionaliteit centraal staat. Ik mis dat eigenlijk in dit ontwerp van decreet. Er wordt in de memorie van toelichting wel naar verwezen, maar fundamenteel ontbreekt die integrale aanpak. Nochtans is die zeer belangrijk, want die scheepvaartfunctie is niet de enige functie van bevaarbare waterlopen. Ze hebben ook een ecologische en sociale functie. In het Waterwetboek wordt daar ook heel uitdrukkelijk naar verwezen. Er wordt gekozen voor de mogelijkheid tot multifunctionaliteit, waarbij economische, sociale en ecologische functies integraal worden afgewogen. De finale toetssteen is de draagkracht van het watersysteem. Dat zien we eigenlijk niet in dit ontwerp van Scheepvaartdecreet. Dat is nochtans zeer belangrijk, want we weten allemaal dat de uitdagingen in Vlaanderen groot zijn op het vlak van water. We hebben deze zomer heel wat last gehad van overstromingen. Daar spelen die bevaarbare waterlopen ook een zeer belangrijke rol in. In dit ontwerp van decreet wordt op

geen enkele, maar dan ook op geen enkele wijze aangegeven dat de aanpak van het risico op overstromingen een prioritaire taak is. Nergens in het ontwerp van decreet wordt de link gelegd met de Europese overstromingsrichtlijn. Dat vinden wij een gemiste kans.

Hetzelfde verhaal is er op het vlak van waterkwaliteit. We hebben het afgelopen voorjaar een openbaar onderzoek voor de stroomgebiedbeheerplannen gehad.

In dat openbaar onderzoek was geen enkele bevaarbare waterloop opgenomen om in een goede staat te brengen, zoals Europa dat vereist. Ook dat vinden wij een gemiste kans.

De allerbelangrijkste opmerking is misschien dat er aandacht besteed wordt aan watercaptatie, maar we zien dat er een heel eenzijdige aanpak wordt gebruikt. De verschillende adviesraden, namelijk de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Minaraad en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV), pleiten voor een eenduidig prijzenbeleid voor de captatie van water, want natuurlijk zullen prijswijzigingen bij de captatie van water van één waterbron een effect hebben op die van de andere waterbronnen. De logica zou dus zijn dat het prijzenbeleid voor de captatie van grondwater, oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen en oppervlaktewater uit bevaarbare waterlopen op elkaar wordt afgestemd. Dat is in dit decreet niet het voorstel. Er wordt hier een autonoom beleid voorgesteld op het vlak van prijszetting, en dat vinden wij een gemiste kans.

Bovendien wordt er gewerkt met minimale en maximale tarieven. Uiteraard hebben die maximale tarieven ook een impact op de drinkwaterprijs. De Minaraad en de SERV adviseren om die bepalingen over de captatie van oppervlaktewater van waterwegen, kanalen, havens onder te brengen in titel IV 'Financiële instrumenten ter regulering en financiering van het integraal waterbeheer' in het Waterwetboek.

We hebben die verschillende opmerkingen dan ook vertaald in amendementen en we zouden die graag ter stemming voorleggen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Voorzitter, onze fractie is van mening dat er heel veel goede facetten terug te vinden zijn in het ontwerp van Scheepvaartdecreet, zoals codificatie, een aantal bepalingen rond de watercaptatie, aansprakelijkheid van de waterwegbeheerder en de handhavingsmodaliteiten voor binnenvaart en scheepvaart. Toegegeven, er zijn dus een aantal pluspunten in dit ontwerp van Scheepvaartdecreet terug te vinden. Zo worden er geen onnodige bijkomende administratieve lasten, noch voor de gebruikers, noch voor de overheden, opgelegd. Bovendien heeft men geprobeerd om ook de regeldruk, waar mogelijk, te verminderen. Wie kan daartegen zijn?

Er wordt ook aandacht besteed aan de jaagpaden, handhaving op en rond waterwegen en het ruimen van gestrande, gezonken of verlaten schepen of obstakels. Ten slotte is er de gedeeltelijke omzetting van de EU-wetgeving.

Volgens de minister is het ontwerp van decreet essentieel in het kader van de modal shift, waarbij men het goederentransport meer over het water wil laten verlopen, maar ook voor de verdere ontwikkelingen van de watergebonden bedrijven. De minister noemt het Scheepvaartdecreet allesomvattend, transparant, gemakkelijk hanteerbaar. We zullen zien wat dit in de praktijk betekent.

Maar toch hebben we ook opmerkingen bij het ontwerp van Scheepvaartdecreet. Ik wil van wal steken met een opmerking bij de autonomie van onze havens, toch

wel een zeer belangrijk gegeven. De memorie van toelichting van het ontwerp van decreet stelt dat havens hun autonomie behouden in de havengebieden en dat de bevoegdheden geëerbiedigd worden, maar in de eigenlijke tekst wordt dat onvoldoende geëxpliciteerd en kan dat aanleiding geven tot een zekere verwarring. De Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) heeft dat ook opgemerkt en doet in zijn advies een voorstel om daaraan tegemoet te komen, maar helaas gaat de minister daar niet op in omdat dat volgens haar wetgevingstechnisch af te raden zou zijn. We hebben in de commissie evenwel geen duidelijk antwoord gekregen wat die term wetgevingstechnisch dan wel inhoudt. Onze fractie vindt dat toch wel een erg vage reden, zeker gelet op het belang van de autonomie voor onze havens.

Voor ongevallen met zeeschepen op de binnenwateren opteert de Vlaamse Regering voor een maximale samenwerking met de federale instantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen. Tot dusver geen probleem. Maar de concrete modaliteiten van die samenwerking met de onderzoeksinstantie moeten nog worden uitgewerkt. We dringen er alvast op aan om daar snel werk van te maken.

Dan komen we bij de watercaptatie. Ook daar is er een verschuiving van de bevoegdheden. Zo hebben de waterwegbeheerder of het havenbedrijf onder meer de bevoegdheid om een tijdelijk verbod of een tijdelijke beperking van watercaptatie op te leggen, locaties voor watercaptatie aan te duiden en vergunningen voor een captatie af te leveren.

Een opvallende vaststelling is echter dat het ontwerp van decreet die bevoegdheid voor het uitwerken en bepalen van de modaliteiten en van de nadere regels voor de uitoefening van die taken en opdrachten uitsluitend toekent aan de Vlaamse Regering. Het lijkt ons logisch dat wanneer aan de havenbedrijven bijvoorbeeld de bevoegdheid wordt gegeven om een tijdelijk verbod of beperking inzake de watercaptatie op te leggen, zij ook minstens medezeggenschap moeten hebben bij het bepalen van de concrete modaliteiten van die bevoegdheid.

De Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA), toch een belangrijke raadgevende instantie, vraagt zich af wat de motivatie is voor de versnippering van die bevoegdheden en ook hier heeft hij een aantal suggesties gedaan die niet worden gevolgd. Opnieuw kwam er daarover in de commissie geen duidelijk antwoord.

Ten slotte heeft mijn fractie een aantal bedenkingen bij de nieuwe regeling voor de burgerlijke aansprakelijkheid van de waterwegbeheerder en het havenbedrijf. Die nieuwe regeling legt het risico van schade nu voor een groot deel bij de vaarweggebruiker. Dat is een wijziging tegenover de huidige situatie, waarin de waterwegbeheerder en het havenbedrijf worden beschouwd als bewaarder van de waterweg en als gevolg daarvan verantwoordelijk zijn voor gebreken van de waterweg. Zo voorziet het ontwerp van decreet onder meer in de beperking van de aansprakelijkheid van de waterwegbeheerder voor schade wegens in de waterweg aanwezige voorwerpen en afwijkingen van de vastgestelde of gangbare vaarmogelijkheid die niet vanop het watervlak met het blote oog waarneembaar zijn. Dat is een hele mond vol, maar er is toch enige bezorgdheid over de impact op de vaarweggebruikers en we herhalen onze opmerking dat dat ook gevolgen zal hebben voor de verzekeringspremies van die vaarweggebruikers. Nogmaals, we zijn er ons van bewust dat een van de redenen van een dergelijke regeling het feit is dat schepen in het buitenland schade kunnen oplopen en die dan in Vlaanderen zouden kunnen aangeven. We hebben daar alle begrip voor, maar die nieuwe regeling biedt naar onze mening momenteel meer nadelen dan voordelen.

Gezien het feit dat er heel wat positieve facetten zijn aan dit ontwerp van Scheepvaartdecreet, maar dat niet alleen mijn fractie, maar ook de MORA een

aantal blijvende opmerkingen heeft, zullen we ons onthouden bij de stemming over dit ontwerp van decreet.

De voorzitter: De heer De Veuster heeft het woord.

Maarten De Veuster (N-VA): De historiek van dit ontwerp van decreet is heel lang en is uitvoerig besproken in de commissie. Kort samengevat draagt dit ontwerp van decreet bij tot de veiligheid op onze waterwegen en biedt het een algemeen regelgevend kader met ruimte voor de lokale autonomie van de havenbedrijven en de Vlaamse Waterweg. Het levert een bijdrage tot een vlotter transport op het water en komt dus ook tegemoet aan de broodnodige modal shift.

Er zijn nog een aantal aandachtspunten. Een aantal zaken vallen buiten dit ontwerp van decreet en moeten door andere instanties worden uitgewerkt. Er zijn ook zaken die nog moeten worden geregeld, zoals de regelgeving over watercaptatie en de retributie daarvoor. We volgen dat in ieder geval verder op, net zoals een ander punt, het medegebruik van de jaagpaden. Momenteel is er geen algemene regelgeving met betrekking tot het statuut en het gebruik van de jaagpaden. Er werd ons verteld dat er een studiebureau aangesteld is. Dat onderzoekt momenteel het functioneel en recreatief medegebruik van de jaagpaden in Vlaanderen. Het opzet van die studie is om een beleidskader aan te reiken over hoe die jaagpaden toekomstgericht mee kunnen worden ingezet in het operationele beheer van de waterwegen. Daarnaast wil men nagaan hoe de jaagpaden de maatschappelijke doelstelling van bijvoorbeeld het Vlaams fietsbeleid mee kunnen realiseren. Dat is belangrijk. Wij kijken samen met de vele Vlaamse gemeenten met een waterweg en een jaagpad op hun grondgebied uit naar de resultaten. Dat zal een grote impact hebben.

Voor de rest zullen we dit ontwerp van decreet ondersteunen, minister. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Ik zal nog kort even ingaan op een aantal vragen of bedenkingen waarvan men aangeeft dat die niet voldoende in de commissie zijn toegelicht. Een aantal collega's hebben al gesproken over het belang van dit ontwerp van decreet. Na twintig jaar zijn we er eindelijk in geslaagd om tot dit ontwerp van Scheepvaartdecreet te komen. Dat is op zich al geen goede zaak. We gaan voor een codificatie, voor een vereenvoudiging en voor de implementatie van de Europese richtlijnen. In die zin trachten we een ruim kader aan te bieden dat ook toekomstgericht voldoende flexibel is, zodat het ook lang kan meegaan.

We hebben ook een aantal actualisaties mee opgenomen in dat ontwerp van Scheepvaartdecreet, maar zoals de heer Verheyden ook al heeft gezegd, werden de handhavingsmodaliteiten daarbij verfijnd om daar toekomstgericht meer duidelijkheid over te creëren.

Ik heb alleszins genoteerd dat er toch nog wel een aantal vragen voorliggen. Wat de jaagpaden betreft, mijnheer De Veuster, is het inderdaad zo dat wij een studie hebben besteld omtrent het functioneel en recreatief netwerk of medegebruik van onze jaagpaden in Vlaanderen. We verwachten midden 2022 de resultaten van die studie en we willen daar dan ook onmiddellijk mee aan de slag gaan.

Mijnheer Verheyden, u zegt dat de autonomie van de havens en het verhaal van het wetgevend technisch aspect te weinig is toegelicht. De autonomie van de havens is sowieso verankerd in het Havendecreet. Daarom is dat hier niet opgenomen in het ontwerp van Scheepvaartdecreet. Wat bedoelen we dan met dat wetgevend technisch aspect? Als er al iets is opgenomen in een andere

wetgeving zullen we dat niet in de wetgeving, in dit Scheepvaartdecreet, nog eens specifiek opnemen. U weet dat wij een havenvisie hebben uitgewerkt en dat er daarnaast een Havendecreet is, dus wij denken dat het geen goede zaak is om dat in beide op te nemen.

Voor de ongevallen verwijst u naar de Federale instantie voor Onderzoek van Scheepvaartongevallen (FOSO). Ik kan op dit ogenblik nog geen exacte timing geven over wanneer FOSO volledig operationeel zal zijn, maar we zijn alleszins met de federale entiteiten in overleg om een aantal concrete afspraken te maken, in uitvoering van het Scheepvaartdecreet, straks, en van de samenwerkingsovereenkomsten.

Sommigen beweren dat wij te weinig rekening hebben gehouden met de adviezen van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA). We hebben dat ontwerp van decreet een eerste keer principieel goedgekeurd in de Vlaamse Regering in december 2020. Dat is ruim een jaar geleden. We hebben daarna tal van adviezen ingewonnen, van de MORA, de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van de persoonsgegevens (VTC). We hebben een aantal opmerkingen van hen meegenomen, maar een aantal bedenkingen, waaronder die over de watercaptatie, nemen we straks mee in de uitvoeringsbesluiten. Ik zal zo meteen zeggen waarom.

Nadien hebben we nog een tweede goedkeuring op 2 april gehad. Er zijn daarna nog aanpassingen gebeurd en het is voorgelegd aan de Raad van State om op 22 oktober de finale goedkeuring te hebben. We hebben dus met heel wat adviezen rekening gehouden. Als het specifiek over de watercaptatie gaat, dan hebben we daarover een aantal elementen in het ontwerp van Scheepvaartdecreet opgenomen. We hebben een prijsvork verankerd, maar we doen ook nog bijkomende studies. Het bestek van die studie is op dit ogenblik volop in voorbereiding. Nadien zullen we ook samen met de klankbordgroep samenzitten om te kijken hoe we toekomstgericht en op een flexibele wijze het verhaal van die watercaptatie mogelijk kunnen maken.

Ik weet wel dat het ontwerp van Scheepvaartdecreet vooral op de scheepvaart en de bevaarbare waterlopen focust. Mevrouw Schauvliege, u maakt terecht de bedenking over wat er met onze onbevaarbare waterlopen moet gebeuren. We moeten alleszins voorkomen dat er, wanneer er sprake is van watercaptatie, in de toekomst te veel druk ontstaat, zeker bij hevige neerslagen, maar ook bij droogte. We moeten er altijd rekening mee houden dat er een goed evenwicht is tussen zowel die bevaarbare als die onbevaarbare waterlopen. Daar zullen we ook te allen tijde aandacht voor hebben.

Het hele verhaal van het integraal waterbeheer zit onder andere in de kaderrichtlijn Waterbeheer en heeft een andere finaliteit dan het Scheepvaartdecreet. Hier focussen we echt op de scheepvaart als dusdanig, maar uiteraard moet er altijd een goede match zijn. Ik kan u verzekeren dat De Vlaamse Waterweg daar samen met de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) mee bezig is. Zij zitten altijd zeer nauwgezet samen in het kader van het integraal waterbeheer. U weet dat wij recent ook onze expertencommissie hebben opgericht inzake de waterbeheersingsinfrastructuurwerken die bijkomend moeten worden geplaatst.

Ook dat doen we samen met de VMM en De Vlaamse Waterweg. Er is dus wel degelijk een heel nauwe verankering. We zullen er te allen tijde over blijven waken dat ook die onbevaarbare waterlopen zeker niet onder druk komen te staan.

Wat specifiek de watercaptatie betreft, hebben we een studie in voorbereiding. We zullen de uitvoeringsbesluiten daaraan koppelen, zodat er in de loop 2023 meer duidelijkheid zal komen. Dan pas zouden die expliciete bepalingen finaal in werking kunnen treden.

Ik denk dat ik de vragen daarmee heb beantwoord. Ik beaam nogmaals dat we zeker zullen blijven waken over een goede afstemming tussen alle entiteiten. Waterbeheersing is een heel belangrijk aspect, dat hebben we in de zomer gezien. Maar dat komt om de zoveel tijd terug, dus we blijven dat zeker ten volle benadrukken. We doen daaromtrent al heel wat inspanningen via onder meer de Blue Deal, waarbij we eigenlijk vooral focussen op de droogte, maar daarnaast ook op ons expertenpanel en de waterbeheersing. We blijven er mee over waken dat zowel de bevaarbare als de onbevaarbare waterlopen continu goed worden gemonitord en dat er een optimale samenwerking is tussen de verschillende entiteiten onderling.

Voorzitter, ik denk dat ik daarmee de vragen heb beantwoord. En anders hoor ik het wel.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1007/4)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 1 tot en met 4.

Er zijn amendementen op artikel 5 en 6. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1007/5)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 7 tot en met 12.

Er is een amendement tot vervanging van artikel 13. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1007/5)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 14 tot en met 37.

Er zijn amendementen tot schrapping van artikel 38 tot en met 44. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1007/5)

– Er zijn geen opmerkingen bij artikel 45 tot en met 198.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de amendementen, de artikelen en het ontwerp van decreet houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gelieve u nu aan te melden in de stemtoepassing.

De plenaire vergadering wordt gedurende een tiental minuten geschorst om iedereen daarvoor de tijd te geven.

– De vergadering wordt geschorst om 19.22 uur.

– De vergadering wordt hervat om 19.39 uur.

De voorzitter: Dames en heren, voor we met de eigenlijke stemmingen beginnen, voeren we een teststemming uit.

– *De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.*

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over geluidswerende wanden langs de E314

– 1088 (2021-2022) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken over het verzoekschrift over geluidswerende wanden langs de E314.

Mevrouw Fournier, verslaggever, heeft het woord.

Martine Fournier (CD&V): Op 22 augustus 2021 werd een verzoekschrift ingediend over geluidswerende wanden langs de E314. Dit verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 5 oktober 2021, en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken. De commissie besprak het verzoekschrift een eerste maal op 21 oktober, en Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, besliste om een standpunt te vragen over dit verzoekschrift.

Volgens de verzoeker volgen de Vlaamse volksvertegenwoordigers klakkeloos de aanbevelingen van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), dat geen geluidswerende wanden wil plaatsen, in plaats van zich ter plaatse te vergewissen van de reële toestand. Nochtans is de Wereldgezondheidsorganisatie duidelijk: langdurige blootstelling aan geluidsoverlast heeft gevolgen voor de volksgezondheid, zoals hart- en bloedvatenziekten. Neem er gerust psychische klachten bij van bewoners die moeilijk de slaap kunnen vatten.

De commissie stemt unaniem in met het voorstel van commissievoorzitter Bart Claes om hierover meer informatie te vragen aan de minister. De minister bezorgde bij brief van 16 december 2021 een antwoord op het verzoekschrift. Daarin staat vermeld dat geluidsschermen een belangrijke investering zijn, en er dus ook enkele voorwaarden aan verbonden zijn, onder andere dat er minimum vijf woningen op minder dan 100 meter van de snelweg moeten liggen. Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoeker woonachtig is minimum 300 meter van de snelweg. Geluidsmaatregelen zoals het plaatsen van geluidsschermen hebben voor woningen die verder van de snelweg gelegen zijn, een zeer beperkt tot geen effect.

Bij de aanleg van de spitsstrook tussen Wilslele en Aarschot, waarvan de werken eerstdaags volledig afgerond zullen zijn, werd intussen wel de volledige rijwegverharding vervangen door een nog stillere variant, wat een geluidsreductie van circa 2 dB(A) oplevert. De minister beseft dat dit niet het antwoord is dat de verzoeker verwachtte, maar hoopt hem alsnog voldoende te hebben geïnformeerd.

Op 16 december 2021 kwam de commissie tot een besluit. De commissie stemt unaniem in met het standpunt van de minister.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**ONTWERP VAN DECREET tot invoering van een waarborg bij inkomende bruiklenen voor tijdelijke tentoonstellingen
– 1003 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 3**

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 3.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 3 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Cathy Coudyser, Orry Van de Wauwer, Stephanie D'Hose, Manuela Van Werde, Karin Brouwers en Marius Meremans, op artikel 4.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het aldus geamendeerde artikel 4.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 4 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 5 tot en met 19.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 5 tot en met 19 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
99 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Redenen voor onthouding?

De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil even duidelijk maken dat wij als cultuurliefhebbers achter het principe van dit ontwerp van decreet staan. Het werd tijd dat er een dergelijk systeem kwam zoals in vele andere Europese landen allang het geval is.

Zoals ook de Topstukkenraad en de Vlaamse Kunstcollectie al opmerkten, betreuren wij natuurlijk dat bruiklenen uit Vlaamse erfgoedinstellingen niet zullen meetellen om de drempelwaarde van 50 miljoen euro te bereiken, en dat kan natuurlijk leiden tot minder tentoongestelde Vlaamse kunst. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn van Vlaams beleid.

Daarbovenop is er geen duidelijkheid over de grootte van het eigen risico dat gedragen zal moeten worden, en daarom hebben wij ons onthouden bij de stemming over dit ontwerp van decreet.

ONTWERP VAN SCHEEPVAARTDECREET – 1007 (2021-2022) – Nrs. 1 tot en met 5

Artikelsgewijze stemmingsen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1 tot en met 4.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 tot en met 4 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 14, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, op artikel 5.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
89 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 5.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 5 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 15, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, op artikel 6.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
89 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 16, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, op artikel 6.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
89 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 6.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 6 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 7 tot en met 12.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 7 tot en met 12 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 17, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, tot vervanging van artikel 13.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
88 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 13.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 13 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 14 tot en met 37.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 14 tot en met 37 aan.

Dames en heren, amendement nr. 18, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 38.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 16

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 38 aan.

Dames en heren, amendement nr. 19, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 39.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 17

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 39 aan.

Dames en heren, amendement nr. 20, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 40.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 18

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 40 aan.

Dames en heren, amendement nr. 21, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 41.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 19

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 41 aan.

Dames en heren, amendement nr. 22, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 42.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 20

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
23 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 42 aan.

Dames en heren, amendement nr. 23, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 43.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 21

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 43 aan.

Dames en heren, amendement nr. 24, van Mieke Schauvliege, Annick Lambrecht, Stijn Bex en Els Robeyns, strekt tot de schrapping van artikel 44.

Wij stemmen rechtstreeks over het artikel.

Stemming nr. 22

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 44 aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 45 tot en met 198.

Stemming nr. 23

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 45 tot en met 198 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 24

Ziehier het resultaat:

116 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
66 leden hebben ja geantwoord;
50 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

MOTIE van Guy D'haeseleer, Adeline Blancquaert, Kristof Slagmulder en Chris Janssens tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1103 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 25

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
99 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Maxim Veys, An Moerenhout, Jos D'Haese, Hannelore Goeman, Björn Rzoska en Lise Vandecasteele tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1104 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik wil graag kort onze motie toelichten. Ik denk dat het tijd is voor duidelijkheid. We hebben hier een debat gevoerd dat meer dan twee en een half uur duurde, waarna we nog altijd niet goed wisten wat het regeringsstandpunt was. Het is dus tijd voor duidelijkheid, en daarom leggen wij onze motie voor, die slechts één zin bevat. Het gaat erom dat het budget voor de bouw en de renovatie van sociale woningen ingezet moet worden ter ondersteuning van de doelgroep waarvoor deze middelen bedoeld zijn.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 26

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
30 leden hebben ja geantwoord;
92 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Sarah Smeyers, Vera Jans, Mercedes Van Volcem, Alessia Claes, Joke Schauvliege en Katja Verheyen tot besluit van het op 19 januari 2022 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over het woonbeleid van de Vlaamse Regering – 1105 (2021-2022) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 27

Ziehier het resultaat:

122 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
69 leden hebben ja geantwoord;
53 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

Redenen voor onthouding?

De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): We hebben hier een lang debat gehouden deze namiddag. We hebben veel ambitie en vooral woorden gehoord, veel grote hoop, veel 'we zullen zien' – ah neen, dat was de minister in De Afspraak –, maar in de realiteit zien we weinig beweging op het terrein. Dat is natuurlijk de reden waarom we dit actuadebat ook hebben gevoerd.

Als ik in de motie van de meerderheid lees 'initiatieven nemen', 'rekening houden met onderzoeken', 'samenwerking met lokale besturen' – het zou er nog aan mankeren –, dan zien we te weinig garanties op effectief resultaat, te weinig concrete verbintenissen. Het ligt in het verlengde van het huidige beleid, maar voor ons is dat niet genoeg. Daarom hebben wij ons onthouden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 26 januari 2022 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20.19 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Afwezig met kennisgeving

Tom De Meester, Sihame El Kaouakibi: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer,

Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan

Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfoot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia

Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel

Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 10:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 11:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den

Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 12:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 13:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçın

Stemming nr. 14:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De

Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 15:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 16:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily

Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 17:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 18:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 19:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 20:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 21:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 22:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 23:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 24:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De

Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters

Stemming nr. 25:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van

der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 26:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters, Hilâl Yalçin

Stemming nr. 27:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van

Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez, Hilâl Yalçın

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Chris Janssens, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Ilse Malfroot, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Leo Pieters, Els Robeyns, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Suzy Wouters